

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร

INSTRUCTIONAL PROCESS SITUATION UPON THE NATIONAL
EDUCATION ACT B.E. 2542 OF PRIVATE VOCATIONAL
SCHOOL TEACHERS IN BANGKOK

ยุพิน ทองสงส์โสม

YUPIN THONGSONGSOM

เลขหมึก.....
เลขทะเบียน 47475
วัน, เดือน, ปี 18 ส.ค. 2546

.b.....
.i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2546

ISBN 974-324-441-7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**INSTRUCTIONAL PROCESS SITUATION UPON THE NATIONAL
EDUCATION ACT B.E. 2542 OF PRIVATE VOCATIONAL
SCHOOL TEACHERS IN BANGKOK**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN VOCATIONAL
CURRICULUM AND INSTRUCTION
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2003

ISBN 974-324-441-7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2003

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT 'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียน
อาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร

นักศึกษา

นางสาวยุพิน ทองส่งโสม

รหัสประจำตัว

42064732

ปริญญา

ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา

พ.ศ.

2546

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ผศ.ดร.อรสา โกศลนันทกุล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่ม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สาขาวิชาบริหารธุรกิจ กลุ่มกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan จำนวนทั้งหมด 346 คน เป็นครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จำนวน 241 คนและครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จำนวน 105 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยง 0.97 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีการปฏิบัติด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้และด้านสื่อการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	Instructional Process Situation Upon The National Education Act B.E. 2542 of Private Vocational School Teachers in Bangkok.
Student	Yupin Thongsongsom
Student ID.	42064732
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Vocational Curriculum and Instruction
Year	2003
Thesis Advisor	Dr. Phadungchai Pupat
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor Dr. Orasa Kosalanantakul

ABSTRACT

The research's objectives were to study and compare instructional process situation upon the National Education Act B.E. 2542 of teachers in Private Vocational schools in Bangkok. The sampling group was teachers from the private vocational schools in the commercial field that located in Bangkok. The stratified random sampling was used according to the Krejcie and Morgan table. The 346 teachers who were random comprised of 241 teachers from schools that have been accredited their quality of education and 105 teachers from non-accredited schools. The research instrument was a questionnaire with reliability at 0.97. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research's results were as follow :

1. The teachers in the private vocational school practiced instructional process situation upon the National Education Act B.E. 2542 at high level. Consideration of learning content, instruction evaluation, learning experiences and environment of learning were practiced at high level ; teaching media were practiced at moderate level.

2. The teachers in the private vocational education of the private school where had and had not accredited their quality of education were not different in practicing instructional process situation upon the National Education Act B.E. 2542. Consideration of learning content, instruction evaluation, environment of learning and teaching media, there were not different in practicing. However, there were different in learning experiences with a statistical significance at .05 level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.อรสา โกศลนันทกุล ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจและติดตามความก้าวหน้าในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อวิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือ ตรวจสอบและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร รวมถึงครูผู้สอนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนเป็นผลสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนสยามบริหารธุรกิจ (SBAC) และผู้บริหารทุกท่านที่ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจและช่วยเหลือทุกด้านตลอดมา

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่น้องรวมถึงเพื่อน ๆ ทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการแนะนำช่วยเหลือ สนับสนุน ให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

สุดท้ายขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่อำนวยความสะดวกในการจัดทำวิทยานิพนธ์ จนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ที่เป็นผลจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่คุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยทุกท่าน ด้วยความเคารพยิ่ง

ยุพิน ทองส่งโสม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	IV
สารบัญ.....	V
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญภาพ.....	X
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 การจัดการศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน.....	8
2.1.1 ความเป็นมาของการศึกษาเอกชน.....	8
2.1.2 บทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษา.....	8
2.1.3 สภาพปัจจุบันของการศึกษาเอกชน.....	9
2.1.4 นโยบายของรัฐต่อการจัดการศึกษาเอกชน.....	9
2.1.5 นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.....	10
2.1.6 กระบวนการบริหารงานโรงเรียนเอกชน.....	11
2.1.7 แนวทางดำเนินกิจการ โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา.....	13
2.1.8 วัตถุประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.....	15
2.1.9 ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาเอกชน.....	17
2.2 การปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	18
2.2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	18
2.2.2 สาเหตุการปฏิรูปการเรียนรู้การสอนในระบบโรงเรียน.....	22

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
2.2.3 ความจำเป็นในการปฏิรูปการเรียนรู้.....	23
2.2.4 ลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	24
2.3 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง ประเภทบริหารธุรกิจของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน.....	26
2.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้.....	28
2.4.1 การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้.....	28
2.4.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	40
2.4.3 การจัดสื่อการเรียนรู้.....	54
2.4.4 การวัดและประเมินผล.....	61
2.4.5 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้.....	68
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	74
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	78
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	101
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	101
5.2 การอภิปรายผลการวิจัย.....	107
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	115
บรรณานุกรม.....	117

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือเกี่ยวกับการวิจัย.....	125
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	130
ประวัติผู้เขียน.....	137

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงจำนวนครูที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทโรงเรียน	79
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทของโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอนและวิชาที่ปฏิบัติการสอน.....	86
4.2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครู ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมทุกด้าน.....	88
4.3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครู ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้.....	89
4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครู ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	91
4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครู ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านสื่อการเรียนรู้.....	93
4.6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครู ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการวัดและประเมินผล.....	95
4.7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครู ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้.....	97

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.8	
แสดงผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกตามประเภทโรงเรียนในภาพรวมทุกด้าน.....	99

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงสาระทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษามุ่งสู่แนวการจัดการศึกษาที่ ผู้เรียนสำคัญที่สุด.....	19
2.2 แสดงแนวทางการจัดการศึกษา หมวด 4.....	20
2.3 แสดงรูปแบบหรือระดับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	45
2.4 แสดงลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน.....	47
2.5 แสดงความสัมพันธ์ต่อเนื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทผู้เรียน.....	49
2.6 แสดงข้อมูลที่ครูสอนต้องศึกษาทำความเข้าใจเพื่อเป็นพื้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	50
2.7 แสดงหลักในการเลือกสื่อการเรียนการสอน.....	58
2.8 แสดงประโยชน์การใช้สื่อการสอน.....	59
2.9 แสดงเทคนิคการสอนโดยกำหนดสื่อการเรียนการสอน.....	60

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการเรียนการสอนเปรียบเสมือนหัวใจของการจัดการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาให้มีคุณภาพ เป็นคนดี มีความรู้ ความคิด ความสามารถ ทั้งในการพัฒนาตน และอาชีพการทำงานในสังคมอย่างมีความสุข และเนื่องจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กระบวนการเรียนการสอนต้องมีการพัฒนาและนำมาใช้ในการพัฒนาคน โดยให้สามารถเผชิญชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะสังคมในช่วงวิกฤตการณ์ดังในปัจจุบัน ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จำเป็นต้องเร่งดำเนินการพัฒนา ค้นหารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพ ในการพัฒนาคนให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม ประเทศชาติ และโลก ส่งผลให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม ประเทศชาติ และโลก ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2541:63)

การปฏิรูปการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน จะสำเร็จลุล่วงอย่างดีได้ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เร่งร่วมกันพัฒนาในหลายด้าน หลายประการพร้อมๆ กัน การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นด้านหนึ่งของการปฏิรูปที่ทุกฝ่ายเชื่อมั่นว่า หากได้ดำเนินการอย่างจริงจังแล้ว ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปการศึกษาจะเกิดขึ้นและคุณภาพการศึกษาจะได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างแน่นอน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543:5)

ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัวครั้งใหญ่ของครูอาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งหลาย เพราะนับแต่บัดนี้ไปการศึกษาของประเทศต้องมีการปฏิรูปปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ ไปสู่การจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คุณธรรม และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนา คือ ดี เก่งและมีความสุข ปรากฏสัมฤทธิ์ผล (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ. 2543:1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษาเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะมาตรา 24 กระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน

และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระ ความรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม คือการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ. 2543:10)

ประเวศ วสี (2543:9) ได้กล่าวว่า ธรรมชาติของความเป็นมนุษย์คือการเรียนรู้ เมื่อการเรียนรู้เป็นไปอย่างธรรมชาติ มนุษย์มีความสุขและสนุก ธรรมชาติของมนุษย์อีกอย่างหนึ่ง คือมีความสุขกับการเรียนรู้ของใหม่ กระบวนการเรียนรู้ที่ดี ควรจะทำให้มนุษย์มีความสุขหรือความสุขในการเรียนรู้ สามารถพัฒนามนุษย์ไปให้เต็มศักยภาพ ให้คิดเป็น ทำเป็น และอยู่ร่วมกันเป็น ในการปฏิรูปการเรียนรู้ ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนร่วมคิดร่วมทำ ในการมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมและในการทำงานและสำหรับตัวครูเอง ต้องฝึกให้เชี่ยวชาญ ในการส่งเสริมการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ หรือการสร้างความเป็นชุมชน

การจัดการศึกษาในประเทศไทย ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทและช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเป็นเวลานานทำให้รัฐประหยัดงบประมาณเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้การศึกษาเอกชนยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการแข่งขัน เปรียบเทียบ ระหว่างการจัดการศึกษาของรัฐและเอกชน ตลอดจนการศึกษาและมาตรฐานโดยรวมให้ดียิ่งขึ้น ในวงการศึกษเอกชนจะมีความมั่นคงและมั่นใจในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่เพราะเมื่อประเทศชาติเจริญมีความเป็นสังคมประชาชาติมากขึ้นเท่าใด ความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีหลากหลาย จะส่งเสริมบทบาทของเอกชนมากขึ้นตามไปด้วย และสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับความอู่อุด ความเจริญก้าวหน้าของการศึกษาเอกชน คือ คุณภาพศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ชุมชน ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และนักศึกษา โดยส่วนรวมร่วมกันนั่นเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2540:1)

ปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนของครู ยังปรากฏคำพูดที่ว่า “ครูมักจะสอนศิษย์ตามแบบที่ตนเองได้รับการสอน” อยู่ในระบบการศึกษาไทย การริเริ่มที่จะเปลี่ยนแปลงการศึกษาจะต้องเริ่มที่การเรียนรู้ของครู เราจะมั่นใจได้ว่าครูจะนำกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่มาใช้ในห้องเรียน ก็ต่อเมื่อกระบวนการเรียนรู้และการฝึกหัดครูได้เปลี่ยนแปลงไป ครูต้องสร้างกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องปลูกฝังให้นักเรียนคิดอย่างมีระบบ คิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาเป็น มีพัฒนาการที่ดีทั้งกายและใจ มีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ไปด้วย ไม่มุ่งเน้นเฉพาะการสอนด้วยวิชาการหรือวิชาชีพเท่านั้น ควรจะรวมไปถึงการพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมทุกด้าน เพื่อประโยชน์ต่อนักเรียน สังคม และประเทศชาติ ครูผู้สอนมีบทบาทมากที่จะทำให้นักเรียนในสถานศึกษาเป็นบุคคลที่จบการศึกษาไปแล้วเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถและมีสติปัญญา อันจะนำไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัฒนาสังคมประเทศชาติอย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ อาจารย์ผู้สอนควรมีศาสตร์และศิลป์ ในการดำเนินกิจกรรมการสอน(คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ. 2543:15)

จากข้อมูลดังกล่าว โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอน ด้านอาชีวศึกษาจึงเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้มีแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชนอย่างเป็นระบบและชัดเจน ส่งเสริมให้ โรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายจิตใจ สติ ปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีการจัดการสิ่งแวดล้อม สื่อ บรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพทางอารมณ์ มีคุณภาพและวินัยในตนเอง รวมทั้งมุ่งพัฒนาครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนให้เป็นผู้ประกอบการปฏิรูป กระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้โรงเรียนพัฒนาการบริหารจัดการและปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการ เรียนการสอนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาสภาพการจ้ดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อนำผล การวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจ้ดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจ้ดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภท ของโรงเรียน

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร ที่ทำการสอนในประเภท โรงเรียนที่แตกต่างกัน มีสภาพการจ้ดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยสภาพการจ้ดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้แนวการจัดการศึกษา

กระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 และมาตรา 26 กระบวนการเรียนรู้ มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. สื่อการเรียนรู้
4. การวัดและประเมินผล
5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร ที่มีผลต่อการวิจัย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24 และมาตรา 26 ดังนี้

1. การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. สื่อการเรียนรู้
4. การวัดและประเมินผล
5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้

1.5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สาขาวิชาบริหารธุรกิจ กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2545 แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จำนวน 63 โรงเรียน จำนวน 3,154 คน

1.5.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สาขาวิชาบริหารธุรกิจ กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2545 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 คน แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จำนวน 241 คน และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จำนวน 105 คน

1.5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

1.5.3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ประเภทคุณภาพโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1) โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา
- 2) โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

1.5.3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การจัดบรรยากาศการเรียนรู้

1.1 การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ หมายถึง การจัดเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนได้รับความรู้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม ที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

1.3 สื่อการเรียนรู้ หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการและประสบการณ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่จะให้ได้มาซึ่งปริมาณและคุณภาพ เพื่อประโยชน์ในการประเมินค่า และการตัดสินใจ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.5 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

2. โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนประเภทอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่เปิดทำการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจในกลุ่มกรุงเทพมหานคร

3. ประเภทของโรงเรียน หมายถึง การจำแนกประเภทโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สาขาวิชาบริหารธุรกิจ กลุ่มกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา คือ โรงเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนอนุมัติรับการรับรองมาตรฐานการศึกษา ซึ่งให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพแก่โรงเรียนเป็นระดับการศึกษา/หลักสูตร/สาขาวิชา เป็นระยะเวลา 5 ปี ถ้าเห็นด้วยกับผลการวินิจฉัยว่าระดับการศึกษา/หลักสูตร/สาขาวิชานั้นๆ มีผลการดำเนินงานพัฒนาตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนดอยู่ในระดับ "น่าพึงพอใจ" ทุกเกณฑ์

3.2 โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา คือโรงเรียนที่ยังไม่ได้ยื่นคำขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนหรือโรงเรียนที่ยื่นขอรับรองแล้วแต่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนยังไม่ให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพสำหรับระดับการศึกษา/หลักสูตร/สาขาวิชาที่ผลการดำเนินงานสำหรับเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งยังไม่อยู่ในระดับ "น่าพึงพอใจ"

4. การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกการตรวจสอบคุณภาพจากภายนอกเพื่อยืนยันความมั่นใจให้กับทุกฝ่ายว่าโรงเรียนได้จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ซึ่งสำหรับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนได้กำหนดลักษณะคุณภาพโรงเรียนเป็นปัจจัย เกณฑ์และตัวชี้คุณภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

- 2.1 การจัดการศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
 - 2.1.1 ความเป็นมาของการศึกษาเอกชน
 - 2.1.2 บทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษา
 - 2.1.3 สภาพปัจจุบันของการศึกษาเอกชน
 - 2.1.4 นโยบายของรัฐต่อการจัดการศึกษาเอกชน
 - 2.1.5 นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
 - 2.1.6 กระบวนการบริหารงานโรงเรียนเอกชน
 - 2.1.7 แนวทางดำเนินกิจการโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
 - 2.1.8 วิสัยทัศน์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
 - 2.1.9 ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาเอกชน
- 2.2 การปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 - 2.2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 - 2.2.2 สาเหตุการปฏิรูปการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน
 - 2.2.3 ความจำเป็นในการปฏิรูปการเรียนรู้
 - 2.2.4 ลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 2.3 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงประเภทบริหารธุรกิจของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
- 2.4 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ตามมาตรา 24
 - 2.4.1 การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้
 - 2.4.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.4.3 การจัดสื่อการเรียนรู้
 - 2.4.4 การวัดและประเมินผลการเรียน
 - 2.4.5 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 การจัดการศึกษาเอกชนอาชีวศึกษา

2.1.1 ความเป็นมาของการศึกษาเอกชน

เอกชนได้มีส่วนร่วมรับภาระในการจัดการศึกษามาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและได้ขยายขอบเขตการศึกษามากขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ก็มีโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาแบบสมัยใหม่ (แบบตะวันตก) เพิ่มมากขึ้น ทั้งโรงเรียนแบบไป-กลับ และแบบกินนอนที่สำคัญๆ และดำรงกิจการมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ เช่น โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ (จัดตั้งเมื่อ พ.ศ.2408 เปลี่ยนมาเป็นชื่อปัจจุบันเมื่อ พ.ศ. 2490) โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย (เมื่อจัดตั้ง พ.ศ. 2431) และโรงเรียนราชินี (จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2446 ที่ตำบลปากคลองตลาด)

ในปี พ.ศ. 2461 รัฐบาลได้ประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนขึ้นครั้งแรก โดยมีจุดประสงค์เพื่อตรวจนิเทศโรงเรียนเอกชนทั่วราชอาณาจักร และเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎและระเบียบโรงเรียนเอกชน ต่อมาปี พ.ศ. 2476 ได้มีประกาศจัดตั้งกองโรงเรียนราษฎร์ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อควบคุมโรงเรียนเอกชนทั่วประเทศ และจากการที่เอกชนได้ขยายการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น ทั้งด้านปริมาณสถานศึกษา ระดับการศึกษา ประเภทวิชาและสาขาวิชาทำให้กองโรงเรียนราษฎร์ไม่สามารถบริหารงานได้รวดเร็วทันความต้องการของประชาชน จึงได้มีการปรับปรุงกองโรงเรียนราษฎร์ เป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ให้มีฐานะเทียบเท่ากรมหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2515 ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 217 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 โดยโอนอำนาจหน้าที่กิจการทรัพย์สิน หนี้ข้าราชการ ลูกจ้าง และงบประมาณของกรมวิสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองโรงเรียนราษฎร์และโอนงานวิทยาลัยเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2.1.2 บทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายโรงเรียนเอกชนว่าเป็นสถานศึกษาหรือสถานที่ที่บุคคลจัดการให้การศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีแก่นักเรียนทุกผลิตภัณฑ์กันเกิดเจ็ดคนขึ้นไป (มาตรา 4) และกำหนดลักษณะโรงเรียนเอกชนไว้ 3 ลักษณะ (มาตรา 15) ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและจัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน มี 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทสามัญศึกษา (ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา) และประเภทอาชีวศึกษา (ปวช. ปวท. และปวส.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและจัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียนมี 7 ประเภท ได้แก่ การศึกษานอกโรงเรียน เฉพาะกาล สอนศาสนา ส่งคำสอน กวดวิชา ศิลปศึกษา และอาชีวศึกษา

3. โรงเรียนที่จัดให้มีการศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษหรือผิดปกติทางร่างกายสติปัญญาหรือจิตใจที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนที่จัดให้มีการศึกษาแก่บุคคลผู้ยากไร้ หรือผู้ที่เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่างๆ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์

2.1.3 สภาพปัจจุบันของการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 6) กล่าวถึงสภาพปัจจุบันของการศึกษาเอกชน ใน 1 ปีของการปฏิรูปการศึกษาเอกชน ดังนี้

1. โรงเรียนเอกชนมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้บริหารมีความรู้พื้นฐาน ทักษะ และประสบการณ์การบริหารเชิงธุรกิจและการศึกษามาอย่างดี ไม่ยึดติดอยู่กับกฎระเบียบมากนัก

2. การทำงานต้องมุ่งมั่นเพื่อความอยู่รอดของกิจการ จึงต้องบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ให้คุ้มค่าการลงทุน เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและสามารถจัดหาบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาทำงาน โดยจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมได้

3. การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกวิชาชีพในการจัดการศึกษานอกระบบสามารถจัดได้ในปริมาณและคุณภาพที่น่าพอใจและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

2.1.4 นโยบายของรัฐต่อการจัดการศึกษาเอกชน

การศึกษาเอกชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า มีบทบาทสำคัญที่ได้ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของภาครัฐ ในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนได้อย่างมีคุณภาพ และต่อเนื่องจากการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และจากร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขณะนี้ จะเห็นว่ารัฐได้ให้สิทธิเสรีภาพในการจัดการศึกษาของภาคเอกชนได้อย่างกว้างขวาง จัดได้ทุกระดับ ทุกประเภทการศึกษา โดยรัฐกำกับดูแลมุ่งเน้นที่มาตรฐานคุณภาพ

จากนโยบายการจัดการศึกษาพื้นฐาน 9 ปี และตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับ พ.ศ. 2535 ทำให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาทุกสังกัดขยายปริมาณ โรงเรียนและการรับนักเรียนมากมาย ในระยะนั้นโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับผลกระทบโดยตรงจนทำให้ปริมาณลดลงและมีแนวโน้มจะเลิกกิจการมากขึ้น(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2541 : 5-7)

สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 43 กำหนดให้รัฐรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยมีการเก็บเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าใช้จ่ายและให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐด้วย โดยรัฐบาลมีเงินกองทุนให้เอกชนกู้ยืมเพื่อขยายการศึกษาหรือจัดตั้งสถานศึกษาใหม่ๆ เปิดโอกาสให้โรงเรียนเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนตามความเหมาะสม การให้บัตรอุดหนุนค่าเล่าเรียน รวมทั้งจัดให้มีเงินยืมเรียนเป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นนิมิตใหม่ของเอกชน ซึ่งผู้ลงทุนจัดการศึกษาจะต้องศึกษาดูทางให้ชัดเจน เพื่อกำหนดทิศทาง ต้องการจะก้าวไปในอนาคตท่ามกลางกระแสการขยายตัวของโรงเรียนภาครัฐ ความผันผวนด้านการเมืองและความวิกฤตของเศรษฐกิจ โรงเรียนเอกชนยังต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และต้องเร่งพัฒนาคุณภาพไปสู่ระดับสากล สร้างจุดเด่นที่สามารถจะขยายการศึกษาดู่นานาประเทศได้ ต้องพร้อมที่จะไปยืนอยู่บนจุดที่เป็น “ทางเลือก” ของการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2541 : 2-3)

ในปัจจุบันทุกประเทศยอมรับกันทั่วไปว่า “การศึกษา” เป็นปัจจัยในการส่งเสริมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศและเชื่อว่าการศึกษาทำให้คนมีรายได้สูงและสร้างงานได้ แต่ถ้าการศึกษานั้นไม่เหมาะสมก็ไม่สามารถจะเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้นตามระดับชั้นการศึกษาที่สำเร็จ อาจกลายเป็นคนว่างงานไป บางคนคิดว่าเรียนหนังสือมาแล้ว ไม่กล้าทำงานหนัก ถือว่าเป็นผู้มีความรู้ ฉะนั้นการสอนวิชาชีพทำให้คนมีงานทำจะต้องมุ่งสอนผู้สำเร็จการศึกษาออกไปแล้วสามารถทำงานได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ รัฐจึงเปิดโอกาสให้เอกชนร่วมรับภาระจัดการศึกษาได้ภายในขอบเขตที่รัฐกำหนดแต่รัฐจะต้องดูแลให้สถานศึกษาของเอกชนทุกระดับทุกประเภทดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงาน และโครงการของการศึกษาของชาติ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเป็นผู้ดูแลจัดการศึกษาเอกชน

2.1.5 นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 8-9) กล่าวถึงนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในการปฏิรูปการศึกษาเอกชน ดังนี้

1. จะดำเนินนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาเอกชนให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเน้นการบริหารและการจัดการศึกษาเอกชน ให้มีความเป็นอิสระ เป็นนิติบุคคลและมีคุณภาพ สถานศึกษาเอกชนเน้นการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท โดยรัฐต้องให้สนับสนุนด้านเงินอุดหนุน สิทธิประโยชน์และด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้

2. ดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในเรื่อง

2.1 การสร้างความเข้าใจให้บุคลากรการศึกษาเอกชนเข้าใจสาระและแนวปฏิรูปของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะมาตรา 43 ถึงมาตรา 48

2.2 การจัดระบบการวัดและประเมินผลตามวิธีการของ GPA-PR ในการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยของโรงเรียนเอกชน ทั้งโรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนมัธยมจากทั่วประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรงเรียนอาชีวศึกษาและนักเรียนที่จบการศึกษา ก่อน ปี 2541 เพื่อให้ นักเรียนโรงเรียนเอกชน ได้สิทธิประโยชน์ในการวัดและประเมินผลและการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเช่นเดียวกับโรงเรียนของรัฐ

2.3 ตรวจสอบคุณภาพการบริหารกองทุนกู้ยืมทางการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนเอกชนจัดสรรเงินทุนตามความจำเป็นของผู้เรียน โดยไม่ใช้เงินกู้ยืมเป็นเครื่องมือโฆษณาชักชวนให้เข้าเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุน

2.4 การดูแลความปลอดภัยของโรงเรียนที่จัดการศึกษานอกระบบ โดยเฉพาะโรงเรียนกวดวิชา เพื่อให้มีจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนไม่แออัดแน่นและมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุและจัดได้อย่างมีคุณภาพ

2.1.6 กระบวนการบริหารงานโรงเรียนเอกชน

ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนเป็นบุคคลสำคัญที่จะเป็นแกนนำที่จะให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ตามหลักสูตรที่กำหนดการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารเป็นอย่างดี จึงจะสามารถพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความเป็นเลิศผู้บริหารจะต้องคำนึงถึง

1. หลักสูตร เป็นข้อกำหนดที่สำคัญที่สุด ซึ่งบอกจุดหมายปลายทาง บอกแนวการจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและเจตคติที่ดี

2. ระเบียบการประเมินผล การประเมินผลเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นตัวบ่งชี้ให้ทราบว่าโรงเรียนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพหรือไม่ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดูแลและกำกับให้ครูได้ดำเนินการประเมินผลการเรียนของนักเรียนให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

3. หนังสือเรียนและเอกสารต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายของหลักสูตรนั้น ต้องอาศัยสื่อหลายประเภท สื่อการสอนที่แพร่หลายมากที่สุด แบบเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจัดแบบเรียนประเภทต่างๆ ให้ครูได้ใช้ศึกษาอย่างเพียงพอ

4. สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจและเกิดการเรียนรู้ในบทเรียนได้รวดเร็วขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีแนวทางในการจัดสื่อการเรียนการสอนดังนี้

4.1 จัดหาวัสดุต่างๆ ไว้สำหรับผลิตสื่อให้เพียงพอ

4.2 สนับสนุนให้ครูผลิตหรือจัดหาสื่อประกอบการสอน

4.3 จัดให้มีห้องสื่อการเรียน และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบจัดเก็บให้เป็นระบบตามกลุ่มประสบการณ์

4.4 จัดให้มีทะเบียนสื่อและสถิติการใช้สื่อต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5 จัดบริการสื่อการสอนให้ครูได้รับความสะดวกในการนำไปใช้

4.6 ควบคุม กำกับ ให้ครู ได้ใช้สื่อในการสอน

4.7 จัดอบรมและสาธิตการนำไปใช้และการเก็บรักษาสื่อ

5. ทฤษฎีการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญจะนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารมีความรู้ในเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้จะช่วยให้สามารถควบคุม ดูแล ให้การช่วยเหลือแก่ครูผู้สอนจะนิเทศการสอนได้เป็นอย่างดี

6. หลักการสอนทั่วไป การสอน เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ วิธีการสอนของครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยอาจมีแนวทางให้ครูจัดการเรียนการสอนดังนี้

6.1 สอนทุกเรื่องที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและตามอัตราที่หลักสูตรกำหนดไว้

6.2 สอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป

6.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเองภายใต้การดูแลของครู

6.4 เรียนโดยเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม

6.5 ให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง

6.6 ใช้วิธีการสอนหลายๆ วิธี เช่น สอนแบบบรรยาย การสอนแบบอภิปราย การสอนโดยการใช้ศึกษาด้วยตนเอง

7. การประเมินผลการเรียนของนักเรียน เพื่อให้การประเมินผลการเรียนของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารโรงเรียน ควรมีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

7.1 ดำเนินการให้ครูมีเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมินทุกชนิด

7.2 จัดให้มีเอกสารการประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

7.3 ส่งเสริมให้ครูประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

7.4 นำผลการประเมินมาใช้ในการแนะนำช่วยเหลือและนิเทศเพื่อแก้ไขปัญหา

7.5 จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ที่ใช้ในการสอนซ่อมเสริมและสนับสนุนการปรับปรุงการสอนของครู

7.6 ส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองเพื่อพัฒนานักเรียน

7.7 หาความรู้ในเรื่องการประเมินผลเพื่อสามารถเป็นผู้นำให้แก่ครูได้

7.8 พิจารณาความก้าวหน้าของโรงเรียนโดยพิจารณาจากผลการประเมินรวมของแต่ละชั้นที่ผ่านมามาทุกๆ ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. การประเมินผลการสอนของครู ผู้บริหารโรงเรียนควรประเมินผลการสอนของครู เป็นการตรวจสอบความสามารถของครูเพื่อหาทางปรับปรุงให้มีสรรพภาพการสอนสูงขึ้นกว่าเดิม

2.1.7 แนวทางการดำเนินงานกิจการโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541:1-20) กล่าวถึงโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษาได้กำหนดให้นำแนวทางการดำเนินงานกิจการ จากระเบียบปฏิบัติการปฏิบัติดังนี้

ภายหลังได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษาเรียบร้อยแล้ว ผู้บริหารตลอดจนบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการ โดยอาศัยปรัชญา แนวคิด ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารและการพัฒนาเพื่อนำพาโรงเรียนให้เจริญรุ่งเรืองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งแนวทางในการพัฒนาและปัจจัยสู่ความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนนั้นโรงเรียนสามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม และตามศักยภาพของโรงเรียนนั้นๆ แต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินการโรงเรียนภายใต้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนพุทธศักราช 2525 กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องและเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนได้มีแนวทางในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจึงได้เสนอแนะทางการดำเนินการโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา รวม 10 ประเด็น ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย แนวคิดหรือปรัชญาของโรงเรียนอย่างเด่นชัด โรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษาทุกโรงเรียนจำเป็นต้องมีปรัชญาของตนอย่างแจ่มแจ้งและชัดเจนและจะต้องปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาวิชาชีพ การศึกษาค้นคว้ารวมทั้งการเสริมสร้างทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขึ้นในตนเอง ภายใต้การสั่งสอนและอบรมบ่มนิสัยอย่างใกล้ชิดต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้นปรัชญาของโรงเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งเป้าหมายที่โรงเรียนจะต้องบริหารให้ไปสู่จุดนั้น

2. การกำหนดแนวทางการบริหารและการพัฒนาโรงเรียนอย่างชัดเจน การจัดการศึกษาต้องแข่งขันอย่างสูงทั้งในเชิงคุณภาพโรงเรียนจะต้องมีการบริหารและพัฒนาให้มีคุณภาพสูงจนเป็นที่ยอมรับของนักเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนจะต้องจัดทำเอกสารซึ่งแสดงถึงข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษรร่วมกันของคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อเป็นข้อกำหนดในการพัฒนาโรงเรียนตามแผน และระยะเวลาที่กำหนดหรือที่เรียกว่าธรรมนูญโรงเรียน ซึ่งแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและการพัฒนาโรงเรียน

3. การดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เห็นภาพของภารกิจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพโรงเรียนจะต้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับงานวิชาการในส่วนย่อยๆ 3 ส่วน คือ การจัดการเรียนการสอน การจัดสื่อการสอนและการจัดห้องสมุด

4. การดำเนินการเกี่ยวกับบุคลากรอย่างเหมาะสม บุคลากรคือกลไกสำคัญสูงสุดในการบริหาร ดังนั้นการสรรหาการบำรุงรักษาเป็นเรื่องที่จะต้องให้ความสำคัญละเอียดอ่อน รอบคอบและระมัดระวังเป็นพิเศษในการบริหารงานบุคลากรอย่างเหมาะสม

5. การดำเนินการด้านอาคารสถานที่ การจัดและการใช้อาคารสถานที่อย่างสอดคล้องพอเพียง เหมาะสมกับสภาพ ส่งผลให้สามารถมอง “ภาพ” ของโรงเรียนได้เด่นชัดยิ่งขึ้น ดังนั้นหากมีการบริหารอาคารสถานที่อย่างเหมาะสม ไม่ละเลยต่อการใช้หลักการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดก็จะส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารกิจการโรงเรียนได้อีกทางหนึ่งด้วย

6. การดำเนินการเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอนอย่างพอเพียงและเหมาะสมการจัดการ การใช้ การดูแล บำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมืออุปกรณ์อย่างพอเพียงเหมาะสมถูกหลักวิชา จะทำให้การบริหารวัสดุอุปกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

7. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการเงินและบัญชีอย่างมีระบบ การดำเนินการเงินและบัญชีอย่างมีระบบมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้ฐานะทางการเงินของโรงเรียนมั่นคงยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรจัดระบบการเงินและบัญชี ภายใต้นโยบายและหลักการที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพภาพของโรงเรียน

8. การดำเนินการเกี่ยวกับงานธุรการ งานธุรการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารกิจการโรงเรียนที่ผู้บริหารจะละเลยไม่ได้เป็นอันขาด โรงเรียนใดมีงานธุรการที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้การบริหารส่วนอื่นๆมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

9. การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับงานบริการ งานบริการในโรงเรียนแบ่งออกได้หลายส่วน ขึ้นอยู่กับสภาพภาพของโรงเรียนนั้นๆ แต่โดยทั่วไปแล้วอาจแบ่งออกเป็นงานหลักๆ เช่นงานแนะแนวและปกครอง งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา งานบริการสุขภาพอนามัย งานบริการอาหารกลางวันและน้ำดื่ม เป็นต้น

10. การดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ภายใต้นโยบายของการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งยึดหลักการร่วมพัฒนาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าการบริหารในด้านอื่นๆ ความสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การทำให้โรงเรียนได้รับการยอมรับ เชื่อถือ และศรัทธาจากชุมชนคือเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาและการพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหวัง ดังนั้นการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน หากโรงเรียนได้ดำเนินการในทุกประเด็นดังกล่าวมาแล้วข้างต้นก็ถือได้ว่าโรงเรียนได้มีการสร้างระบบประกันคุณภาพโรงเรียนแล้ว โรงเรียนจะต้องจัดเก็บข้อมูลและหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้เป็นระบบเป็นหมวดหมู่ ที่สามารถตรวจสอบร่องรอยของการดำเนินการตลอดจนสามารถแก้ไขปรับปรุงและพัฒนารูปแบบต่างๆ ให้ทันสมัยเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันได้เป็นอย่างดีรวมทั้งต้องมีการประเมินตนเองมีการจัดทำรายงานความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ก้าวหน้าประจำปี ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการขอประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโอกาสต่อไปนั่นเอง

2.1.8 วิสัยทัศน์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะเป็นหน่วยงานจัดการศึกษาเอกชนในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีที่ได้รับการยอมรับในการส่งเสริม สนับสนุนและร่วมพัฒนาสถานศึกษาเอกชนให้มีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาของรัฐเพื่อให้วิสัยทัศน์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปี พ.ศ. 2543 บรรลุเป้าหมายจึงกำหนดภารกิจและมาตรการดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 10-13)

1. ปฏิรูปการศึกษาเอกชนให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.1 ทำความเข้าใจกับผู้บริหารและครูให้รู้เจตนารมณ์และสาระของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติตลอดจนกระบวนการปฏิรูปการศึกษาที่กำลังเกิดขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับข้อคิดเห็นจากบุคลากรการศึกษาเอกชนเพื่อดำเนินการปฏิรูปการศึกษาเอกชนให้ก้าวหน้าทันเหตุการณ์

1.3 ร่วมพัฒนาให้โรงเรียนเอกชนมีสภาพเป็นนิติบุคคลเพื่อให้บริการเป็นองค์กรคณะบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นอิสระคล่องตัวโดยมีการกำกับติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ

2. การจัดการศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ติดตามนโยบายและแผนการจัดการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน 12 ปีของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้การศึกษาเอกชนได้รับการอุดหนุนจากรัฐในอัตราเดียวกันกับการศึกษาที่รัฐจัด

2.2 ปรับระบบการอุดหนุนโรงเรียนเอกชน ให้โรงเรียนมีเงินอุดหนุนเพื่อใช้เป็นงบสำหรับดำเนินการ เงินเดือนครู สวัสดิการและค่าตอบแทนในอัตราที่เป็นธรรม

2.3 กำหนดอัตราค่าใช้จ่ายที่โรงเรียนเอกชนสามารถจัดเก็บได้ ในส่วนที่รัฐมิได้อุดหนุน โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุน ความสามารถอยู่รอดของกิจการ ความยอมรับในมาตรฐานคุณภาพและความเป็นธรรมกับผู้ปกครอง

2.4 จัดบริหารกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา เงินกู้ยืมเพื่อพัฒนาสถานศึกษา เงินกู้ยืมเพื่อลงทุนในด้านการก่อสร้างและบำรุงรักษาอาคาร อุปกรณ์และสื่อเพื่อการศึกษาและกองทุนต่างๆ เพื่อช่วยเหลือสถานศึกษา ครู และนักเรียนเอกชนที่มีความจำเป็น โดยคำนึงถึงการบริการที่รวดเร็วและยุติธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2.5 เร่งรัดระบบเทียบโอนเพื่อให้นักเรียนได้ประโยชน์สูงสุดในกรณีที่ต้องเปลี่ยนย้ายสถานศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท
- 2.6 สนับสนุนให้สถานศึกษาเอกชนแต่ละแห่งพัฒนาขีดความสามารถ ให้จัดการศึกษาได้หลายระดับหลายประเภท โดยบริหารอย่างมืออาชีพใช้ทักษะบริหารธุรกิจในการดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพ
3. การพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนเอกชน
- 3.1 ส่งเสริมโรงเรียนเอกชนให้สร้างความเข้มแข็งในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะความเป็นเลิศด้านภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะบริหารจัดการและความสามารถพิเศษที่โรงเรียนมีความถนัดและสนใจ
- 3.2 กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เน้นผู้เรียนเป็นหลัก ในกระบวนการเรียนรู้ให้คิดและปฏิบัติ เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและได้รับการฝึกให้เกิดการเรียนรู้รอบระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และตลอดชีวิต
- 3.3 การวัดและประเมินผลจะใช้วิธีการที่หลากหลาย มีการใช้แฟ้มสะสมผลงานเพื่อแสดงศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน
- 3.4 โรงเรียนเอกชนที่มีความพร้อมจะเปิดบริการเครือข่ายข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต
4. การสร้างเสริมบรรยากาศในสถานศึกษาเอกชน
- 4.1 โรงเรียนเอกชนจะเน้นการพัฒนาคุณภาพและทักษะชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการพึ่งตนเองกล้าแสดงความคิดเห็น
- 4.2 โรงเรียนช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ได้รับกำลังใจ คำชื่นชมจากครูที่เอาใจใส่และเข้าใจ เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เรียน
- 4.3 โรงเรียนพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยยินดีลงทุนจัดซื้อและอุปกรณ์เพื่อให้ครูมีอุปกรณ์การเรียนการสอน ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนอย่างมีความสุข
- 4.4 พัฒนานิสัยรักการอ่าน และทักษะที่นำไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต
5. การพัฒนาครูโรงเรียนเอกชน
- 5.1 จัดการประชุมฝึกอบรมพัฒนาหลากหลายรูปแบบเพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนได้รับไปประกอบวิชาชีพครู
- 5.2 ส่งเสริมการบริหารงานของสมาคมองค์กรวิชาชีพการศึกษาเอกชนเพื่อช่วยกันสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูของโรงเรียนเอกชน
- 5.3 จัดระบบการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเรียนรู้ทักษะการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอน (Teaching Research)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การพัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน

- 6.1 พัฒนาผู้รับใบอนุญาตและผู้จัดการ โรงเรียนเอกชนให้มีทักษะการบริหารการศึกษานอกเหนือจากทักษะการบริหารธุรกิจที่มีความสัมพันธ์อยู่เดิม
- 6.2 พัฒนาผู้บริหารจนได้ใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา
- 6.3 พัฒนาทักษะการพัฒนาที่มคุณภาพ เพื่อร่วมทำงานกันเป็นทีม โดยมุ่งผลงานที่มีคุณภาพ

7. การสร้างความยอมรับและการมีส่วนร่วมจากประชาชน

- 7.1 เสริมสร้างภาพลักษณ์ของการศึกษาเอกชน ให้มาตรฐานคุณภาพอยู่ในระดับสูง โดยใช้กระบวนการประเมินเช่นเดียวกันกับการศึกษาที่จัดโดยรัฐ
- 7.2 รายงานความก้าวหน้าและประชาสัมพันธ์ในการพัฒนาการศึกษาเอกชนให้ประชาชนทั่วไปทราบเป็นระยะและต่อเนื่อง
- 7.3 ส่งเสริมโรงเรียนให้มีโครงการและกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ จริยธรรม ต่อผู้ยาเสพติด อบายมุข การพนัน และการทะเลาะวิวาท ตามโครงการโรงเรียนสีขาวของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัยของชีวิตนักเรียน
- 7.4 มีการจัดประชาพิจารณ์ รับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครองและประชาชน
- 7.5 พัฒนาคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาให้ร่วมพัฒนาโรงเรียนด้วยความมุ่งมั่นและเข้าใจปรัชญาการศึกษาตามทิศทางใหม่

8. การพัฒนาข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.)

- 8.1 จะปรับปรุงการบริหารงานบุคคล ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพได้รับความเป็นธรรมและมีโอกาสก้าวหน้าทางวิชาชีพ
- 8.2 จะพัฒนาข้าราชการให้มุ่งมั่นในการให้บริการที่ดี ได้รับกำลังใจจากผู้บริหาร ทำให้ทีมงานมีคุณภาพ ร่วมมือร่วมใจ
- 8.3 ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.)กับผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนให้มีทัศนคติที่ดีต่อกันและร่วมกันพัฒนาเพื่อให้โรงเรียนก้าวหน้า ได้รับการประกันคุณภาพจากองค์กรอิสระจากภายนอกที่เข้ามาประเมิน

2.1.9 ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 13) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาเอกชน ที่จะดำเนินงานส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) จะเป็นหน่วยงานส่งเสริมและอุดหนุนการจัดสรรทรัพยากร การช่วยเหลือทางวิชาการให้กับโรงเรียนเอกชน โดยข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) จะทำงานให้ดีที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ตั้งแต่ส่วนราชการ สมาคม องค์กรวิชาชีพ ผู้ปกครอง ประชาชน และนักเรียน เข้ามาร่วมสนับสนุนการศึกษาเอกชน
 3. พัฒนาคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) ให้ทำงานอย่างมืออาชีพ และร่วมพัฒนาผู้บริหารและครู โรงเรียนเอกชนให้ทำงานเป็นทีมคุณภาพ
 4. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) และโรงเรียนเอกชนจะพัฒนาระบบ บริหารการจัดการโดยมีฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจ เน้นความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีกระบวนการทำงานที่ดี และมาตรฐานการจัดการศึกษาสูงได้รับการประกันคุณภาพ
- ดังนั้นเห็นได้ว่าเอกชนมีส่วนช่วยในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอาชีวศึกษาเอกชนทำให้นักเรียนมีโอกาสเรียนในระดับที่สูงขึ้นรวมทั้งปัจจุบันนี้โรงเรียนเอกชนมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและผู้ปกครอง การเรียนการสอนอุปกรณ์ สื่อมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อเทคโนโลยีใหม่ๆ ตลอดเวลา

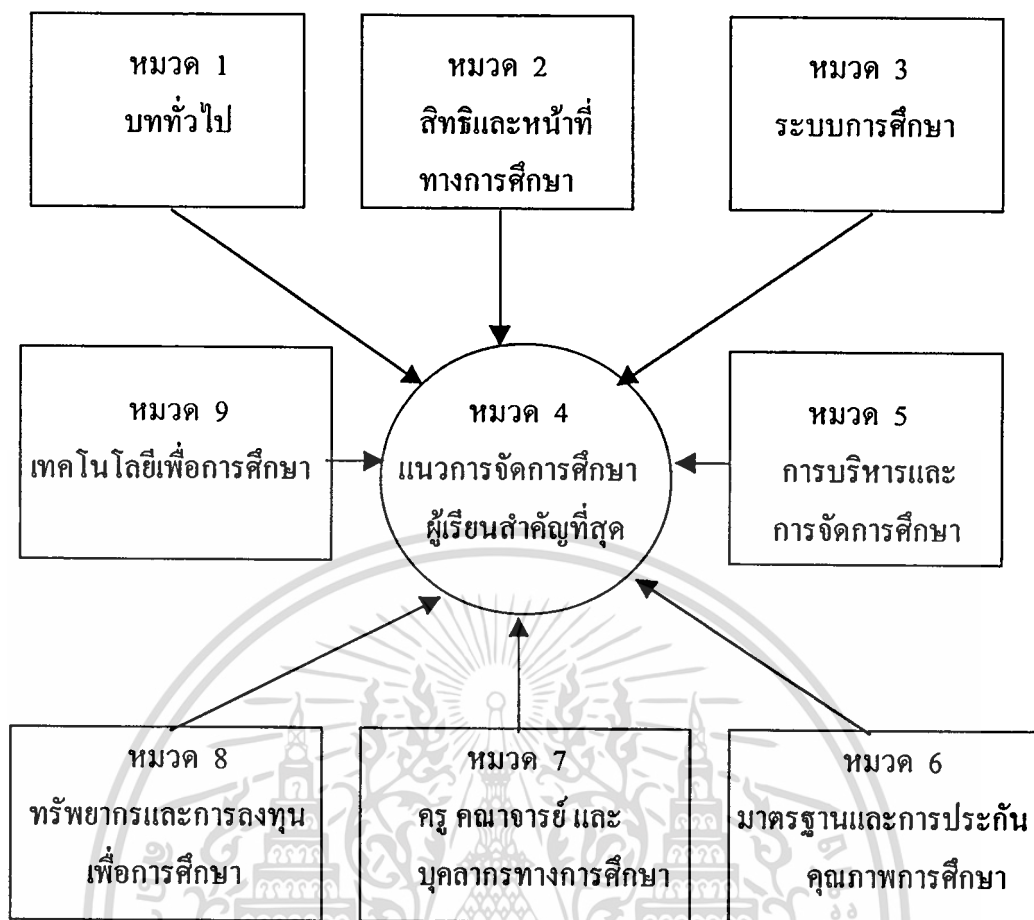
2.2 การปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 7-11) กล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา อันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ มีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด โดยเฉพาะหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูป การศึกษา ซึ่งทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จะมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นบทบัญญัติที่ทำให้ทิศทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ชัดเจน แม้ว่าการปฏิรูปการเรียนรู้ของชาติเป็นงานที่ยาก แต่เป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ที่มุ่งสัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้ทุกส่วนของสังคมไม่ว่าฝ่ายนโยบาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้เรียน ผู้บริหาร ชุมชน ต้องมีความเข้าใจตรงกัน และเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปครั้งนี้ โดยมุ่งหวังที่จะได้เห็นคนไทยที่พึงประสงค์เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และมีความสุข

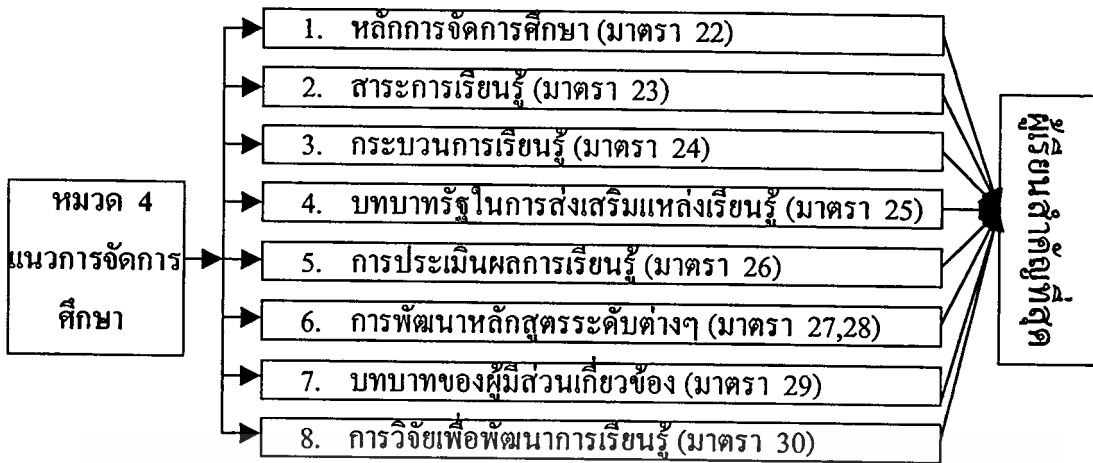
การจัดการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดเป็นจุดปรับเปลี่ยนที่สำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ มีสาระสำคัญ ตามภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงสาระทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษามุ่งสู่แนวการจัดการศึกษาที่ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด”

ในที่นี้ขอกล่าวถึงหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นหมวดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่ศึกษา ดังนี้

สาระของหมวดนี้ครอบคลุมหลัก สาระ และกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างในแนวทางการมีส่วนร่วมสรรค์สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามหมวดนี้เริ่มตั้งแต่มาตรา 22 ถึงมาตรา 30 มีสาระสำคัญ 8 เรื่องใหญ่ๆ ตามภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 แสดงแนวทางการจัดการศึกษาตามหมวด 4

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับ หมวด 4 ดังนี้

มาตรา 22 : การจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 : การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลป วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4. ความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 : การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างสมดุลรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 : รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษา และนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 : ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ สังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่กันไป ในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 : ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 : หลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตาม มาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลายทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาระของหลักสูตรทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้ง ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อดังคม

หลักสูตรระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้วยังมีความหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนา สังคม

มาตรา 29 : ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่ง เสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อ พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 : ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการ ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาหมวด 4 จะเน้นและครอบคลุมเกี่ยวกับการศึกษาที่เน้นผู้ เรียนเป็นสำคัญซึ่งโรงเรียนต้องนำไปจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับทุกๆ ด้าน และครูต้องมีความรู้ และเข้าใจในหมวดนี้มากที่สุดจึงสามารถจัดการเรียนการสอนให้ได้ผู้เรียนตามลักษณะที่พึงประสงค์

2.2.2 สาเหตุการปฏิรูปการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 2-3) ได้กล่าวถึง สาเหตุที่บ่งบอกว่าต้องมีการปฏิรูปการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ดังนี้

1. คนทุกวัยตั้งแต่เกิดจนจบมหาวิทาลัย เรียนแต่วิชา รู้แต่หนังสือ ถูกล้อมกรอบด้วยคา รางสอนและห้องเรียน การพัฒนาคนจึงไม่เอื้อให้มีคุณสมบัติ มองกว้าง คิด ไกล ใฝ่สูง มุ่งทำงาน

2. วิธีการเรียนการสอนไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนขาดคุณลักษณะช่างสงสัย และใฝ่หาคำตอบ ยังเน้นการสอนหนังสือมากกว่าการสอนคน นอกจากนั้นยังขาดการเชื่อมโยงภูมิ ปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย

3. ครูยังเป็นผู้มีอำนาจในชั้นเรียน ครูยังคงยึดมั่นว่าตนเองเป็นผู้รู้มากที่สุด ถูกที่สุด และ มีอำนาจมากที่สุดในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีหน้าที่รับและปรับตัวให้สอดคล้องกับเนื้อหาความ รู้และวิธีการของครู สถานศึกษาจึงไม่เป็น “โรงเรียน” เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่เป็น “โรงเรียน”

4. กระบวนการเรียนรู้เป็นความทุกข์ อับเฉา นำเบื่อหน่าย ทั้งพ่อแม่ ครู นักเรียน ยึดหลัก สูตรเป็นเกณฑ์ เนื้อหาสาระทั้งหมด การสอบและคะแนนสอบ เป็นสิ่งที่พิพากษาความสำเร็จ ทุกคน จึงเครียด ขาดความสุขในการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. โรงเรียนไม่สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นอาณาเขตที่ขาดความสัมพันธ์กับชีวิตชุมชน ห่างไกลธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้ที่ปลูกแรงบันดาลใจทางปัญญา ครอบครัวและชุมชนไม่มีโอกาสร่วมคิดร่วมสร้างกระบวนการเรียนรู้

6. กระบวนการเรียนการสอนยังเป็นพฤติกรรมจำเจและพฤติกรรมถ่ายทอด สักส่วนการฝึกปฏิบัติ การฝึกคิด และการอบรมบ่มนิสัย ยังมีน้อยกว่าการท่องเที่ยว ผู้เรียนเคยชินต่อการทำตาม เชื่อฟัง นั่งนิ่ง จึงขาดความคล่องในการคิดแบบวิทยาศาสตร์ ไม่ได้รับการปลูกฝังความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติ

7. ในระบบโรงเรียน เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ มีโอกาสน้อยที่จะได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้พากเพียร สู้งาน ยึดมั่นความสุจริตทั้งกาย วาจา ใจ การเพาะบ่มคุณธรรม และสุนทรียภาพยังไม่เข้มแข็งพอ

2.2.3 ความจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ (2543:4-5) ได้กล่าวว่าประชาคมการศึกษา นักคิด นักการศึกษา สถาบันทางสังคม ศาสนา วัฒนธรรมและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งหลายต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ถึงเวลาต้องปฏิรูปวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทยทั้งชาติ ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังนี้

1. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทย การปฏิรูปวัฒนธรรมการเรียนรู้จะช่วยพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่มีความรู้คู่คุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของตนเอง ผู้อื่นและสรรพสิ่งทั้งหลาย รู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ในครรลองแห่งความดีงาม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง เป็นคนมีเหตุผล ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพกฎกติกาของสังคม มีความขยัน ซื่อสัตย์ และเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความสามารถในการใช้ศักยภาพของสมองทั้งซีกซ้าย-ขวาอย่างได้สัดส่วนสมดุลกันคือความสามารถในด้านการใช้ภาษาสื่อสาร การคิดคำนวณการคิดวิเคราะห์แบบวิทยาศาสตร์คิดเป็นระบบ สามารถใช้สติปัญญาอย่างเฉลียวฉลาดลึกซึ้งเพื่อเรียนรู้ให้บรรลุความจริง ความดี ความงามของสรรพสิ่ง เป็นคนที่มีสุขภาพกาย-ใจดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์บุคลิกภาพร่าเริงแจ่มใส จิตใจอ่อนโยนและเกื้อกูล มนุษย์สัมพันธ์ดี เผชิญและแก้ปัญหาคิดได้ ดำรงชีวิตอย่างอิสระและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความเข้มแข็งของสังคมไทย เมื่อสมาชิกของสังคมได้รับการพัฒนาความตระหนัก และจิตสำนึกร่วมกันในการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหาของส่วนรวม ถักทอความคิด ร่วมจิตกันทำงานอย่างไม่เห็นแก่ตัว มีการบริหารจัดการอย่างถูกต้องแบบคาช ลดความขัดแย้ง ทุกคนรับผิดชอบนำพาสังคมให้ก้าวหน้าด้วยต่างก็รู้คุณค่าของตนเอง

3. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคโลกาภิวัตน์การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ อันเป็นยุคอิเล็กทรอนิกส์และไฮเทค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสงที่วิทยาการเจริญรุดหน้า ความรู้ และสรรพวิทยาการเดินทางไปถึงที่ต่างๆ ด้วยความรวดเร็ว ข้อ มูลและสาระความรู้ต่างๆ เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้เรียนทุกวัย จึงต้องมีโอกาสเรียนรู้ จากแหล่ง ความรู้ที่มีอยู่รอบตัว ทั้งจากครูคน ครูเครื่อง และครูธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

ผู้เรียนในยุคโลกาภิวัตน์จะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาได้มากกว่า 1 ภาษาคือ ต้อง รู้และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่วและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อสื่อสารกับสากลได้ด้วย ต้องมีความคล่องแคล่วในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นประตูที่ จะเปิดออกไปสู่โลกกว้างเพื่อเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆและรู้จักสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชีวิตของตน ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

4. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสังคมไทย การปฏิรูปการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการเปิดแนวทางใหม่ๆ ให้แก่ครู พ่อแม่ ชุมชนมีอิสระในการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา จัดหลักสูตรและการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรม การเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น การลดทอนกรอบกระบวนวิธี คำสั่งของส่วนกลางลงเพื่อให้เกิด ความหลากหลายในการปฏิบัติ เช่น การจัดชั้นเรียนและตารางเรียนที่ยืดหยุ่นและเอื้ออำนวยต่อการ เรียนรู้ การลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครูมีเวลาสำหรับค้นคิดเพื่อวางแผนเตรียมการจัด กระบวนการเรียนรู้ การสร้างบทเรียน การออกแบบแผนการเรียนที่ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา ได้ร่วมกันคิด และเกื้อหนุนกันและกัน เป็นต้น

ปัจจุบันเสียงเรียกร้องจากเด็กและเยาวชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้มีการพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานของโรงเรียน โดยเฉพาะในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบใหม่ที่สอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีส่วน ร่วมในกระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ได้พัฒนาสมอง การคิดและสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ ได้ แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ หากครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ของตนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้วเราก็จะมีโรงเรียนดีๆ ครูดีๆ ที่มีคุณภาพทัดเทียมกันเกิดขึ้นเต็มแผ่นดิน

5. ปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกฎหมาย การปฏิรูปการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจของพระ ราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเป็นภารกิจที่มีกฎหมายรองรับ ครูอาจารย์และผู้มีส่วน เกี่ยวข้องต้องถือปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมายไม่ว่าในนโยบายหรือแผนงานที่ ใครจะทำก็ได้ไม่ทำก็ได้ หรือเปลี่ยนแปลงได้ตามใจชอบของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเหมือนอดีต

2.2.4 ลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 11-12)กล่าวถึง ผู้ ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนรู้ นักการศึกษา นักคิด ครูอาจารย์ ผู้บริหาร ผู้เรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กับการจัดการศึกษา ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียนและลักษณะกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้ คือ

ผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข คนดี คือคนที่ดำเนินชีวิตอย่างมี คุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจ และพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของ ผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง คือคนที่มี สมรรถภาพสูง ในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี ความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่คน สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือคนที่มี สุขภาพ ดีทั้งกาย และจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาส ของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

กระบวนการที่มีทางเลือกและมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข

ลักษณะกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

1. เป็นกระบวนการทางปัญญาพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. เรียนรู้ด้วยความสุข เน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. บูรณาการสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับความสนใจ ทันสมัยตามสภาพจริง
4. เน้นกระบวนการคิด และการปฏิบัติจริง นำไปใช้ประโยชน์ได้
5. เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้

หากมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมหรือที่เรียกว่าบูรณาการตามที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้นแล้วขอมส่งผลให้ได้คนไทยที่เป็น คนดี คนเก่งและมีความสุข คุณสมบัติ 3 ประการ ต่างเป็นปัจจัยอิงอาศัยซึ่งกันและกัน มิได้เรียงลำดับก่อนหลัง เพราะถ้าพิจารณาอย่างบูรณาการแล้วก็ไม่จำเป็นต้องถกเถียงกันว่าค่าใดควรมาก่อนค่าใด

ดังนั้นเห็นได้ว่าจุดหมายสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้คือการพัฒนาคุณภาพของคนไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ทุกฝ่ายต้องส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียนมีโอกาสได้คิด ทำ ทบทวน พิสูจน์ผล แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงพึ่งพาตนเองได้เนื่องจากได้หาความรู้ได้เองและใช้ความรู้ทางสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2.3 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2540 : 32-34) กล่าวถึง โรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษาในปัจจุบันส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้น (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.)ของกรมอาชีวศึกษาและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งการจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.)จะรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าเข้าศึกษาเป็นเวลา 3 ปี เมื่อสำเร็จหลักสูตรนี้แล้วถือว่าเป็นช่างฝีมือในสาขาวิชาที่เรียน ส่วนการจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.)เป็นหลักสูตร 2 ปี ต่อเนื่องจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.)เพื่อผลิตช่างเทคนิคกึ่งวิชาชีพชั้นสูง (Semiprofession) และเปิดโอกาสให้ผู้ทำงานอยู่แล้วศึกษาเพิ่มเติมได้ รับผู้เข้าเรียนจากผู้ที่มีประสบการณ์หรือมีวุฒิตามคุณสมบัติที่กำหนดให้โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนมีความรู้ ประสบการณ์ สามารถปฏิบัติงานในระดับช่างเทคนิคหรือระดับวิชาการได้ นอกจากนี้ยังรับผู้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) เข้าศึกษาต่อโดยใช้เวลาเรียน 2 หรือ 3 ปีด้วย

ต่อมาเมื่อเดือนกรกฎาคม 2538 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดกรอบหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.)และกรอบหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับ ปวช. และระดับ ปวส. ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นไปในทิศทางและมาตรฐานเดียวกัน โดยกำหนดเป้าหมายระดับ ปวช. ว่าเป็นการศึกษาที่มุ่งผลิตและพัฒนาแรงงานระดับทักษะอาชีพสาขาต่างๆ ตามความต้องการของตลาดแรงงานระดับทักษะอาชีพสาขาต่างๆ ตามความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ สำหรับเป้าหมายระดับ ปวส. ได้กำหนดไว้ว่าเป็นการศึกษาที่มุ่งผลิตและพัฒนาแรงงานระดับผู้ชำนาญการเฉพาะสาขาอาชีพ ตามความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

ระดับ ปวช. มีจุดหมายเพื่อให้ผู้เรียนเป็นแรงงานระดับทักษะอาชีพที่ดีโดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือมีความรู้พื้นฐานวิชาสามัญ มีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีสุขภาพกายใจสมบูรณ์แข็งแรงมีทักษะอาชีพจนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ มีเจตคติต่องานอาชีพ เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพมีนิสัยรักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยในตนเอง มีความสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย รู้จักอนุรักษ์และส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับ ปวส. มีจุดหมายว่าเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ชำนาญการเฉพาะในทางสาขาอาชีพต่างๆ โดยมีคุณลักษณะพื้นฐานเหมือนระดับ ปวช. และมีส่วนที่เพิ่มเติมจาก ปวช. คือ มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหรือศึกษาต่อไประดับสูงขึ้น มีทักษะอาชีพระดับผู้ชำนาญการเฉพาะทางจนสามารถนำไปประกอบอาชีพ หรือนำไปพัฒนางานอาชีพได้ มีความสามารถในการจัดการ การตัดสินใจและแก้ปัญหา รู้จักแสวงหาแนวทางใหม่ๆ มาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน มีความรับผิดชอบ ขยัน ซื่อสัตย์ ตลอดจนเห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ประมุข

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบหลักสูตรดังกล่าวทำให้กรมหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ รับผิดชอบในการจัดสถานศึกษาทั้ง 2 ระดับ ใช้เป็นกรอบในการพิจารณากำหนดหลักสูตรการศึกษาทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) สามารถพัฒนาหลักสูตรอันจะเป็นการทำให้เกิดความคล่องตัวในการพัฒนาหลักสูตรของการอาชีวศึกษาเอกชนได้อย่างหลากหลาย ทันสมัยและทันต่อเทคโนโลยี โดยในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ปวช. และปวส. ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.)นั้น กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาหลักสูตร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขึ้นคณะหนึ่งและนอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) ยังได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักสูตรและรายละเอียดต่างๆ โดยขณะนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) และสมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยกำลังร่วมกันดำเนินการ

ถึงแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) จะสามารถพัฒนาหลักสูตรระดับ ปวช. และระดับ ปวส. ขึ้นมาได้เองแล้วโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษายังมีเสรีภาพในการเลือกใช้หลักสูตรไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร ปวช. หรือ ปวส. ของกรมอาชีวศึกษาหรือหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเช่นที่เคยปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) มีแนวทางที่จะพัฒนาหลักสูตรกลางโดยยึดกรอบหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้โรงเรียนเอกชนมีโอกาสเลือกใช้หลักสูตรได้หลายหลายโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) ได้ทำการวิเคราะห์ความต้องการของสังคม เศรษฐกิจความต้องการกำลังคนด้านสถานประกอบการ ตลอดจนบูรณาการข้อมูลความต้องการกำลังคนของประเทศและเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแล้วจะมีงานหน่วยงานรองรับ

สำหรับโรงเรียนเอกชนที่มีศักยภาพในการจัดทำหลักสูตรน่าจะสามารถพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองได้ และเสนอขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการในนามของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นหลักสูตรที่ซ้ำซ้อนกับหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติแล้ว เพื่อขจัดความซ้ำซ้อนสิ่งที่โรงเรียนเอกชนน่าจะพัฒนาได้คล่องตัวประการหนึ่งคือ โรงเรียนอาจพัฒนาหลักสูตรรายวิชาแล้วบรรจุในโครงสร้างหลักสูตรกลางของสำนักงานคณะกรรมการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศึกษาเอกชน(สช.) นอกจากนี้อาจจะพัฒนาหลักสูตรที่เป็นสากล โดยเมื่อจบการศึกษาระดับ ปวส. แล้ว สามารถไปศึกษาต่อในต่างประเทศได้

การพัฒนาหลักสูตร ปวช. และปวส. สำหรับโรงเรียนเอกชนของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน(สช.) น่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานและช่วยฝึกทักษะฝีมือได้ ในระดับหนึ่ง สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและ / หรือมีความเป็นสากล นอกจากนี้ รายวิชาต่างที่เรียนควรเอื้อต่อการปรับตัวเข้ากับงานในสาขาเดียวกันได้พอสมควรหลักสูตรควรมี รายวิชาบังคับให้น้อยลง และมีวิชาเลือกให้มากและหลากหลายขึ้น เนื้อหาความรู้ควรสอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมจริงในอาชีพและความต้องการของสังคม โดยเน้นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา การจัดการ ความรับผิดชอบ ในหน้าที่และสังคมต่างๆ และที่สำคัญนักเรียน นัก ศึกษา ต้องรู้จักการทำงานเป็นทีม มีคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพด้วยคุณ สมบัติดังกล่าวจะต้องสอดแทรกในหลักสูตรอาชีพศึกษาทั้งในรายวิชาชีพและรายวิชาพื้นฐานการ ศึกษาทั่วไปด้วย นอกจากนี้ควรเป็นหลักสูตรที่เป็นไปในทิศทางและมาตรฐานเดียวกับหลักสูตร ของกรมหรือหน่วยงานอื่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตหรือเข้าศึกษาต่อในสถาบันอื่นที่ จัดการเรียนการสอนหลักสูตร ปวช. และ ปวส. ในประเภทวิชา สายวิชาหรือสาขาวิชาเดียวกันโดย ที่แต่ละโรงเรียนสามารถจัดแผนการเรียนได้เองแต่ครบตามโครงสร้างของหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการหรือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

2.4 การจัดการกระบวนการเรียนรู้

2.4.1 เนื้อหาสาระการเรียนรู้

โลกและสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การดำรงชีวิตของคนจึงต้องอาศัย การเรียนรู้เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นครรลอง ของชีวิตที่เกิดขึ้นได้ทุกแห่งทุกเวลา ต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิตตั้งแต่ปฏิสนธิจนตาย เริ่มจากการเรียน รู้จากครอบครัว ชุมชน ศูนย์การเรียน โรงเรียน สถาบันศาสนา แหล่งเรียนรู้ต่างๆ กว้างไกล ครอบคลุมสถานการณ์ของสังคมไทยและสังคมโลก

การเรียนรู้จึงเป็นขั้นตอนและกระบวนการที่สำคัญของมนุษย์ในการรับรู้เรื่องราวหรือ เนื้อหาข้อมูลที่เกิดขึ้นได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ ดังนี้

Hilgard and Bower (1975 : 122) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอันเป็นผลจากการฝึกและประสบการณ์แต่มิใช่ผลจากการตอบสนอง ตามธรรมชาติ เช่น สัญชาตญาณหรือวุฒิภาวะหรือจากการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวของร่างกาย

Bloom (1976 : 75) กล่าวว่า การเกิดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น 3 ประการ จึงจะเรียกว่าเป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ก. การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Domain) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง เช่น ความคิดรวบยอด

ข. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective Domain) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เช่น ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม

ค. การเปลี่ยนแปลงทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Psychomotor Domain) หมายถึง เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ เช่น การว่ายน้ำ เล่นกีฬา

Good (1959 : 65) กล่าวความหมายของการเรียนรู้ไว้ใน Dictionary of Education ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตอบสนองหรือพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากบุคคลได้รับประสบการณ์

วีระ พลอยคชบุรี (2543 : 85) ได้กล่าวความหมายของการเรียนรู้ หมายถึง การปรับทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรมอันเนื่องมาจากได้รับประสบการณ์ซึ่งควรเป็นการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

จิตรา วสุวานิช (2531 : 10) กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้า การเรียนรู้ยัง หมายถึง การปรับปรุงและการปรับปรุงที่เกิดขึ้นอาจมีคุณค่าในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ก็อาจเป็นไปได้

ประดิษฐ์ เอกทัศน์ (2537 : 57) กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่หรือความสามารถใหม่ที่ค่อนข้างถาวร พฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝนมิใช่เป็นผลมาจากการตอบสนองตามธรรมชาติ วุฒิภาวะ พืชยา อุบัติเหตุ หรือความบังเอิญต่างๆ

มาลินี จุฑารพ (2537 : 55) กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลได้รับมา และผลของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน 3 ด้าน คือ

1. ความรู้ (Knowledge) เช่น ความคิด ความเข้าใจและความจำในเนื้อหาสาระต่างๆ

2. ทักษะ (Skill) เช่น การพูด การกระทำ และการเคลื่อนไหวต่างๆ เป็นต้น

3. ความรู้สึก (Affective) เช่น เจตคติ จริยธรรมและค่านิยม เป็นต้น

วิชัย แหวนเพชร (2530 : 70) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรมไปจากเดิมโดยพฤติกรรมนั้นเป็นไปในทางที่เจริญงอกงามก้าวหน้าทั้งด้านสมอง จิตใจและด้านการเคลื่อนไหวของร่างกายโดยผ่านประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2527 : 2) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อได้สังเกตเห็นว่าบุคคลหรือผู้เรียนสามารถทำอะไรได้โดยที่เขาไม่เคยทำได้มาก่อน หรืออาจจะเรียกได้ว่าการเรียนรู้ก็คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน

สุรงค์ โค้วตระกูล (2533 : 135) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากการฝึกหัดรวมทั้งจากการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ของผู้เรียน

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาการศึกษา (2542 : 7) ได้กล่าวถึงความหมายของการรู้และการเรียนรู้ ดังนี้

การรู้ หมายถึง สภาวะของการรับรู้จากการสัมผัสและสัมผัสต่างๆ รวมถึงรู้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ แนวคิดและพฤติกรรมอันเนื่องมาจากได้รับประสบการณ์ ซึ่งควรจะเป็นการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาการศึกษา (2542 : 48) กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก่อนข้างถาวร อันเนื่องมาจากประสบการณ์ เป้าหมายของการเรียนรู้ต้องการให้ผู้เรียน ดี เก่ง และมีความสุข

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุป การเรียนรู้ หมายถึงกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ทางด้านทักษะพิสัย จิตพิสัย และพุทธิพิสัยเพื่อมุ่งให้ผู้เรียน ดี เก่ง และมีความสุข

จากความหมายการเรียนรู้ดังกล่าวมา เมื่อนำมาหาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จนเกิดการเรียนรู้ เรียกว่าเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตราที่ 24 ได้ระบุให้สถานศึกษาและครูผู้สอนได้ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ในด้านการจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บรรยากาศการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อมุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์เรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 21) ได้กล่าวว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

1. มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน
2. ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
4. ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้
5. ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยมีปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้

1. กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำ สร้างสรรค์ โดยที่ครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อและสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน

2. คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

3. สาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนและความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ผลการเรียนรู้จากสาระและกระบวนการ จะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดี และมีความสุขในการเรียน

4. แหล่งเรียนรู้มีหลากหลายและเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัด ความสนใจ

5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้คือแลกเปลี่ยนความรู้ ถักทอความคิด พิชิตปัญหาาร่วมกัน

6. ศิษย์มีความศรัทธาต่อครูผู้สอน สาระที่เรียนรวมทั้งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนใฝ่รู้ มีใจรักที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ครูต้องมีความเชื่อว่าศิษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

7. สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียนจนผู้เรียนสามารถนำผลจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง

8. กระบวนการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

จากสาระของแนวการจัดการศึกษาที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สามารถวิเคราะห์เป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ได้ ดังนี้ (วีระ พลอยคชบุรี 2543 : 75)

ประเด็นที่ 1 การเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการสร้างประสบการณ์และสิ่งต่างๆ ให้มีความหมายต่อตนเองจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการคิดและแสวงหาความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริงให้ผู้เรียนค้นพบข้อความรู้และประสบการณ์ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดโอกาส จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งวิชาการให้เอื้อต่อการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้

ประเด็นที่ 2 การเรียนรู้เรื่องของตนเอง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หมายถึงการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจของตนเอง การรับรู้และตระหนักในตนเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับค่านิยมที่พึงามยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียรพยายามในการทำความดีอย่างไม่ย่อท้อ การเสริมสร้างลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพความดีงามในตนเอง การเรียนรู้เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม การตระหนักถึงคุณค่าและพัฒนาคุณภาพประชาชาติ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ประเด็นที่ 3 การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

3.1 การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต หมายถึง การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่สำคัญและจำเป็นดังต่อไปนี้ การรู้จักคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) มีความตระหนักรู้ในตน (Self Awareness) มีความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) มีความภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) รู้จักการสร้างความสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร (Inter Personal Communication) รู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหา (Decision Making and Problem Solving) รู้จักการจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Coping with Emotion and Stress)

3.2 การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ หมายถึง การเรียนรู้เพื่อค้นพบและใช้ศักยภาพของตน เพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพให้เหมาะกับตนเอง รู้จักวิธีเลือกประกอบอาชีพที่สุจริต เหมาะสม สามารถพึ่งตนเอง และเลี้ยงตนเองได้อย่างพอเพียงแก้อัตภาพ

ประเด็นที่ 4 การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหาโดยเน้นประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติ หมายถึง การใช้ทักษะการคิดเพื่อค้นหาคำตอบในสถานการณ์ต่างๆ โดยอาศัยประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้สามารถเผชิญและผจญกับปัญหาและจัดการกับภาวะต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

ประเด็นที่ 5 การเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งให้มีความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ควบคู่กับการพัฒนาตนเองทางด้านจิตใจ บุคลิกภาพ และลักษณะนิสัย

ประเด็นที่ 6 การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย หมายถึง การเรียนรู้ในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและการปฏิบัติตามหน้าที่ของตน การเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น โดยคำนึงถึงความคิดเห็นและผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

ประเด็นที่ 7 การเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม หมายถึง การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักในคุณค่าของความรู้ต่างๆ ที่ได้คิดค้นและสั่งสมประสบการณ์ โดยภูมิปัญญาไทยตลอดจนมีความรักชื่นชมและหวงแหนในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยสามารถนำไปใช้ในชีวิตและสืบสานให้ยั่งยืน ตลอดจนเชื่อมโยงสู่สากล

ประเด็นที่ 8 การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์สรุปผลเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเด็นที่ 9 การเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน หมายถึงการที่ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีบทบาทพร้อมกันในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

ประเด็นที่ 10 การประเมินผลผู้เรียน หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณภาพ คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้เรียนว่าเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

สาระสำคัญ 10 ประเด็นนี้ สามารถเชื่อมโยงกันในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่ง ครู อาจารย์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่นได้ ซึ่งจะนำไปตามหลักการในแนวการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการบูรณาการ ความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

กรมอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานที่ดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ได้จัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด การพัฒนาระบบการเรียนรู้และการสร้างทักษะวิชาชีพ วิทยาลัยฯ จัดกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการสร้างทักษะวิชาชีพ ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะวิชาชีพ และประสบการณ์จริง โดยสามารถพัฒนาการเรียนรู้ การคิด การจัดการ การอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมและมีศักดิ์ศรี

ในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะเป็นตัวกำหนดหรือกรอบแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามความมุ่งหมายที่วางไว้

1. ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้นิยามความหมายของหลักสูตรไว้มากมาย ดังนี้

Good (1973 : 157) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรเป็น 3 นัย ด้วยกัน ดังนี้

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้งบชั้นหรือรับประกาศนียบัตรในหมวดวิชา หรือสาขาวิชาใดสาขาหนึ่ง เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย เป็นต้น ตามความหมายนี้ หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาของรายวิชาใดวิชาหนึ่ง

2. หลักสูตร คือ โปรแกรมการศึกษาที่ทางโรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียน เพื่อรับประกาศนียบัตรต่าง ๆ ตามความหมายนี้ หลักสูตร หมายถึง โปรแกรมการศึกษาที่กำหนดเค้าโครงการเรียน ซึ่งประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ

3. หลักสูตร คือ กลุ่มของรายวิชาหรือประสบการณ์ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียน ตามความหมายนี้ หลักสูตรหมายถึง โปรแกรมการศึกษาที่ประกอบด้วยเค้าโครงของเนื้อหาวิชาส่วนหนึ่งและการจัดประสบการณ์วิชาอีกส่วนหนึ่ง

Beauchamp (1981 : 206) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง แผนงานที่อธิบายถึงขอบข่ายและการจัดเตรียมโปรแกรมการศึกษา ในสถาบันการศึกษา ในแผนงานอาจเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกอบด้วย ข้อความที่บอกถึงความต้องการเป็นหลัก ที่เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนการสอน วัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษา โครงสร้าง เนื้อหาสาระและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน การประเมินคุณค่า ประสิทธิภาพและระบบของหลักสูตร

กรมวิชาการ (2524 : 5) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรหมายถึงข้อกำหนด แผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศเพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษา ชาติ

กาญจนา คุณารักษ์ (2527 : 4) หลักสูตร เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าการศึกษาของประเทศซึ่ง เปรียบเสมือนแนวทางที่สามารถทำให้เยาวชนสามารถทราบได้ทันทีว่าการจัดการศึกษาของ ประเทศที่จัดให้เยาวชนนั้นเน้นหนักไปทางด้านใด ในแง่ความรู้ การเสริมสร้างทักษะและทัศนคติ อันมีผลโดยตรงต่อเยาวชนและสังคม

สุมิตร คุณานุกร (2518 : 2-3) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึงโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความหมายทาง การศึกษาที่กำหนดไว้ในระดับชาติ

สังัด อุทรานันท์ (2532 : 5-8) ได้กล่าวถึงขอบเขตความหมายของหลักสูตรว่ามีขอบเขต อยู่ภายใน 3 สถานะ ดังนี้

1. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตของศาสตร์สาขาวิชาหนึ่ง ในที่นี้หมายถึง สาขา วิชาหลักสูตร ซึ่งจะต้องศึกษาถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตร วิธีการใช้หลักสูตรและวิธีการ ประเมินหลักสูตร

2. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ที่เขียนขึ้น อย่างเป็นทางการ ตามความหมายนี้ หลักสูตรจะหมายถึง เอกสารหลักสูตรในด้านวัตถุประสงค์ หลักการ โครงสร้าง และเนื้อหาสาระที่จัดไว้ในหลักสูตร รวมถึงเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร หรือคู่มือการใช้หลักสูตร แผนการสอนกลุ่มวิชาต่าง ๆ คู่มือการ ประเมินการเรียน เป็นต้น

3. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตของระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ซึ่ง จะหมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดของหลักสูตร กระบวนการประเมินผลหลักสูตร ตลอดจน ผลผลิตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับหลักสูตร

ดังนั้นจากความหมายของหลักสูตรที่กล่าวมา สรุปได้ว่าหลักสูตรหมายถึงมวล ประสพการณ์ทั้งหมด ความรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จัดให้ผู้เรียนโดยจัดให้สอดคล้องและ เหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวจนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นแม่บทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกสาขา หลักสูตรจะระบุสิ่งที่คาดหวังจะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและแนวทางในการจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ตามต้องการเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการแปลงจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ หลักสูตรจะเป็นเสมือนหางเสือที่จะคอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา (กาญจนา คุณารักษ์. 2527 : 4) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียนซึ่งครูต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความเจริญก้าวหน้าของชาติ ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ คนในประเทศนั้นก็จะมีความรู้และศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่

3. องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรนั้น เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตรสมบูรณ์เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร สำหรับองค์ประกอบของหลักสูตรนั้น มีผู้ให้ทัศนะไว้หลากหลายด้วยกัน เช่น Taba (1962 : 422) กล่าวว่าหลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะวิชา เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล

1. จุดมุ่งหมาย (Objectives) เป็นความมุ่งหวังที่จะให้เกิดแก่ผู้เรียนจากการใช้หลักสูตร หรือเป็นสิ่งที่กำหนดคุณลักษณะพึงปรารถนา จะให้เกิดแก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามต้องการ Taba (1962 : 214) และการจัดหลักสูตรนั้น ต้องจัดการศึกษาเพื่ออะไร ต้องการให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ และคุณลักษณะเติบโตขึ้นในตัวผู้เรียนบ้าง และหลักสูตรแต่ละระดับจะกำหนดจุดประสงค์แตกต่างกันไปตามลักษณะของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้านของพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา (Saylor and Alexander. 1973 : 98 - 102 ; อ้างใน สุมิตร คุณานุกร. 2520 : 7 - 12)

2. เนื้อหาวิชา (Content) หมายถึงสาระสำคัญของความรู้ที่นำมาใช้เป็นสิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้พัฒนาจนบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย เนื้อหาเป็นส่วนที่กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้ ทำหน้าที่เชื่อมโยงให้การจัดประสบการณ์นั้นบังเกิดผลตามที่ต้องการ (Taba. 1962 : 214) และอีกความหมายคือ เป็นการกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาสาระ ที่จะนำมาใช้เสริมสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและให้เกิดคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย ในขั้นนี้ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณาว่า ผู้เรียนควรรู้เนื้อหาสาระใดบ้าง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (สุมิตร คุณานุกร. 2520 : 7 - 12) และยังมีการจัดสาระสำคัญในเนื้อหา ซึ่งจะประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ ความคิดรวบยอดต่างๆ เกี่ยวกับทักษะวิธีการ และกระบวนการต่างๆ เกี่ยวกับทัศนคติ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ติ คุณค่า และความซาบซึ้งในด้านเกณฑ์การเลือกเนื้อหาในหลักสูตรควรประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานทางปรัชญา ได้แก่ เป้าหมายของการศึกษาโครงสร้างของความรู้ คุณค่าของความรู้ และธรรมชาติของความรู้ ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ สภาพปัจจุบัน และแรงกดดันของสังคม ความคาดหวัง และความต้องการของสังคม ข้อมูลพื้นฐานทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ พัฒนาการและวุฒิภาวะของผู้เรียน ความสามารถและศักยภาพในตัวผู้เรียน ธรรมชาติของการเรียนรู้ของคน (Hass. 1977 : 120) และยังมีการเลือกเนื้อหาในหลักสูตร โดยพิจารณาจากความเชื่อได้และความเป็นแก่นสารของความรู้ในแต่ละสาขาวิชาความสอดคล้องกับสภาพเป็นจริงในสังคม ความสมดุลระหว่างความกว้างและความลึกซึ้ง ความสามารถตอบสนอง ของจุดประสงค์ได้หลายประการ ความสอดคล้องกับวุฒิในการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน ความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (สุมิตร คุณานุกร. 2520 : 89 – 92 ; อ้างอิงมาจาก Taba. 1962 : 68) จะเห็นได้ว่าในการใช้เกณฑ์คัดเลือกเนื้อหา ก็ยังมีปัญหาในการกำหนดเนื้อหาให้เห็นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งก็ได้มีผู้เสนอให้ปรับปรุงวิธีการคัดเลือก ให้เป็นธรรมชาติมากขึ้น ลดการใช้ความคิดเห็นของบุคคลให้น้อยลง (Flanagan. 1973 : 554) การคัดเลือกเนื้อหาวิชา ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เป็นสำคัญ การจัดลำดับเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกมา โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียน ได้รับความรู้ใดก่อนหรือหลังซึ่งอาจจะเรียงลำดับตามความยากง่าย ความกว้าง แล หรือการเป็นพื้นฐานให้กัน เนื้อหาสาระ จะเป็นสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหาสาระที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มี 5 ประการคือ ข้อเท็จจริง และความรู้ธรรมดา ความคิดรวบยอดและหลักการคิดแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ ทางกายและเจตคติ และค่านิยม (สัจด์ อุทรานันท์. 2532 : 182)

3. การจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเป็นจุดหมายปลายทางและเนื้อหาเป็นสื่อที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนานปัจจัยที่จะช่วยในการจัดกิจกรรมให้บังเกิดผล ได้แก่ ครูผู้สอน กลวิธีการสอน การใช้สื่อการเรียน การบริหารหลักสูตร เป็นต้น (Beauchamp. 1975 : 10) และหมายถึงการค้นหาวิธีดำเนินการปฏิบัติว่าจะจัดประสบการณ์อย่างไร จึงจะเกิดผลตามที่ต้องการได้ ซึ่งที่จำเป็นในขั้นตอนนี้ได้แก่ การคัดเลือกและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนอุปกรณ์อำนวยความสะดวก วิธีสอน และเทคนิคการสอน (Saylor and Alexander. 1973 : 98 – 102)

4. การประเมินผล (Evaluation) คือ กระบวนการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตรที่วัดได้กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรผ่านการปฏิบัติจริงนั้น ได้ผลใกล้เคียงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ จุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตร ตามแนวคิดของ Provus(1969 : 108) คือ

1. เพื่อดูว่าหลักสูตรเมื่อนำไปปฏิบัติจริง ได้ผลเพียงใดบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่
2. เพื่อทำการปรับปรุงหลักสูตร ถ้าพบสิ่งบกพร่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เพื่อหาข้อดี ข้อเสีย ในวิธีจัดประสบการณ์การเรียนรู้

4. เพื่อช่วยการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ว่าควรจะใช้หลักสูตรนั้นต่อไปอีกหรือไม่ สรุปได้ว่า หลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตรทั้ง 4 มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ จุดมุ่งหมายเป็นสิ่งที่กำหนดคุณลักษณะที่พึงปรารถนาจะให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน เนื้อหาวิชาเป็นสาระสำคัญ นำมาเป็นเรื่องทำให้ผู้เรียนพัฒนาจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน เป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเป็นจุดหมายปลายทาง และเนื้อหาเป็นสื่อหรือเครื่องมือ ทำให้ผู้เรียนพัฒนา การประเมินผลเป็นการค้นหาวิธีดำเนินการปฏิบัติว่าจะจัดประสบการณ์อย่างไรจึงจะเกิดผลตามที่ต้องการ

4. เนื้อหาวิชา

চার্জ বাক্সী (2532 : 203) ให้ความหมายเนื้อหาวิชาไว้ว่า เนื้อหาวิชา หมายถึง ข้อมูลความรู้ หรือสิ่งอื่นที่เป็นสาระ ซึ่งได้ถูกเลือกสรรจากวิชาต่างๆ ซึ่งเมื่อนำมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2528 : 30 – 32) ให้ความหมายเนื้อหาวิชาว่า เนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาสาระหรือความรู้ รวมทั้งประสบการณ์ของการเรียนรู้ด้วย รวมถึงได้กล่าวว่า มาตรฐานการเลือกเนื้อหาที่เป็นบรรทัดฐานง่ายๆ มีอยู่ 5 ประการ คือ

1. เนื้อหาวิชาสำคัญต่อสาขาวิชาที่จัดไว้หรือไม่
2. เนื้อหาวิชายังคงใช้ได้หรือไม่
3. เนื้อหาวิชามีประโยชน์หรือไม่
4. เนื้อหาวิชาเป็นที่น่าสนใจต่อผู้เรียนหรือไม่
5. เนื้อหาวิชาช่วยสร้างความเจริญเติบโตและการพัฒนาการของประชากรไปด้วยหรือไม่

ไม่

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 34 – 36) ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชาไว้ดังนี้

1. ความถูกต้องทันสมัย
2. ความสำคัญในด้านการอยู่รอด การใช้อย่างกว้างขวาง การพัฒนาความคิดวิเคราะห์ และการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์

3. ความสนใจของผู้เรียน และสามารถเรียนรู้ได้

สุมิตร คุณานกร (2518 : 102 – 103) ได้กล่าวถึงการจัดเนื้อหาวิชาว่าลำดับที่นิยมใช้ในการจัดเนื้อหา 4 ประการ คือ

1. การจัดลำดับเนื้อหาวิชาตามลำดับจากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยาก
2. การจัดตามลำดับความจำเป็นที่ต้องเรียนก่อนหลัง
3. การจัดลำดับจากส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. การจัดตามลำดับของกาลเวลา

สังค อุทรานันท์ (2527 : 277) ได้กล่าวถึงการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร อาจทำได้ในรูปแบบต่อไปนี้

1. การยึดเอาสาขาวิชาหรือรายวิชาเป็นหลัก
2. การยึดเอาความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก
3. การยึดเอากิจกรรมและปัญหาสังคมเป็นหลัก
4. การยึดเอาทักษะทางกระบวนการเป็นหลัก
5. การยึดเอาสมรรถภาพเป็นหลัก

Taba (1962 : 284) ได้กล่าวถึงการเลือกเนื้อหา (Content selection) มาบรรจุไว้ในหลักสูตรว่า มีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

1. ความเชื่อถือได้และเป็นแก่นสารของความรู้ในแต่ละสาขาวิชา ความเชื่อถือได้ของเนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาที่เป็นหลัก เป็นความคิดรวบยอด (Concept) ไม่ใช่เป็นข้อมูล
2. ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม
3. ความสมดุลระหว่างความกว้างและความลึก ความกว้างครอบคลุมถึงการให้ข้อมูล ขบวนการ และความคิดต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจถึง หลักการและความคิดรวบยอดได้อย่างลึกซึ้ง
4. สามารถสนองความมุ่งหมายได้หลายประการ
5. สอดคล้องกับวุฒิภาวะในการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน
6. สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การจัดเนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีหลักการจัด คือ จัดตามลำดับของเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยาก การจัดโดยยึดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเป็นหลัก ส่วนในการเลือกเนื้อหา มาบรรจุในหลักสูตร ควรเป็นเนื้อหาที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

กรมวิชาการ (2543 : 5) การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ให้เป็นที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยมีตัวบ่งชี้ความสำเร็จ (Benchmark) ของช่วงชั้นปีที่ 1-3, 4-6, 7-9, 10-12 จำนวน 18 มาตรฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ศรัทธา และมุ่งมั่นในความดี
2. ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ
3. เห็นคุณค่าในตนเองและพึงตนเอง
4. มีสุนทรียภาพ
5. มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. มีความสามารถในการคิดไตร่ตรอง คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและคิดอย่างสร้างสรรค์
7. มีความสามารถในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต
8. มีทักษะในการสื่อสาร
9. มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
10. มีทักษะการจัดการและสามารถใช้และพัฒนาเทคโนโลยี
11. มีความรู้และทักษะตามสาระการเรียนรู้
12. รักการเรียนรู้ และรู้วิธีการเรียนรู้
13. สามารถทำงาน รักการทำงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
14. มีจิตสำนึกในการรักษาประโยชน์ส่วนรวม
15. มีเจตคติที่ดี มีประสบการณ์และทักษะในงานอาชีพสุจริต
16. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
17. ภูมิใจในท้องถิ่น และประเทศชาติ และความเป็นไทย
18. มีจิตสำนึกและปฏิบัติตามวิถีทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรฐานกำหนดไว้นี้ สถานศึกษาต้องใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด พร้อมทั้งใช้ในการกำกับ ตรวจสอบ การจัดการศึกษาของสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2543 : 10) กล่าวว่า การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรในการเรียนรู้ ต้องจัดตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวม มีความสมดุล ทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญา และสังคม ในทุกช่วงชั้นของการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพัฒนาตนเองตามเป้าหมาย และวิธีการที่วางไว้ ให้มีความพึงพอใจในความสุขของสถานะที่ตนดำรงอยู่ในช่วงหกปีแรก เน้นการศึกษาปฏิบัติให้ผู้เรียนพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ มีวินัยและการมีส่วนร่วมสำหรับในช่วงหกปี หลังจากให้ความรู้ ความสำคัญและทักษะเพราะมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าของการจัดการศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียน ตั้งแต่การวางรากฐาน พัฒนาการของชีวิต ตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จะดำรงและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้านต่างๆ ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถทางอารมณ์ (Emotional Ability) หรือความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการใช้ชีวิต โดยมุ่งปลูกฝัง ตั้งแต่เด็กๆ ให้มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งทางอารมณ์อันจะนำไปสู่การยกระดับจิตใจ มีความสุขอย่างที่ควรจะเป็น และสามารถที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตน (Self Esteem) ด้วย การสร้างภาพจน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านบวกให้กับตนเอง โดยใช้พลังคำพูดที่ดีๆ คือพูดแต่สิ่งที่ดีๆ พลังจินตนาการคือการเปลี่ยนแปลงภาพพจน์ของตัวเอง ภาวังก์ แห่งการเรียนรู้ ภาวังก์แห่งสมาธิ คือ ทำใจให้สงบ เยือกเย็น สมดุลตื่นตัว พร้อมทั้งจะทำกิจกรรมใดๆ ของชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถรับข้อมูลใหม่ๆ เข้ามาได้อย่างรวดเร็ว พลังสติ หรือพลังสมาธิคือจิตของเราที่จดจ่อกับสิ่งที่เราต้องทำในปัจจุบันทำให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ในชีวิตได้อย่างสูงสุด พลังแห่งความรักเป็นพลังด้านบวกทำให้ชีวิตสดใส และเป็นจุดหมายปลายทางของชีวิตที่มีความสุข

2. มุ่งพัฒนาด้านปัญญา มุ่งปลูกฝัง และพัฒนาการคิดของผู้เรียน โดยให้คุณภาพด้านการคิดที่ดี มีสมรรถภาพสมองดี และมีผลผลิตของการคิดที่ดี ดังนั้น ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการคิดจะต้องพัฒนาหรือส่งเสริมสมรรถภาพสมองควบคู่กับวิธีการคิดเป็นกระบวนการทางสมอง

3. มุ่งพัฒนาสมอง ต้องจัดให้มีการเตรียมพร้อมทางสมอง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมองทั้งด้านซ้ายและด้านขวาและกระตุ้นส่งเสริมให้สมองทั้งสองข้างของผู้เรียนได้ทำงานอย่างมีความสมดุล ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ถึงขีดสุด ศักยภาพของมนุษย์ จะได้มนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ

จึงเห็นได้ว่าเนื้อหาวิชาเป็นการจัดสาระของหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถทั้งด้านอารมณ์และสติปัญญา เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้

2.4.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการเรียนการสอนย่อมมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนจะสามารถบรรลุได้มากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

มีนักวิชาการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ ไว้ดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525:98) ได้ให้ความหมายคำว่า “กิจกรรม” หมายถึง การที่เรียนปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่มีความสำคัญในการช่วยให้เกิดการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2521:2) ได้กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการต่างๆ ในโรงเรียน ทั้งโดยครูและนักเรียน เช่น การสอนให้นักเรียนค้นคว้า อภิปราย การบรรยาย การอบรม การสาธิต การปฏิบัติงาน การจัดนิทรรศการและการศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

ทัศนีย์ สุขเมธี (2533:189-190) ได้กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทำขึ้นเพื่อให้การเรียนการสอนในครั้งนั้นๆ ได้ผลดี หมายถึง การสอนของครูเป็นไปอย่างมีความหมายนักเรียนได้ทั้งความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน

วไลพร คุโณทัย (2530:19) ได้กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง สภาพของการจัดประสบการณ์และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพน่าสนใจและผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้หมายถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

2. ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ เพราะกิจกรรมทั้งของผู้เรียนและผู้สอนที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง วารี ธีระจิตร (2530 : 162 – 163) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้หลายประการ ดังนี้

1. กิจกรรมช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียน
2. กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ
3. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
4. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
5. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. กิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหว
7. กิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียน ได้รู้ดีสนุกสนาน
8. กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. กิจกรรมช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวาง
10. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความงอกงามและพัฒนาการของผู้เรียน
11. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะ
12. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี
13. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักทำงานเป็นหมู่
14. กิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียน
15. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้ง ความงามในเรื่องต่างๆ

3. หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญดังกล่าวแล้ว ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้(อากรณ์ ใจเที่ยง. 2537:72-74)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร
2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน
3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้

เรียน

4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาวิชา
5. จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน
6. จัดกิจกรรมให้น่าสนใจ
7. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม
8. จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ท้าทายความคิดความสามารถของผู้เรียน
9. จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย
10. จัดกิจกรรมโดยให้มีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนานและเป็นกันเองจัดกิจกรรม

แล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมนั้นทุกครั้ง

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2543:4-8) ได้กล่าวถึงแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย
2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญา
3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านสังคม
4. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์
5. หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

วัฒนพร ระวังบุทข์ (2542 : 7) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคือ วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนา “ผู้เรียน” ให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่และเพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผล การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรยึดหลักดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้นผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่างๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกรณีเกิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ
3. การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. การเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้แล้ว จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่างๆ ที่ตนต้องการ

5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียนคือการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (พ.ค.ร.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางขึ้น โดยกำหนดตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียน 9 ข้อ ตัวบ่งชี้การสอนของครู 10 ข้อ เป็นเครื่องตรวจสอบว่าเมื่อใดก็ตามที่เกิดการเรียนหรือการสอนตามตัวบ่งชี้เหล่านี้ เมื่อนั้นได้เกิดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้ว ดังนี้

ตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียน

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
4. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่าง ชัดเจนและมีเหตุผล
5. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเองและร่วมด้วยช่วยกัน
6. ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข
8. ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน
9. ผู้เรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น

ตัวบ่งชี้การสอนของครู

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า ชูใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาผู้เรียนอย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. ครูฝึกฝนกิจกรรมรายชดและวินยตามวินยตามวิถัพัฒนชรรรมไทย

10. ครูสังเกดและประเมินพัฒนาการของผูเรียนอยางตอเนื่อง

จากแนวความคิดดังกลาวข้างตน วัฒนพร ระงับทุกข (2542:10) จึงนำไปสูห้การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เนนผูเรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผูเรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางดานร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ผูเรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอยางทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผูเรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำจะช่วยให้ผูเรียนเกิดความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเรียนอยางมีชีวิตชีวา กิจกรรมที่จัดจึงควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะดังนี้

1.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะๆ เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผูเรียน

1.2 มีประเด็นท้าทายให้ผู้เรียนได้คิด เป็นประเด็นที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไป เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผูเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหรือลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

1.3 ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว

1.4 ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผูเรียน เกี่ยวข้องกับชีวิต ประสบการณ์และความเป็นจริงของผูเรียน

2. ชีดกลุ่มเป็นแหล่งความสำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มได้พูดคุย ปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผูเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นและจะปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

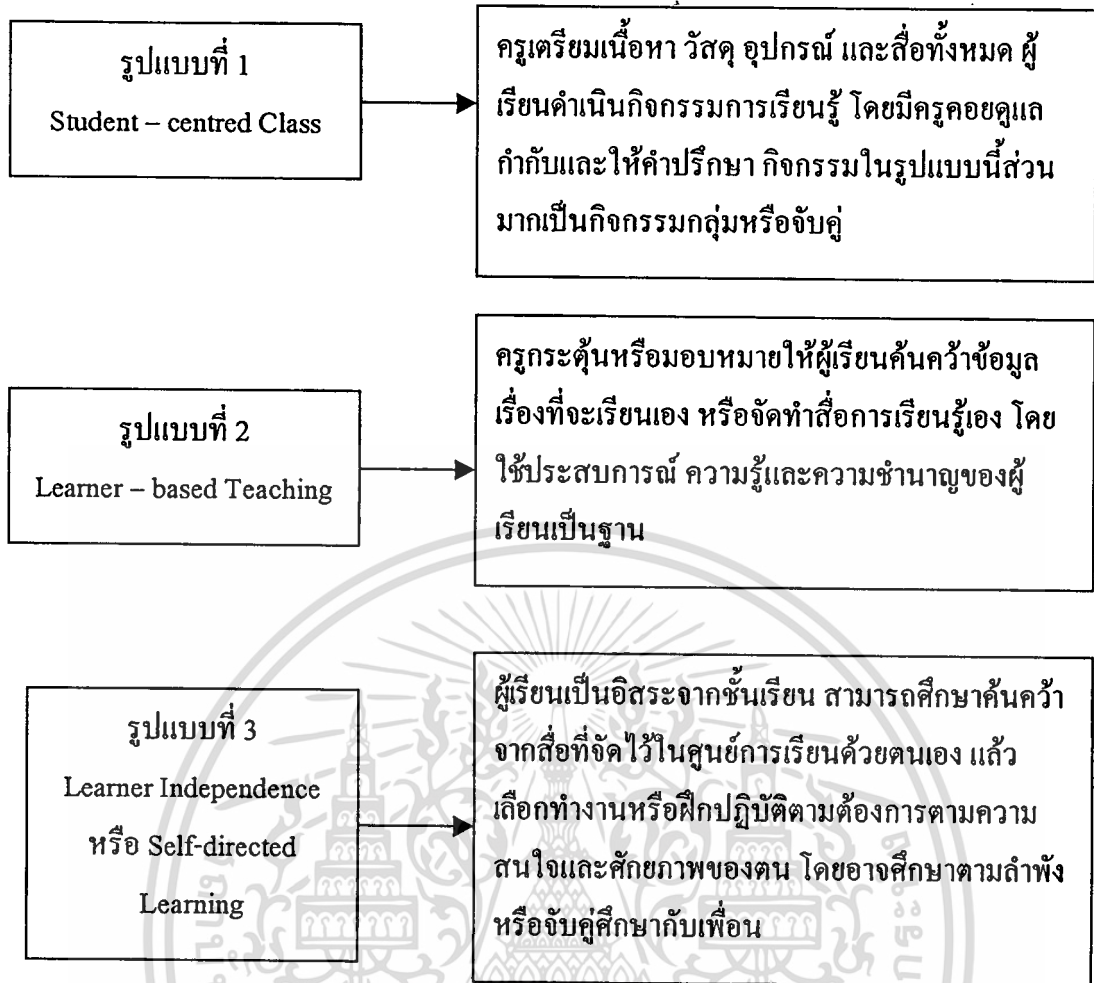
3. ชีดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญ โดยครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้ เพราะการค้นพบความจริงใดๆ ด้วยตนเองนั้นผูเรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผูเรียนรวมทั้งเกิดความคงทนของความรู้

4. เน้นกระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product) โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่างๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งจะพิจารณาถึงผลงานแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของกระบวนการ

5. เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงและพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผูเรียน

5. รูปแบบหรือระดับของการจัดการเรียนการสอนที่เนนผูเรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอนที่เนนผูเรียนเป็นศูนย์กลางมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีระดับ บทบาทของครูและผูเรียนมากน้อยต่างกันไป ตามภาพที่ 2.3 ดังนี้

ภาพที่ 2.3 แสดงรูปแบบหรือระดับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

6. บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

6.1 บทบาทด้านการเตรียมการ ประกอบด้วย

6.1.1 การศึกษา และวิเคราะห์เรื่องที่จะสอน เพื่อเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้เป็นแหล่งความรู้ (resource person) ซึ่งจะต้องให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษาและให้ข้อมูลความรู้ที่เพียงพอและชัดเจนแก่ผู้เรียน ครูจะต้องมีภาระหนักในการเตรียมตนเองด้วยการศึกษา ค้นคว้า อ่าน และการทดลองปฏิบัติมาก ๆ ในประเด็นและเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบ รวมทั้งเตรียมข้อมูลและประสบการณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

6.1.2 การเตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูไม่ใช่ผู้บอกเล่ามวลความรู้อีกต่อไปครูจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน ทั้งในรูปแบบของสื่อการเรียน ใบความรู้และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการหรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อ ห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดวิชา ห้องปฏิบัติการวิชาต่างๆ และห้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน ทั้งนี้รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนด้วย ซึ่งครูสามารถสำรวจบัญชีรายชื่อหนังสือ อุปกรณ์ หรือสื่อต่างๆ ไว้สำหรับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามที่กำหนดในกิจกรรมการเรียนหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งในและนอกเวลาเรียน

6.1.3 การจัดทำแผนการสอน บทบาทของครูก่อนการเรียนการสอนทุกครั้ง คือ การวางแผนการจัดกิจกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อความรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยบทบาทในส่วนนี้ครูจะทำหน้าที่คล้ายผู้จัดการ (manager) ที่กำหนดบทบาทในการเรียนรู้และความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนให้ได้ทำกิจกรรมตามความต้องการความสามารถและความสนใจของแต่ละคน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

6.1.4 การเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องพิจารณาและกำหนดว่า จะใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร หนังสือหรือข้อมูลแหล่งความรู้ต่างๆ รวมถึงห้องเรียนหรือสถานที่ใดบ้างในการจัดกิจกรรมเพื่อให้การเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลแล้วจัดเตรียมให้พร้อม บทบาทของครูตรงนี้จึงเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุ

6.1.5 การเตรียมการวัดและประเมินผล บทบาทในด้านการเตรียมการอีกประการหนึ่ง คือการเตรียมเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และวัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการ(Process) และผลงาน(Product) ที่เกิดขึ้น ทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะ (Skill) โดยเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

6.2 บทบาทด้านการดำเนินการ เป็นบทบาทขณะที่ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย

6.2.1 การเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา (Helper and Advisor) คอยให้คำตอบเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ เช่น ให้ข้อมูลหรือความรู้ในเวลา que ผู้เรียนต้องการเพื่อให้การเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6.2.2 การเป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supporter and Encourager) ช่วยสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รวมทั้งให้การเสริมแรงตามความเหมาะสม

6.2.3 การเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม (Active Participant) โดยมีส่วนร่วมขณะผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และอาจให้ข้อมูล เนื้อหาความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

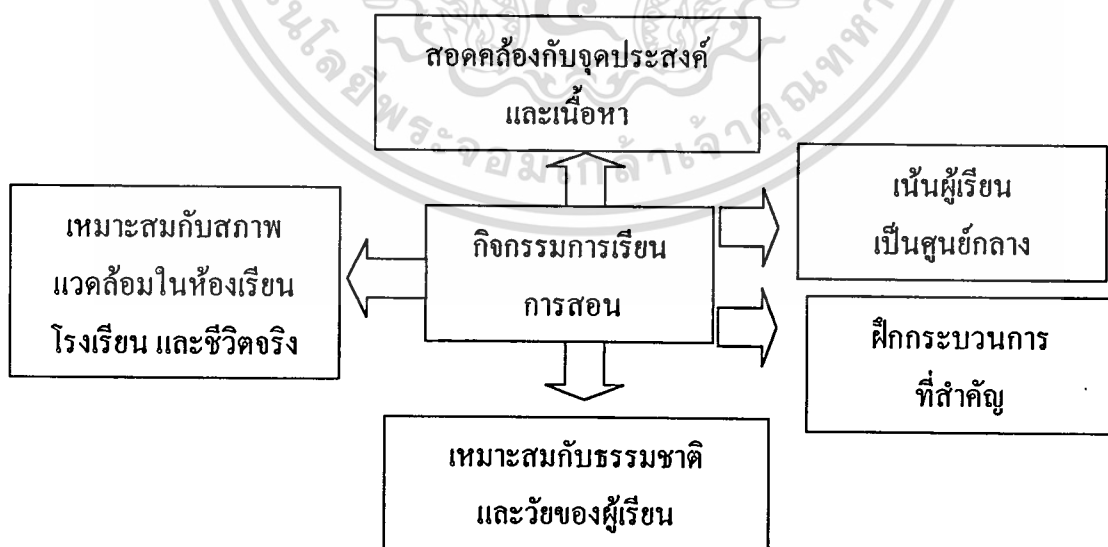
6.2.4 การเป็นผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) ตรวจสอบผลการทำงานตามกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ถูกต้องชัดเจนและสมบูรณ์ สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งประเด็นสำคัญๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นขณะดำเนินกิจกรรม

6.2.5 การเป็นผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

6.2.6 การเป็นผู้สร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร โดยการสนับสนุนเสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมทำงานกับกลุ่ม แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยเต็มที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อภิปรายโต้แย้งแสดงความเห็นด้วยท่วงทีนุ่มนวล ให้เกียรติและเป็นมิตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มบรรลุความสำเร็จ

6.3 บทบาทด้านการประเมินผล เป็นบทบาทที่ครูผู้สอนต้องดำเนินการเพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้ครูควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้พร้อมก่อนถึงขั้นตอนการวัดและประเมินผลนี้ นอกจากครูจะเป็นผู้วัดและประเมินผลเองแล้วผู้เรียนและสมาชิกแต่ละกลุ่มควรมีบทบาทร่วมวัดและประเมินผลกลุ่มด้วย

กิจกรรมการเรียนการสอนคือสภาพการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายหรือ จุดประสงค์การเรียนการสอนที่กำหนด การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านต่างๆ จึงเป็นความสามารถและทักษะของครูมืออาชีพในการจัดการเรียนการสอน ดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัฒนาพร ระบุทุกข้อ (2542 : 92-95) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผล ดังนี้

1. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องสะท้อนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดทุกข้อ โดยกิจกรรมนอกจากจะต้องสร้างเสริมพฤติกรรม และทักษะที่มุ่งเน้นทุกด้านตามจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วจะต้องสร้างมโนทัศน์ในสาระการเรียนรู้ หรือเนื้อหาที่กำหนดอย่างชัดเจนครบถ้วนและทันสมัย

2. ฝึกกระบวนการที่สำคัญให้กับผู้เรียนกิจกรรมการเรียนการสอน ควรเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการที่สำคัญ ซึ่ง กระบวนการในที่นี้หมายถึง

2.1 การมีขั้นตอนต่างๆ ให้ผู้เรียนได้แสดงออกหรือปฏิบัติโดยใช้ร่างกาย ความคิด การพูด ในการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ คือ ได้ความรู้ ความเข้าใจและเจตคติหลังจากทำกิจกรรม

2.2 การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติเป็นขั้นตอนติดตัวไปใช้ใน ชีวิตจริง ดังแนวคิดที่ว่า แทนที่จะให้ปลาเด็กกินทุกวัน เราควรฝึกวิธีหาปลาให้เขา เพื่อให้เราสามารถหาปลาเองได้ตลอดชีวิตจะดีกว่า

3. เหมาะสมกับธรรมชาติและวัยของผู้เรียนผู้เรียนคือหัวใจสำคัญของการจัดการเรียน การสอน เพราะหากไม่มีผู้เรียนแล้วการเรียนการสอนก็จะไม่เกิดขึ้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องรู้พื้นฐาน ของผู้เรียนที่ตนจะสอนก่อนว่าเป็นอย่างไร เมื่อคัดเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน ก็จำเป็นต้อง คำนึงว่าจะจัดอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับธรรมชาติ วัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียนเป็น ส่วนรวม และขณะเดียวกันจะสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนด้วย

4. เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชีวิตจริงสภาพแวดล้อมหมายถึงทั้ง ในห้องเรียน ในโรงเรียน และในชุมชน ครูต้องมีข้อมูลว่ามีวิทยากรท้องถิ่นหรือแหล่งวิชาการใด บ้างที่ครูจะใช้ได้ เพราะอาจจะมีกิจกรรมบางอย่างที่ครูต้องการนำมาใช้ แต่ทำไม่ได้เพราะขาดแหล่ง วิชาการที่สำคัญๆ หรือครูมีเวลาและสถานที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่องเพียงใด ครู ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพของห้องเรียน โรงเรียนและชุมชน โดยพยายามใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้มากที่สุด เช่น หัวข้อที่กำหนดในการทำรายงานการ ศึกษาค้นคว้า โครงการงาน หรือชิ้นงาน ก็ควรเป็นหัวข้อเกี่ยวกับท้องถิ่น หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถและความสนใจ เพื่อ พัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการ การประกอบอาชีพ การดำรงคนในสังคมและบุคลิกภาพส่วนตัว

5. เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นกิจกรรมที่เปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง และมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำการดำเนินการเรียนรู้อาจช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม และกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

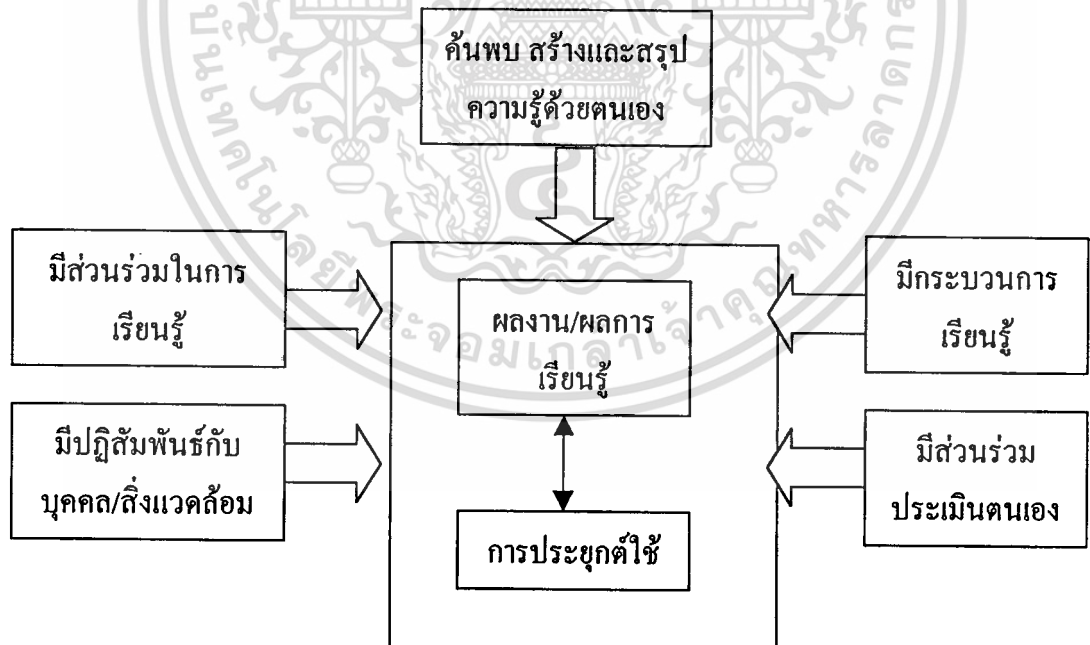
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ กิจกรรมที่มีลักษณะดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct) โดยค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ทำความเข้าใจ สร้างความหมายของสาระข้อความรู้ให้แก่ตนเอง ค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด ทำและแสดงออก (Performance) เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างผลงาน
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือกลุ่ม (Interaction) ได้เรียนรู้จากกันแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดและประสบการณ์แก่กันและกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้และปฏิบัติอย่างมีขั้นตอนหรือเป็นกระบวนการ (Process)
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลงานจากการปฏิบัติ (Product)
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน (Assessment)
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ (Application)

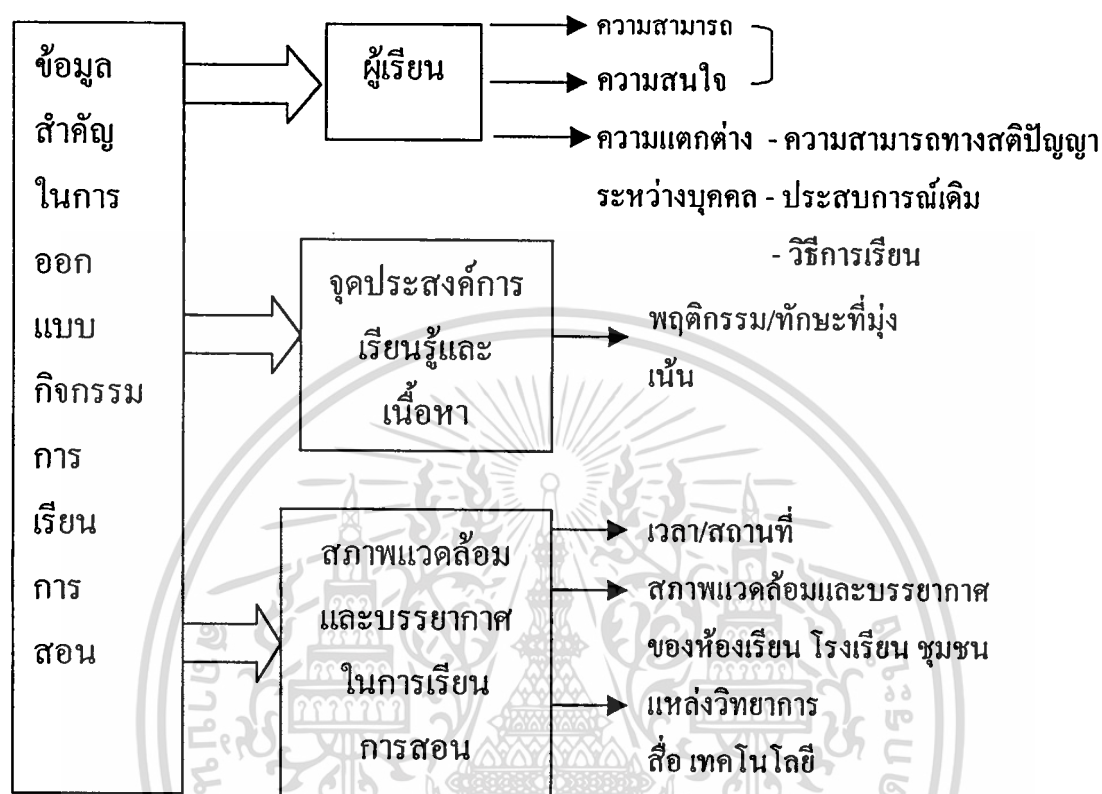
จากประเด็นสำคัญของคุณลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางข้างต้น สามารถเขียนเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ต่อเนื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทผู้เรียน ดังภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 แสดงความสัมพันธ์ต่อเนื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทผู้เรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากคุณลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนข้างต้น สามารถสรุปเป็นแผนภาพเกี่ยวกับข้อมูลสำหรับที่ครูผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจเพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามภาพที่ 2.6 ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.6 ข้อมูลสำหรับที่ครูผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจเพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรม

กรมอาชีวศึกษา (2527:4) ได้กำหนดการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยอาชีวศึกษาไว้ดังนี้ การเรียนการสอนภาคทฤษฎีมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้พื้นฐาน เพื่อใช้แก้ปัญหาการปฏิบัติงาน กิจกรรมการเรียน การสอนที่ควรใช้มีหลายวิธี ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การศึกษาค้นคว้า ส่วนการเรียนการสอนภาคปฏิบัติมุ่งให้ผู้เรียนฝึกทักษะวิชาชีพกิจกรรมการเรียนการสอนที่จำเป็นคือการสาธิต การปฏิบัติจริงและการฝึกงาน

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534:12) ได้กล่าวถึงการกำหนดกระบวนการสอนว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงจุดประสงค์เป็นหลักแล้วพิจารณาสู่ทางในการสอนให้เหมาะสมว่าจะใช้วิธีสอนแบบใดใช้อะไรเป็นสื่อ และควรมีกิจกรรมการเรียนการสอนอะไรบ้าง อะไรควรทำก่อนหลัง เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน จะสามารถนำเขาไปสู่เป้าหมายได้ และสมบูรณ์ สงวนญาติ (2540:20-30) ยังได้แสวงหาระบบการสอนใหม่ๆ ไว้ดังนี้

1. การสอนแบบโปรแกรม เป็นการสอนที่มีการจัดการสอนไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากการลงมือประกอบกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉง ได้รับข้อคิดขมหวานที่เกิดความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์ และผู้จัดทำเพื่อประโยชน์ของสังคมในการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคภูมิใจในความสำเร็จ และมีโอกาสได้ใคร่ครวญตามที่ถ้อยตามลำดับขั้นและก้าวไปข้างหน้าตามความสามารถ ความสนใจ และความสะดวก ของแต่ละคน บางที่เรียกว่าโปรแกรมสำเร็จรูป

2. การสอนแบบโรงเรียนไม่แบ่งชั้น เป็นการสอนโดยคำนึงถึงความสามารถของนักเรียนแต่ละคนเป็นหลัก หลักสูตรจึงแบ่งเป็นระดับ

3. การสอนแบบศูนย์การเรียน ยึดหลักที่ว่าผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรมการเรียนและแก้ปัญหา โดยใช้สื่อประสมเป็นเครื่องมือ นักเรียนที่เก่งและอ่อนจะมีโอกาสช่วยเหลือกัน

4. การสอนเป็นคณะ เป็นการสอนที่มีครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันรับผิดชอบในการสอน นักเรียนกลุ่มเดียวกัน มีการวางแผนการสอนดำเนินการสอนและประเมินผลการสอนร่วมกันเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การสอนแบบจุดภาค เป็นการสอนในสถานการณ์จริงในลักษณะที่ย่นย่อทั้งขนาดห้องเรียน เวลาและทักษะเป็นการสอนที่มุ่งจะนำพื้นฐานการสอนที่เข้าใจแจ่มชัดแล้วมาทดลองสอนกับนักเรียนกลุ่มน้อยประมาณ 3-10 คน โดยใช้เวลาประมาณ 5-15 นาที สอนเนื้อหาสั้นๆ เพียงหัวข้อเดียวและเน้นการฝึกทักษะใดทักษะหนึ่งโดยเฉพาะขณะสอนจะมีเครื่องมือบันทึกทุกพฤติกรรมการสอนเพื่อให้ผู้สอนสามารถวิเคราะห์และประเมินผลการสอนสำหรับปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

6. การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการเรียนการสอนที่ยึดกลุ่มเป็นหลักในการดำเนินการกิจกรรมการเรียนเพื่อให้นักเรียนรู้จักทำงานเป็นกลุ่มไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น ใจกว้างกล้าแสดงออกรู้จักปรับตัวและรู้จักบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของการเป็นผู้นำและผู้ตาม

7. โครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอน เป็นวิธีการจัดระบบการเรียนการสอน เพื่อลดเวลาที่ครูต้องสอนนักเรียน หรือเกี่ยวข้องกับนักเรียนให้น้อยกว่าที่เคยใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนลดลงกว่าเดิม โดยมีแนวความคิดว่า นักเรียนไม่จำเป็นต้องเรียนกับครูเสมอไป ถ้าจัดสื่อการเรียนที่เหมาะสมเขาจะสามารถเรียนด้วยตัวเองได้

ณรงค์ รมณีกุล (2542:67-70) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษา หมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ที่กล่าวถึง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ครูผู้สอนจึงมีบทบาทและหน้าที่สำคัญเพิ่มมากขึ้น ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ บทบาทของครูควรได้บทบาทและคำนี้ในข้อต่อไป

1. การเตรียมตนเองให้มีความพร้อมในการบริการด้านความรู้ (Resource person) ต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในวิชาหรือสาขาวิชาที่รับผิดชอบ เป็นความรู้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ พร้อมที่จะให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา ให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้องทดลองหรือปฏิบัติกิจกรรมล่วงหน้า เพื่อหาความชำนาญหรือวิธีแก้ปัญหิต่างๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อผู้เรียนที่จะสอบถามเนื้อหาขั้นตอนของกิจกรรมตลอดจนผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ ในกิจกรรมการเรียนรู้ที่อาจจะแตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกัน ครูอาจจะเตรียมความพร้อมดังกล่าว จากการร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ การนิเทศภายในของกลุ่มครู การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การติดตามข่าวความเคลื่อนไหวจากกิจกรรมของสื่อมวลชนและแหล่งเรียนรู้ที่สามารถไปศึกษาหาความรู้ได้

2. การเตรียมแหล่งข้อมูลที่เป็นเนื้อหาสาระสำหรับผู้เรียน ได้แก่ สื่อการเรียนรู้ ใบความรู้ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีข้อมูลความรู้ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าได้ตามความต้องการ ตลอดจนข้อมูลจากห้องสมุดหรือศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อห้องโสตทัศนศึกษา ห้องปฏิบัติการ ห้องพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน และที่มีอยู่ในชุมชนรวมถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะมีข้อมูลจากการสำรวจรายชื่อ หนังสือ ตำรา อุปกรณ์ สื่อต่างๆ และวิทยากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งข้อมูลดังกล่าวจะเอื้อประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ฝึกปฏิบัติให้เกิดการเรียนรู้หรือค้นพบคำตอบด้วยตนเอง

3. การจัดทำแผนการสอน เป็นการวางแผนจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการวิเคราะห์จุดประสงค์ของการเรียนรู้ เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อความรู้ให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จึงเป็นการเตรียมกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและการสร้างความรู้ ฝึกปฏิบัติให้เกิดความชำนาญตามความต้องการ ความสามารถและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน จัดเตรียมรูปแบบกิจกรรมที่ต้องใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม รวมทั้งเตรียมวิธีการและเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ เป็นการวัดผลครอบคลุมกระบวนการ (Process) และผลงาน (Product) ที่เกิดขึ้น เป็นการวัดผลครอบคลุมกระบวนการ (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะ (Skill) ให้มีความพร้อมที่กำหนดไว้ในแผนการสอนอย่างชัดเจน จึงกล่าวได้ว่า แผนการสอนของครูจะเป็นผลงานที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้วางแผนเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนไว้หลายวิธี กำหนดระยะเวลาของการฝึกปฏิบัติไว้ล่วงหน้า ซึ่งอาจปรับให้เหมาะสมได้ สามารถติดตามและใช้สอนแทนกันได้ในกลุ่มเพื่อนครูด้วยกัน หรือใช้วิธีสอนเป็นทีม (Team Teaching) ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์หลากหลายเพิ่มขึ้น

4. บทบาทของครูในการสอนผู้เรียนจะปรับเปลี่ยนไปตามแผนการสอนที่จัดทำขึ้นนั้น คือครูจะจัดให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมจัดทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนให้เหมาะสม เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นกลุ่มหรือจับคู่ในการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบร่วมกัน โดยครูจะคอยให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามช่วงเวลาของการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ทำกิจกรรม รวมทั้งการให้คำชมเชยสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อำนวยความสะดวกในการประสานงาน จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์สำหรับผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อเรียนรู้ด้วยตนเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอง ครูคอยติดตามตรวจสอบผลการเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการทำงานของผู้เรียน จะเห็นได้ว่า ครูกับผู้เรียนมีความใกล้ชิดในการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาศักยภาพให้ดีขึ้น จะมีความสุขความพึงพอใจที่เห็นผู้เรียนได้ทำงานประสบความสำเร็จ หรือมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ดีขึ้นตามที่คาดหวังไว้

7. กระบวนการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง

กลยุทธ์ในการสอนรูปแบบใหม่เพื่อการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดนั้นต้องยึดหลักการสอนดังนี้คือ

1. มีกิจกรรมหลากหลาย ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ การสอนต้องตอบสนองวิธีการทำงานของสมอง (Whole Brain Approach) ที่แตกต่างกัน ลักษณะของจิตวิทยาที่ต่างกัน

2. การสอนที่เน้นการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะความคิดระดับสูง เช่น การคิดอย่างมีการวิเคราะห์โดยใช้หลักเหตุผล ตรรกะ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างอภิปัญญา ฯลฯ

3. การสอนแบบบูรณาการวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน

4. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนควรมีสิทธิในการกำหนดทิศทางในการเรียนรู้ เสนอสิ่งที่อยากเรียนรู้

5. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมทั้งสังคม และสังคม/ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6. การพัฒนาหลักสูตร การวางแผน การสอน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกัน

7. เน้นการสอนทั้งรูปแบบเรียนรู้โดยจิตใต้สำนึก (Subconscious) และจิตสำนึก (Conscious)

8. เวลาในการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นเวลาที่ทำให้ผู้เรียนได้เป็นผู้แสดงออก หรือทำกิจกรรม ครูลดบทบาทการควบคุมและใช้เวลากำกับดูแลและสั่งสอน

9. การสอนไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น

สุภรณ์ สภาพงศ์ (2541:59-60) กล่าวว่า ถ้าครูได้ศึกษาวิธีการเรียนของเด็ก จัดโอกาสให้เด็กได้ใช้วิธีการเรียนที่เด็กมีให้ เป็นไปตามกระบวนการเรียนวิชาต่างๆ เช่น กระบวนการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือกระบวนการทักษะการเรียนรู้ เด็กก็จะมีโอกาสสร้างความรู้เองได้กว้างและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น และหากครูได้ฝึกให้ผู้เรียนวางแผนการเรียน ควบคู่ไปกับการวางแผนการสอนของครู ความสำเร็จในการเรียนรู้ก็จะยิ่งมีมากขึ้น การวางแผนการเรียนอาจใช้รูปแบบดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนของตนเอง

2. การรวบรวมข้อมูลโดยวิธีต่างๆ เช่น การอ่าน การฟัง การถาม การสังเกต การค้นคว้าจากห้องสมุด การเปิดดูข้อมูลจากระบบสารสนเทศ ซึ่งถือเป็นห้องสมุดโลก เป็นขอบฟ้าแห่งความรู้
3. การบันทึกข้อมูล
4. การทำความเข้าใจ
 - 4.1 การทำความเข้าใจหลักการ ทฤษฎีต่างๆ
 - 4.2 การแจกแจงรายการ
 - 4.3 การยึดความต่อเนื่องและลำดับเวลา
 - 4.4 การเปรียบเทียบ การโยงใย
 - 4.5 การแสดงเหตุผล
5. การจำในสิ่งที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ต่อเนื่อง
 - 5.1 การฝึกซ้ำ
 - 5.2 การทบทวน
 - 5.3 การจัดระเบียบเพื่อการจำ
 - 5.4 การจำแบบจัดกลุ่ม
 - 5.5 การจำแบบจัดหมวดหมู่
 - 5.6 การจับหลัก
 - 5.7 การสร้างรหัส
6. การนำเสนออย่างเป็นระบบ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผลการเรียนหรือชิ้นงานมานำเสนอ
 - 6.1 การสาธิต
 - 6.2 การทำรายงาน
 - 6.3 การสอบเป็นระยะ และการสอบเมื่อเรียนจบ

จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการมุ่งเน้นจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.4.3 สื่อการเรียนรู้

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการสื่อการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

จินตนา ไบกาซูยี (2539:11) ได้กล่าวถึงความหมายของการสื่อการเรียนรู้ว่า สื่อการเรียนรู้หมายถึง วัสดุหรือเครื่องมือที่จัดทำขึ้นซึ่งมีข้อมูลเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์เรียนรู้สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้เป็นที่ไปตามหลักสูตรที่กำหนดสื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้

เรียนได้เรียนรู้เนื้อหา เกิดทักษะกระบวนการ และความรู้ที่ก่อกำเนิดอันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ทศนีย์ สุภเมธี (2531:76) ได้กล่าวถึงความหมายของสื่อการเรียนรู้ว่า สื่อการเรียนรู้หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนหรือเป็นตัวการทำให้การเรียนการสอนบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย หลากหลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยเร้าความสนใจประหยัดเวลาและเพิ่มประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542:117) ได้กล่าวถึงความหมายของสื่อการเรียนรู้ว่าสื่อการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่เป็นพาหะหรือสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนการสอนและตามจุดหมายของหลักสูตรได้ดียิ่งขึ้นหรือเร็วยิ่งขึ้น

ประพันธ์ สุดาโต (2542:11) ได้กล่าวถึงความหมายของสื่อการเรียนรู้ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลแก่ผู้เรียน ครูสามารถจัดหาหรือรับจากการจัดสรรให้ หรือสร้างขึ้นเองได้ จากวัสดุที่มีในท้องถิ่น แหล่งวัสดุที่ครูจะนำมาทำสื่อการเรียนรู้

กิดานันท์ มลิทอง (2536:83) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนรู้ว่า

1. สื่อกับผู้เรียน

1.1 เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยู่ยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้นและสามารถช่วยให้ความคิดรวบยอดในเรื่องนั้น ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

1.2 สื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้อื่นทำให้เกิดความสนุกและไม่รู้สึกลำบากในการเรียน

1.3 การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียน

1.4 ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้นทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนกันเองและกับผู้สอนด้วย

1.5 ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อ นั้น

1.6 ช่วยแก้ปัญหาของความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยการจัดให้มีการใช้สื่อการสอนรายบุคคล

2. สื่อกับผู้สอน

2.1 การใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน เป็นการช่วยให้บรรยากาศในการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้นทำให้ผู้สอนมีความสุขสนุกสนานมากกว่าวิธีการที่เคยใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้เพิ่มขึ้นด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง

2.3 เป็นการกระตุ้นผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียม และผลิตวัสดุใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นการสอน ตลอดจนคิดค้นหาเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้ น่าสนใจยิ่งขึ้น

Kinder (1959:42-45 อ้างใน กมล เวียสุวรรณ.2539:43) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ว่า

1. สื่อการเรียนรู้สามารถเอาชนะข้อจำกัดเรื่องความแตกต่างกันของประสบการณ์ดั้งเดิมของผู้เรียน คือเมื่อใช้สื่อการเรียนรู้แล้วจะช่วยให้เด็กที่มีประสบการณ์เดิมแตกต่างกัน เข้าใจได้ใกล้เคียงกัน

2. จัดปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสถานที่ ประสบการณ์ตรงบางอย่าง หรือการเรียนรู้

3. ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมและสังคม

4. สื่อการเรียนรู้ทำให้เด็กมีความคิดรวบยอดเป็นอย่างเดียวกัน

5. ทำให้เด็กมีมโนภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องและสมบูรณ์

6. ทำให้เด็กมีความสนใจและต้องการเรียนในเรื่องต่างๆ มากขึ้น เช่น การอ่าน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะคิด การแก้ปัญหา เป็นต้น

7. เป็นการสร้างแรงจูงใจและเร้าความสนใจ

8. ช่วยให้ผู้เรียน ได้มีประสบการณ์จากรูปรธรรมสู่นามธรรม

จากการศึกษาวิจัย พบว่า สื่อประเภทต่างๆ มีประสิทธิผลช่วยให้ผู้เรียนรู้สามารถเรียนรู้ต่างๆ ในระดับที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการเลือกใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากการพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ความสนใจและวิธีเรียนของผู้เรียนแล้ว สิ่งสำคัญที่ครูควรต้องคำนึงในการเลือกสื่อคือประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

1. ประเภทของสื่อการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ

1.1 ประเภทวัสดุ ได้แก่ ซอด้ก สี แผ่นภาพ แผนภูมิ ภาพถ่าย สไลด์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพและเสียง ฯลฯ

1.2 ประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพยนตร์ กล้องถ่ายรูป วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

1.3 ประเภทสิ่งพิมพ์ ได้แก่ เอกสารตำราเรียน แบบเรียน แบบฝึกหัด ใบความรู้ ชุดการเรียน วารสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ

1.4 ประเภทเทคนิควิธี ได้แก่ วิธีการสอนแบบต่างๆ

กัญญา สาทร (2526:37) ได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้คือ

1. วัสดุตายเส้น ได้แก่ กระดานดำ แผนที่ แผนภูมิ แผนภาพ ฯลฯ

2. วัสดุมีชีวิต ได้แก่ วัสดุจำลอง ของตัวอย่าง ของจริง และพิพิธภัณฑ์ โรงเรียน ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. โสตวิศุค ได้แก่ ระบบขยายเสียง แผ่นเสียง เครื่องอัดเสียง ฯลฯ
4. ภาพนิ่ง ได้แก่ รูปภาพ ภาพเขียน ภาพถ่าย ฟิล์มสตริป
5. กิจกรรม ได้แก่ การแสดงนิทรรศการ การสาธิต การทดลอง และการศึกษานอกสถานที่

6. หนังสือ

กิติมา ปรีดีติลล (2529:103) ได้กล่าวถึงการใช้สื่อการสอนว่า การสอนที่ปราศจากสื่อที่ดีเปรียบเหมือนการรับประทานอาหารที่ไม่มีกับข้าว ทำให้ขาดรสชาติ หรือทำให้ผู้เรียนมีความสนใจน้อยลง ดังนั้นสื่อการสอนจึงมีประโยชน์ต่อครูที่จะต้องให้ความสำคัญและรู้จักการเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมเพื่อจะช่วยให้ครูสอนได้ดีขึ้น และสอนได้บรรลุเป้าหมายและได้ผลดี หลักเกณฑ์ในการเลือกสื่อการสอนมีดังนี้

1. เลือกสื่อการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน
2. เลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
3. เลือกสื่อการสอนให้เหมาะกับเทคนิคหรือวิธีการสอน
4. เลือกสื่อการสอนให้เหมาะกับวัยและความสนใจของผู้เรียน
5. เลือกสื่อให้เหมาะกับเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก
6. เลือกสื่อที่พอหามาได้และคำนึงถึงความสะดวกสบายในการนำมาใช้ไม่จำเป็นต้องใช้

สื่อราคาแพง

อบรม สีนภิบาล และกุลชลิ องค์กริพร (2524:93-95) ได้แบ่งประเภทสื่อการสอนไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทวิศุค

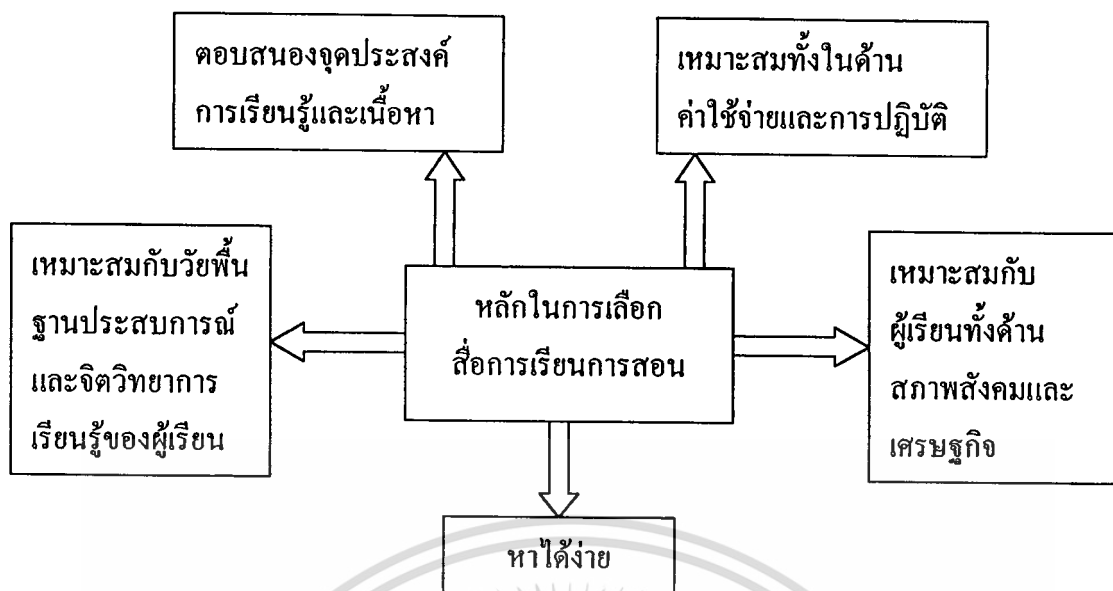
1.1 วิศุคที่เสนอเรื่องราว หรือความรู้ได้ด้วยตัวมันเองไม่ต้องอาศัยอุปกรณ์ใดๆ ในการนำเสนอเรื่องราว ได้แก่ กระจกาน ซอลึก โปสเตอร์ ของตัวอย่าง

1.2 วิศุคที่ต้องอาศัยเครื่องมือ ได้แก่ เทปบันทึกเสียง ม้วนวีดิทัศน์

2. ประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น เครื่องฉายภาพ โทรทัศน์วงจรปิด
 3. ประเภทเทคนิคหรือวิธีการ เช่น การสาธิต การศึกษานอกสถานที่
- กิติมา ปรีดีติลล (2532:68-69) ได้กล่าวว่าสื่อการสอนมี 3 พวก ได้แก่

1. เครื่องมือหรืออุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายสไลด์ โทรทัศน์ ฯลฯ
2. วิศุค ได้แก่ หนังสือเรียน แผนที่ ม้วนเทป ฯลฯ
3. เทคนิควิธีการ ได้แก่ การสาธิต การจัดนิทรรศการ ฯลฯ

ลักษณะของสื่อการเรียนการสอนที่ดี มีหลักในการพิจารณาตามภาพที่ 2.7 ดังนี้

ภาพที่ 2.7 แสดงหลักในการเลือกสื่อการเรียนการสอน

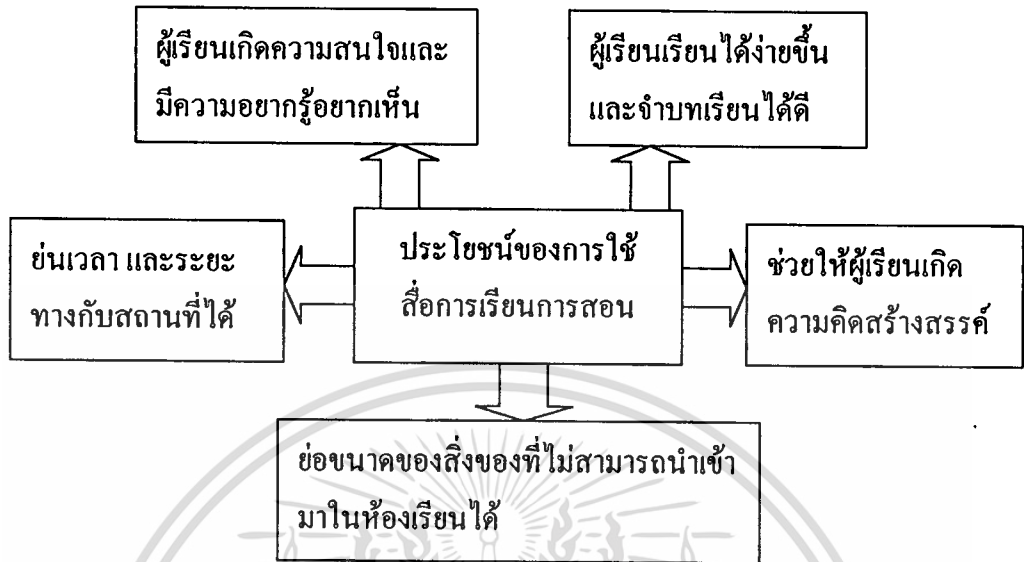
2. หลักในการใช้สื่อการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนจะบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ไม่ได้เกิดจากการเลือกสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมตามเกณฑ์เท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับวิธีการที่นำมาใช้ด้วยสื่อสามารถใช้ได้ในหลายโอกาส หลายสถานการณ์ ด้วยจุดประสงค์ต่างๆ กัน เช่น เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเสนอเนื้อหา เพื่อขยายความรู้ให้กว้างขวางขึ้น และเพื่อนำความรู้ไปใช้ ในกรณีดังกล่าวประสิทธิภาพผลของสื่อย่อมแตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้การใช้สื่อจึงต้องอาศัยทักษะและแสดงความสามารถของผู้สอนที่จะพิจารณาว่าควรใช้สื่อใดและในโอกาสอย่างไร หลักในการใช้สื่อที่พึงยึดปฏิบัติ มีดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบและศึกษาอย่างละเอียดว่า สื่อนั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง มีคุณสมบัติอย่างไร มีวิธีใช้อย่างไร มีสิ่งใดที่ควรระมัดระวัง หรือต้องเตรียมการก่อนนำมาใช้
2. เตรียมสื่อที่จะใช้ให้พร้อม รวมทั้งสถานที่และอุปกรณ์ประกอบการใช้
3. อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจ ก่อนว่า เหตุใดจึงต้องใช้สื่อดังกล่าว โดยเฉพาะให้ผู้เรียนมองเห็นว่าสื่อนี้จะช่วยให้เข้าใจเรื่องอะไรหรือตอบปัญหาใดและมีสิ่งใดบ้างที่ผู้เรียนจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับการใช้สื่อนี้ สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องกระทำก็คือจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในคุณค่าของสื่อเสียก่อนและรู้วิธีและขั้นตอนการใช้สื่อ
4. การใช้สื่อต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเวลาและต้องใช้อย่างคล่องแคล่ว

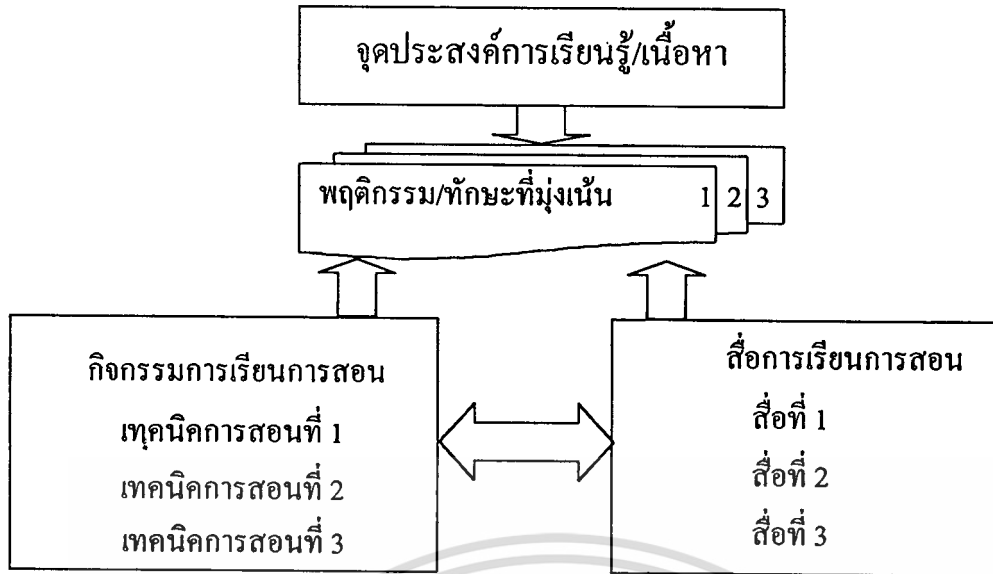
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. หลังจากการใช้สื่อจะต้องมีการทบทวนและสำรวจว่า ผู้เรียนได้รับข้อมูลความรู้และเกิดความคิดใหม่ๆ ตามที่คาดไว้หรือไม่ ถ้าปรากฏว่ามีอะไรที่ยังไม่เป็นที่กระจ่างก็ควรมีการทบทวนใหม่ หรือนำเอาสื่อใหม่เข้ามาใช้แทน ตามภาพที่ 2.8

ภาพที่ 2.8 แสดงประโยชน์ของการใช้สื่อการเรียนการสอน

สื่อแต่ละประเภท จะมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ไม่เท่ากัน ดังนั้น ในการกำหนดสื่อการเรียนการสอนหลังการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาเพื่อกำหนดพฤติกรรมหรือทักษะที่มุ่งเน้นแล้ว ครูจะพิจารณาเลือกเทคนิควิธีการสอนพร้อมๆ ไปด้วยกับการกำหนดสื่อการเรียนการสอนซึ่งต้องสอดคล้องกันว่าเทคนิควิธีนั้นส่งเสริมการฝึกพฤติกรรมหรือทักษะที่ต้องการในขณะที่สื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหา ความคิดหลักหรือเอื้อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 2.9 ต่อไปนี้

ภาพที่ 2.9 แสดงเทคนิคการสอนโดยกำหนดสื่อการเรียนการสอน

มีนักการศึกษา ได้กล่าวถึงหลักการใช้สื่อการเรียนรู้ไว้ดังนี้

โอวาท พุทธศิริ (2541:6) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นมีหลักการที่ผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจเป็นอย่างดี และจะต้องมีความสามารถในการนำสื่อเหล่านั้นมาใช้สอนให้ตรงกับวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย หลักการต่างๆ ที่ผู้สอนควรจะยึดในการใช้สื่อการเรียนการสอนดังนี้

1. ผู้สอนจะต้องเลือกสื่อแต่ละชนิดที่มีคุณภาพดี โดยยึดจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนที่เด่นชัดตรงกับวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย
2. ก่อนจะนำสื่อไปใช้ในการสอนต้องมีการสร้างความพร้อมให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง
3. ผู้สอนจะต้องแนะนำผู้เรียนให้รู้จักมีปฏิริยาและการกระทำที่เหมาะสมต่อการใช้สื่อ
4. ผู้สอนจะต้องประเมินผลในตัวสื่อเองและเทคนิคการใช้สื่อ โดยประเมินในตัวสื่อว่าตรงจุดมุ่งหมาย หรือไม่และมีเทคนิคอย่างไรในการใช้

เมื่อตัดสินใจเลือกสื่อที่จะใช้แล้วเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากผู้สอนต้องการดำเนินการใช้สื่อการเรียนการสอนจะต้องดำเนินการดังนี้

1. สร้างความพร้อมให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อ
2. การนำเสนอสื่อนั้นต้องเป็นไปโดยที่ผู้เรียนจะต้องมีความตั้งใจสูง โดยไม่มีสิ่งรบกวนและผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมมากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เมื่อจบการนำเสนอแล้วจะต้องมีการตอบปัญหาต่างๆ ที่ผู้สอนตั้งคำถามเอาไว้ รวมทั้งมีการอภิปรายและสรุปผล

4. อาจมีกิจกรรมอื่นๆ ที่จะกระทำในภายหลังจากการนำเสนอเสร็จแล้ว เช่น การศึกษาเพิ่มเติม ทำรายงาน การอภิปราย หรือการแสดง

5. ผู้สอนจะต้องประเมินผลขบวนการทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป จากข้อมูลเห็นได้ว่าการเรียนรู้ เป็นวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นวิธีการและประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้บรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องเลือกประเภทของสื่อ ลักษณะของสื่อมาใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย

2.4.4 การวัดและประเมินผลการเรียน

บุญเชิด ภิญโญนัตพงษ์ (ม.ป.ป. : 5-6) ได้กล่าวถึงการวัดผลและประเมินผลไว้ดังนี้ การวัดผลเป็นกระบวนการที่จะกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับสิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์อย่างมีกฎเกณฑ์หรือเป็นการแปลงคุณลักษณะใดลักษณะหนึ่งจากสิ่งที่วัดนั้นให้เป็นปริมาณเล็กน้อย

การประเมินผลเป็นกระบวนการที่กระทำต่อจากการวัดผล แล้ววินิจฉัย ตัดสิน ลงสรุปคุณค่าที่ได้จากการวัดอย่างมีหลักเกณฑ์

สมทรง สีสถายัน (2532: 111-113) ได้ให้ความหมายคำว่า การวัดผลและการประเมินผลว่า

การวัดผล หมายถึงการใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งที่จะค้นหาหรือตรวจสอบเพื่อให้ได้ปริมาณหรือจำนวน

การประเมินผล หมายถึงการรวบรวมผลของการวัดด้านต่างๆ มาพิจารณา ถัดกรองและสรุปออกมาว่า เก่ง-อ่อน ได้-ตก หรือได้เกรด เอ บี ซี หรือดี

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ (2535 : 15-17) ได้ให้ความหมายของคำว่า การวัดและการประเมินผลว่า

การวัด หมายถึงกระบวนการเชิงปริมาณในการกำหนดค่าเป็นตัวเลข หรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะของสิ่งที่วัด โดยอาศัยกฎเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

การประเมินผล หมายถึงกระบวนการในการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อสรุปว่า สิ่งนั้น ดี-เลว ปานใด

กรมวิชาการ (2524: 155-157) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนว่า การประเมินผลการเรียนที่พึงปรารถยานั้นแบ่งเป็น 3 ลักษณะ

1. การประเมินผลก่อนเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การประเมินผลระหว่างเรียน

3. การประเมินผลหลังเรียน

ธารง บัวศรี (2532 : 238) ได้ให้ความหมายของคำว่า การวัดผลและการประเมินผลว่า การวัดผล หมายถึงการวัดคุณสมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการวัดด้านปริมาณหรือคุณภาพก็ได้ การวัดด้านปริมาณ ได้แก่ การวัดด้านความกว้าง ความยาว ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร ความถี่ ฯลฯ ส่วนการวัดในด้านคุณภาพ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับเชาว์ปัญญา พฤติกรรม เจตคติ ฯลฯ

การประเมินผล หมายถึงกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อการประมาณค่าและตัดสินใจ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าการวัดผลและการประเมินผลการเรียน คือ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อการประมาณค่าและตัดสินใจ

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (ม.ป.ป. : 6-8) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการวัดและประเมินผลการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อคัดเลือก
2. เพื่อจำแนก
3. เพื่อวินิจฉัย
4. เพื่อประเมินพัฒนาการ
5. เพื่อพยากรณ์
6. เพื่อจูงใจในการเรียน
7. เพื่อประเมินค่าวิธีการ
8. เพื่อรักษามาตรฐาน

สุโขทัยธรรมมาธิราช (2524 : 23) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนการสอนว่านอกจากเป็นตัวตรวจสอบคุณภาพของประสบการณ์ที่ผู้สอนจัดให้แก่ผู้เรียนและตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนโดยตรงแล้ว ยังมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. เป็นการประเมินความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การศึกษา
2. เป็นการประเมินความก้าวหน้าของโครงการและบุคคลและความถูกต้องของการดำเนินโครงการ
3. ช่วยในการตัดสินใจเพราะการประเมินผลช่วยให้เราทราบข้อมูลต่างๆ ในการดำเนินโครงการเป็นอย่างดี
4. นำประโยชน์ที่ได้จากการประเมินผลไปปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อให้หลักสูตรการเรียนเหมาะสมยิ่งขึ้น

อุทุมพร จามรมาน (ม.ป.ป. : 6-7) ได้จำแนกเครื่องมือวัดผลการศึกษาตามเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวจนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การจำแนกตามจุดมุ่งหมายในการวัดผล ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้เพื่อการคัดเลือก จัดจำแนก เลื่อน/ลดชั้นและวินิจฉัย
2. การจำแนกตามวิธีการให้ข้อมูล ได้แก่ การเขียนตอบ การถาม – ตอบ
3. การจำแนกตามจำนวนผู้ถูกทดสอบ ได้แก่ ผู้ถูกทดสอบทีละคนหรือเป็นกลุ่ม
4. การจำแนกตามลักษณะที่ทดสอบ ได้แก่ ลักษณะทางสมอง ลักษณะทางอารมณ์และจิตใจ และลักษณะทางร่างกาย ซึ่งจำแนกได้อีก คือ

- 4.1 การจำแนกตามการวัดความสามารถทางสมอง
- 4.2 การจำแนกตามการวัดความอารมณ์และจิตใจ
- 4.3 การจำแนกตามการวัดภาคปฏิบัติ
- 4.4 การจำแนกตามทักษะทางภาษา
- 4.5 การจำแนกตามทักษะการคิดคำนวณและแก้ปัญหา
- 4.6 การจำแนกตามทักษะในห้องปฏิบัติการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524 : 56) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการเรียน ควรเน้นว่า ผู้เรียนรู้อะไรบ้าง โดยเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ฉะนั้นการประเมินผลการเรียนจึงมีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อชี้ว่าผู้เรียนมีทักษะและความรู้ที่สำคัญเพียงพอหรือไม่
2. เพื่อวินิจฉัยจุดเด่นและจุดด้อยของผู้เรียน โดยสังเกตจากกระบวนการของสัมฤทธิ์ผลที่แสดงออกมาให้เห็น
3. เพื่อบ่งชี้สัมฤทธิ์ผลในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ยังได้กล่าวถึงหลักการวัดและประเมินผลการเรียนไว้ดังนี้

1. เน้นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนมากกว่าการตัดได้-ตกหรือการให้ระดับคะแนน
2. ประเมินผลการเรียน โดยที่คำนึงถึงประสบการณ์และลักษณะของผู้เรียน
3. ประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบและผสมผสานกับการสอน
4. ประเมินในด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน
6. เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการเรียนต้องมีความเหมาะสมกับการเรียนการสอน
7. บอกเกณฑ์การประเมินผลและแนวปฏิบัติที่นำไปสู่การบรรลุผล ซึ่งสัมฤทธิ์สูงสุดให้ผู้เรียนทราบตั้งแต่เริ่มเรียนเริ่มสอน

อุษณีย์ โพธิสุข (2543 : 40) ได้กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้แบบใหม่ เป็นการวัดและประเมินผลที่จะเหมาะสมกับการจัดการศึกษารูปแบบที่เน้นเด็กเป็นหัวใจสำคัญของการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียนรู้มันต้องเริ่มตั้งแต่การรู้จักตัวตนที่แท้จริงของเด็กทั้งด้านสติปัญญา กาย อารมณ์ และสังคม ดังนั้นการประเมินผลจึงต้องมีหลากหลายรูปแบบ เน้นการประเมินพัฒนาการและกระบวนการประเมินผลต่อเนื่อง มีไว้ทดสอบเพื่อประเมินว่ามีความรู้ความจำผ่านเกณฑ์หรือไม่

การวัดและประเมินผลในระบบการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

1. การสะท้อนศักยภาพและตัวตนที่แท้จริงของเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนจุดเด่น จุดด้อย ของเด็ก
2. พัฒนาการที่ต่อเนื่องของผู้เรียน
3. การวัดและประเมินผลที่มีขั้นตอน และมีระบบ
4. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน
5. กระบวนการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย
6. กระบวนการวัดและประเมินผลที่มีข้อมูลจากผลงาน ผลการเรียนรู้พัฒนาการทางการเรียนรู้ พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียน

การวัดและประเมินผลจะมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการประเมินเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน การวัดและประเมินผลจะดูทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและสติปัญญา จะใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น วัดจากการทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์และจากแฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียน เป็นต้น เมื่อทำการวัดและประเมินผลแล้วจะนำข้อมูลมาพิจารณาเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่พบ แล้วจะพัฒนานวัตกรรมนำมาใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนต่อไป (สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 98)

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 124-125) ได้แบ่งชนิดของการประเมินผล ออกเป็น 4 ชนิด โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ

1. การประเมินผลก่อนเรียน (Placement Test) เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนที่จำเป็นในการเรียนต่อไป ผลการประเมินสามารถนำไปกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนให้อยู่ในระดับที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้หรือนำไปใช้ในการปรับพื้นฐานความรู้เดิมให้มั่นคงขึ้น นอกจากนั้น การประเมินก่อนการเรียนยังมีประโยชน์อีก 2 ประการ คือ เพื่อตรวจสอบว่าจุดประสงค์ข้อใดที่ผู้เรียนรู้แล้วจะได้ตัดออกไปไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน หรือใช้เป็นข้อมูลในการจัดกลุ่มผู้เรียนและใช้เป็นพื้นฐานสำหรับเปรียบเทียบความก้าวหน้าของการเรียนรู้

2. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียน (Formative Evaluation) เป็นการประเมินในระหว่างที่มีการเรียนการสอนอยู่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผลแบบนี้มีบทบาทในการเสริมกำลังใจแก่ผู้เรียน ในแง่ที่ผู้เรียนได้รู้ความก้าวหน้าของตนเป็นระยะ

3. การประเมินผลเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง (Diagnostic Evaluation) เป็นการประเมินที่ครูผู้สอนจัดกระทำกับผู้เรียนที่มีปัญหาทางวิชาการ เพื่อหาจุดบกพร่องของเด็กและหาสาเหตุของปัญหา การประเมินผลเพื่อวินิจฉัยทำให้การสอนของครูมีทิศทางที่ชัดเจนมากขึ้น

4. การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละระยะ เช่น ตอนสิ้นเทอม กลางปี กลางเทอม และสิ้นปี เป็นต้น บุญธรรม กิจปริคาบวิสุทธิ (2542 : 16-18) ได้กล่าวถึงกระบวนการวัดและประเมินผลทางการศึกษาว่า แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์ วัดจุดประสงค์ทั่วไป และวัดจุดประสงค์เฉพาะ
2. เลือกสถานการณ์ ปัญหา กิจกรรมที่ใช้สอน
3. ร่างและเขียนข้อสอบ
4. จัดดำเนินการสอบวัด
5. กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน
6. ตรวจสอบข้อสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ
7. อภิปรายข้อสอบและผลการสอน
8. ปรับปรุงข้อสอบ

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2542 : 59-64) ได้กล่าวถึงกระบวนการวัดและประเมินผลทางการศึกษาว่า ในการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ต้องประเมินตามผลการเรียนรู้ และจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่า เมื่อผู้เรียนจบแต่ละช่วงชั้นมีความสมดุลหรือไม่ การประเมินผลจะต้องมีขั้นตอนที่ชัดเจน เมื่อไรจะใช้การประเมินผลแบบไหน ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนของตนเอง และต้องให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาความก้าวหน้าของผู้เรียน และได้กล่าวถึงวิธีการประเมินผลไว้ดังต่อไปนี้

1. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เป็นการเก็บรวบรวมและสร้างเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับผลงานของผู้เรียนที่บ่งบอกถึงความสำเร็จเชิงสมรรถนะเฉพาะด้านที่ได้มีการคัดสรรมาแล้ว แฟ้มสะสมงานจะแสดงให้เห็นความสามารถ จุดเด่น จุดด้อย ความสำเร็จและพัฒนาการของผู้เรียน เป็นสิ่งที่บ่งบอกให้ทราบว่าผู้เรียนอยู่ตรงไหน ชั้นไหนและกำลังเดินทางไปทางไหน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกด้วยตนเอง รู้จักและเข้าใจหลักเกณฑ์ของผลงานที่ดีเป็นอย่างไร

2. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นวิธีการประเมินเพื่อตรวจสอบความสามารถในการแก้ปัญหา (Problem Solving) หรือการปฏิบัติงาน ซึ่งใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่เป็นจริง การประเมินตามสภาพจริง จะพิจารณาการแก้ปัญหาและทักษะการสื่อสาร โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

- 1) ความเข้าใจในงาน
- 2) ยุทธศาสตร์การนำกระบวนการแก้ปัญหาไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3) การตัดสินใจ
- 4) การแก้ปัญหา
- 5) การเชื่อมโยง
- 6) การใช้ภาษา
- 7) การนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ

3.การประเมินตนเอง (Self Assessment) ในการเสนอผลงาน ผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียน การประเมินตนเอง ทั้งด้านความคิดและความรู้สึก โดยให้ผู้เรียนได้พูดถึงผลงานของตนมีขั้นตอน กระบวนการทำงานอย่างไร มีจุดบกพร่อง จุดดีตรงไหน ผู้เรียนได้ความรู้อะไรบ้างและผู้เรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่องานที่ทำ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้เพื่อนๆ ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์งานของผู้เรียน อันจะนำไปสู่ความภาคภูมิใจ

4.การประเมินกลุ่ม ความสามารถที่จะทำงานในฐานะ สมาชิกผู้มีประสิทธิภาพของกลุ่ม ถือเป็นทักษะที่สำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทุกกลุ่มสามารถจะต้องเน้นย้ำ การทำงานกลุ่มของผู้เรียนจะมีอำนาจสูงสุด เมื่อมีการปฏิบัติดังนี้

- 1) ให้ผู้เรียนทราบว่าผลงานกลุ่มจะประเมินด้วยวิธีใด
- 2) ให้ผู้เรียนทราบว่าผลงานกลุ่มจะประเมินผลเมื่อใด
- 3) ให้ผู้เรียนทราบและมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล
- 4) ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ผลงานของตนเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
- 5) ผู้สอนต้องมั่นใจว่าสิ่งที่ประเมิน คือผลผลิตจากงานของกลุ่มหรือประเมินผล

กระบวนการทำงาน เพราะใช้แนวทางในการประเมินที่แตกต่างกัน

6)การประเมินเป็นรายบุคคลควรจะทำต่อเมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาความมั่นใจ และความเชื่อถือ

7)พิจารณาถึงวิธีการจัดกลุ่ม เช่น การจัดให้ผู้เรียนให้สมดุลทุกกลุ่มเพื่อลด ประสิทธิภาพ ความรู้ความสามารถและทักษะของผู้เรียน วิธีการนี้มีประโยชน์เพื่อจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพ ความรู้ความสามารถและทักษะของผู้เรียน วิธีการนี้มีประโยชน์เพื่อจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพแต่ต้องการทักษะการประสานงานที่สูงมากในการจัดการ

5. การประเมินโดยกลุ่มเพื่อน (Peer Assessment) เป็นการตัดสินใจโดยให้กลุ่มเพื่อน ทำงานร่วมด้วย เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา เช่น

- 1) ความคิดสร้างสรรค์
- 2) การช่วยเหลือกลุ่ม
- 3) ความสามารถในการที่จะทำงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา

4) เกณฑ์อื่นๆ ได้แก่ การค้นคว้า การรวบรวมข้อมูล การเขียนรายงาน การนำเสนอสิ่งที่ค้นพบ

6. การสังเกต ทำให้สามารถเรียนรู้เรื่องราวของผู้เรียนแต่ละคนได้ แต่การสังเกตที่ไม่ได้มีการเตรียมการในรายละเอียดต่างๆ หรือใช้วิธีการที่ดีก็จะทำให้ขาดความเชื่อมั่นได้ การใช้วิธีการสังเกตโดยตรงทำให้ได้ข้อมูลที่ดีและในการสังเกตจะต้องเลือกว่าจะสังเกตตามกรอบที่กำหนดไว้หรือไม่ต้องมีกรอบ

การสังเกตตามกรอบ ประกอบด้วย องค์ประกอบตามกรอบต่อไปนี้

1) กำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

2) เครื่องมือที่ใช้บันทึกข้อมูล การสังเกต อาจใช้ตั้งแต่ Anecdotal Notebook จนกระทั่ง Rating Scale

3) รายงานสังเกตอาจจะแจ้งให้ผู้เรียนทราบหรือไม่ก็ได้ แต่ผู้สังเกตต้องมีการวางแผนเป็นอย่างดี

4) ต้องเจาะผู้เรียนที่คิดไว้แล้วว่า จะสังเกตใคร

การสังเกตไม่มีกรอบ ควรมีลักษณะดังนี้

1) ไม่ต้องระบุจุดประสงค์ของการสังเกต

2) เพียงแต่ใช้เครื่องมือ เพื่อบันทึกข้อมูลต่างๆ ในกระดาษเปล่า

3) อาจจะสังเกตผู้เรียนคนใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในขณะที่สังเกต อาจจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้

7. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีที่ดีที่สุดทำให้รู้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตอนที่ท่านไม่ได้สังเกตด้วยตนเองนั้น เหตุการณ์เป็นอย่างไร

8. การเขียนรายงาน (Self-Report) เป็นการให้ผู้เรียนเขียนรายงานเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง เหมือนการสัมภาษณ์ เพียงแต่ไม่มีคนคอยตั้งคำถามนั่นเอง

วัฒนาพร ระวังบุทช์ (2542 : 53-63) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผลที่ยอมรับกันว่าสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) เพราะเป็นวิธีการที่สามารถค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียนและยังเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจผลการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีด้วย

ลักษณะที่สำคัญของการประเมินจากสภาพจริง

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลาทุกสถานการณ์ ทั้งที่โรงเรียน บ้าน และชุมชน

2. เป็นการประเมินที่เน้นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ

3. เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัด และให้ความสำคัญกับการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
 4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
 5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง
 6. ใช้ข้อมูลหลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติในทุกด้าน ทั้งที่โรงเรียนบ้าน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง
 7. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้ ความสามารถ หลายๆ ด้านของผู้เรียน
 8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง (ทักษะการคิดที่ซับซ้อน) เช่น การ วิเคราะห์ และสังเคราะห์
 9. ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวก ในการ เรียนรู้ของผู้เรียน และผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข
 10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง
- จากคำอธิบายที่กล่าวมาเกี่ยวกับการประเมินผล จะเห็นได้ว่าเป็นการประเมินที่เน้นการ ประเมินภาคปฏิบัติ เน้นการประเมินผู้เรียนตลอดเวลาเป็นการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็น ระยะเวลา โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย นำผลที่ได้มาพัฒนาทั้งครูและนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินผลรวมทั้งมีเกณฑ์การวัดและประเมินที่ชัดเจนเพื่อสามารถประเมินผู้เรียน ได้ตามวัตถุประสงค์

2.4.5 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้

การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนเรียนด้วยความพึงพอใจ และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

จำรัส นองมาก (2541 : 39-46) ได้กล่าวถึง การสร้างบรรยากาศ บรรยากาศในที่นี้หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่จะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อนักเรียนมีสาระสำคัญแต่ละ เรื่องดังนี้

1. การกระตุ้นให้นักเรียนตั้งความหวังไปสู่ความสำเร็จ การตั้งความหวังของนักเรียนนับ ว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนมาก โดยเฉพาะเมื่อครูชี้แนะเป้าหมายในระหว่างเรียนให้นัก เรียนทราบ ถ้าตั้งความหวังไว้สูงแต่มีทางบรรลุได้ผลสัมฤทธิ์ก็จะมีสูง แต่ถ้าครูตั้งความหวังเอาไว้ ต่ำ ผลสัมฤทธิ์ก็จะลดลงตามไปด้วย ได้มีผู้วิจัยและสรุปผลเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่ตั้งความ หวังสูงกับต่ำว่านักเรียนที่จัดอยู่ในประเภทเรียนช้าหรือมีผลงานต่ำ (Low Performance) จะนั่งอยู่ ห่างครู ชอบทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าเป็นรายบุคคล ไม่ค่อยยิ้ม ไม่ค่อยสบตากับครูตอบคำถามน้อย ถ้าตอบคำถามก็ตอบสั้นๆ ไม่สมบูรณ์ ไม่ค่อยได้รับการยกย่องให้เป็นตัวอย่างเกิดความสับสนใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปฏิบัติงานบ่อยๆ เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวนี้จะแตกต่างกันข้ามจากผู้ที่ตั้งความหวังของครู และผู้บริหารก็สามารถซึมซาบไปได้ ทั้งโรงเรียนสามารถทำให้บรรยากาศทั่วไปในโรงเรียนดีขึ้นได้ การศึกษากับนักเรียนมัธยมพบว่านักเรียนประสบความสำเร็จสูงในโรงเรียน ซึ่งคณะครูแสดงออกถึงความคาดหวังว่าสัดส่วนของนักเรียนในโรงเรียนจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐได้สูง การตั้งความคาดหวังนอกจากจะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ยังมีอิทธิพลทางด้านอื่นอีกด้วย เช่น นักเรียนที่ทางโรงเรียนมุ่งหวังให้รักษาทรัพยากรของท้องถิ่นจะมีความประพฤติดี มาโรงเรียนเป็นประจำ ไม่กระทำความผิดเป็นคนก้าวร้าว เป็นต้น

2. การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้สะดวกปลอดภัยและเป็นระบบความเป็นระเบียบเรียบร้อยในโรงเรียน ความปลอดภัยการติดต่อประสานงานระหว่างครูโรงเรียน และระบบต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องภายในโรงเรียน ซึ่งมุ่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อนักเรียนนับว่า มีอิทธิพล ทั้งนี้ การกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ภายในโรงเรียน ถ้ามีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน มีเหตุผลสมอบต้นเสมอปลายจะไม่เพียงแต่ช่วยขจัดปัญหาความประพฤติของนักเรียนเท่านั้น ยังสามารถส่งเสริมให้นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจและเกิดความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ต่อโรงเรียนและชุมชนอีกด้วยการป้องกันและแก้ปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติครูจะต้องรู้วิธีการจัดการในสภาพที่เป็นปัญหาเนื่องจากพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนที่แตกต่างกันเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนไปได้โดยราบรื่น การใช้เทคโนโลยีต่างๆนับว่ามีส่วนช่วยมากในการจัดการให้บริการและจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาให้สามารถเอาชนะปัญหาในเรื่องพฤติกรรมหลากหลายของนักเรียนได้ก็จะช่วยให้สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยส่วนรวมได้เป็นอย่างดี

3. การปลูกฝังการร่วมแรงร่วมใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นต้องให้มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในกลุ่มโดยไม่มีแบ่งแยกในเรื่องสถานภาพสังคม เชื้อชาติ ศาสนา เพศ และความแตกต่างทางความสามารถ แนวทางปลูกฝังในเรื่องนี้ก็คือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมโดยให้เขาได้ทำและประสบความสำเร็จได้ดีด้วยวิธีที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันและกันเท่านั้น การแก้ปัญหาด้วยกลุ่มที่จะทำให้เกิดความร่วมมือกันนั้นแต่ละคนจะมีข้อมูลในมือแตกต่างกันและในการแก้ปัญหาทั้งหมดจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลซึ่งกันและกันต่างคนจึงต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ปัญหานั้นการร่วมแรงร่วมใจกันจึงเป็นผลตามมาในการแก้ปัญหาและส่งเสริมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

แนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ดังนี้

1. แนวทางในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

ในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญในการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนในเวลาอันจำกัดมีประสิทธิภาพมากที่สุด

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2521 : 8-17) ได้เสนอแนวทางสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในสถานศึกษาว่า การเรียนรู้ในระบบโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับองค์ประกอบต่างๆ ในสถานศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

1. ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ร่วมกันด้วยความเป็นมิตร เมื่ออยู่ในชั้นเรียนนักเรียนควรมีความกล้าที่จะแสดงออก โดยการซักถามความข้องใจ การอภิปราย ทางด้านฝ่ายผู้สอน เมื่อผู้เรียนแสดงความคิดเห็นขัดกับความรู้สึกรักของตน ไม่ควรแสดงความโกรธ ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนมิใช่ว่าจะเป็นในชั้นเรียนเสมอไป นอกชั้นเรียนก็เป็นสิ่งจำเป็นและช่วยให้บรรยากาศในชั้นเรียนเกิดความ เป็นมิตรขึ้น

2. ปฏิริยาระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน การเรียนของนักเรียนนอกจากได้รับจากครูแล้ว การเรียนรู้เกิดจากผู้เรียนกับผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเอง ถ้าอยู่ในชั้นเรียนผู้สอนอาจดำเนินการได้โดยใช้หลักวิธีสอน เช่น ให้อภิปรายหน้าชั้น จัดวิธีสอนแบบสัมมนา ได้ว่าที่ การรายงานหน้าชั้น และซักถาม ผู้บริหารจะช่วยให้เกิดปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนได้ ในชั้นแรกเมื่อผู้บริหารไปเยี่ยมชั้นเรียน ผู้บริหารจะไม่ตำหนิครูว่า ห้องเรียนไม่มีระเบียบเมื่อเด็กเดินกันเพ่นพ่าน ผู้บริหารจะต้องจุดประสงค์และวิธีสอนให้ออกว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ หรือการถูกละเลยพลละเลย ดังนั้นผู้บริหารควรจะสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดปฏิริยาตอบสนองระหว่างกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างบรรยากาศของสังคมที่เป็นกันเองระหว่างผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งจะเกิดความรักความสามัคคีในหมู่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผลพลอยได้อีกด้วย

3. ปฏิริยาระหว่างผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ วัสดุหรือทัศนอุปกรณ์เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ง่ายขึ้นและลดเวลาในการอธิบายของครูผู้สอนให้น้อยลง ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า นวัตกรรมนำมาช่วยจะทำให้ผู้เรียนมีอิสระและช่วยเหลือตนในการเรียนรู้ดีขึ้น นวัตกรรมและโสตทัศนอุปกรณ์มีมากมาย เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเทป ห้องแปลทางภาษา วีดีโอ เอกสารการพิมพ์เป็นโปรแกรมการสอน (ชุดการสอน) โทรทัศน์การศึกษา เป็นต้น

4. ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้มาก ผู้เรียนจะมีปฏิริยาต่อสิ่งแวดล้อมเสมอ และจะเกิดการยอมรับและเคยชินขึ้นมาได้ เป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรงที่จะสร้างสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ป็นสิ่งแวดล้อมที่แก่ผู้เรียน

2. สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนที่ให้อำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ถ้าผู้บริหารสร้างสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ป็นสิ่งแวดล้อมที่ดี สุพิชญา ธีระกุล และคนอื่นๆ (2524 : 182-187)

ได้เสนอแนะแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ไว้หลายประการ สรุปได้ดังนี้

1. สภาพโรงเรียนและห้องเรียน โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ถูกหลักวิชา เช่น การวางแผนอาคารทุกทิศทาง ให้ได้รับแสงเพียงพอ ไม่มีเสียงดังรบกวน ตรงทิศทางลม ไม่ร้อนอบอ้าวจนเกินไป ภายในตกแต่งด้วยสิ่งที่สวยงาม หรือหาสิ่งที่ดีขึ้นช่วยให้บรรยากาศร่มรื่นน่าเรียน สภาพห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้ตลอดเวลา บริเวณควรสะอาดสวยงาม โต๊ะเก้าอี้เพียงพอ ขนาดเหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งเหล่านี้ความจำเป็นที่จะสร้างเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดี

2. หลักสูตร หลักสูตรคือแนวทางที่โรงเรียนจะจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ หลักสูตรที่ดีจะต้องจัดให้ตรงกับความมุ่งหมายของการศึกษา ตรงความต้องการของเด็กแต่ละวัย

3. แบบเรียนและบทเรียน แบบเรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และถือว่าเป็นอุปกรณ์ทางการศึกษาที่โรงเรียนจะขาดเสียไม่ได้ มีอีกสิ่งที่ดีครูสามารถจัดให้นักเรียนได้ก็คือ การจัดบทเรียน บทเรียนที่จะนำมาสอนเด็กครูควรพิจารณาเลือกสรรแต่เฉพาะที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน เหมาะสมกับวัย หรือความรู้ความสนใจ ความต้องการของเด็กและท้องถิ่น

4. อุปกรณ์ศึกษา อุปกรณ์การศึกษาเป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างดีและง่ายขึ้น การจะใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนให้ได้ผลดีนั้น ขึ้นอยู่กับทักษะและความสนใจของครู อุปกรณ์นั้นจะเหมาะสมกับเนื้อหา เวลาและใช้ได้ถูกต้อง เทคนิคการใช้อุปกรณ์เพื่อต้องการทราบว่า เด็กได้รับความรู้ที่เรียนไปมากน้อยเพียงใด

5. กิจกรรมต่างๆ ในการเรียนรู้ กิจกรรมคือพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทำนั้นตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด กิจกรรมที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำแล้วเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมมีมากมายหลายอย่างที่ครูจัดให้เด็กได้ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการพูด การเขียน กิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างและประดิษฐ์ และกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดง เป็นต้น

6. เวลาและโอกาส การเรียนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับเวลาเช่นเดียวกัน ครูจะต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่จะสอน เวลาควรมีการยืดหยุ่นไปตามเนื้อหาหรือสาขาวิชา ไม่ควรมีกฎเกณฑ์ตายตัว

7. สถานที่ สถานที่ใช้ในการเรียนนั้น อาจไม่ได้หมายถึงห้องเรียนเพียงอย่างเดียว บางครั้งอาจเป็นสนามโรงเรียน หรือสถานที่ไปทัศนศึกษาด้วย สถานที่จึงมีส่วนช่วยสร้างความรู้สึกละบรรยากาศของการศึกษาเล่าเรียน การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในการเรียน ช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย ช่วยให้ผู้สังเกตของเด็กดีขึ้น อย่างไรก็ตามสถานที่ที่จะใช้เรียนจะต้องไม่มีเสียงรบกวนจนไม่

สามารถใช้สมาธิได้ จะต้องไม่วิเวกวังเวงจนดูลึกลับน่ากลัว ไม่เสี่ยงภัยหรือใกล้สิ่งที่เป็นอันตราย หรือสกปรก และสถานที่นั้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนโดยตรง

8. ผู้เรียน การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้และเป็นผลดี ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพร้อม ความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้และรับรู้ ครูจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียน หรือเมื่อผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนก็ควรให้ออกสแก่ผู้เรียนทันที ครูผู้สอนจะต้องหมั่นสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน หากแสดงความรู้สึกว่า มีความวิตกกังวล มีความคับข้องใจ ครูจะต้องช่วยลดความรู้สึกนั้นๆ เสียก่อน พยายามสร้างบรรยากาศที่จะให้ผู้เรียนใช้ความสามารถสูงสุดของตนเอง

9. ผู้สอนและวิธีสอน ครูถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลดี นักการศึกษาต่างประเทศและการวิจัยการศึกษาได้ระบุไว้แน่ชัดว่ายังไม่มียุทธศาสตร์การสอนใดๆ ในโลกนี้ที่จะแทนครูที่มีความสามารถในการสอนได้ สำหรับการสอนคือการสร้างสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียนการสอนจะได้ผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวผู้สอน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่กล่าวแล้วทั้งหมด

3. การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

ประคินันท์ อุปรมย์ (2523 : 123-137) ได้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีองค์ประกอบหลายประการที่ช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ดังสรุปได้ดังนี้

1. บุคลิกภาพบางประการของครูมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน รูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย อันเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของครูอาจมีผลต่อการดึงดูดความสนใจของนักเรียน แต่บุคลิกภาพบางประการของครูที่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การมีอารมณ์ขัน การแสดงบทบาทในฐานะผู้นำของครู

2. พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติและความคาดหวังบางประการ ที่ครูมีอยู่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และเป็นผู้มองโลกในแง่ดี ย่อมเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียนที่ตนสอนได้มากกว่า ครูที่มีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวตรงกันข้าม ความคาดหวังของครูเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน เพราะความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนมักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูที่แสดงออกต่อนักเรียนด้วย

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึงทั้งครูและนักเรียนต่างก็มีสัมพันธ์ที่ดีต่อกันโดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก บรรยากาศในชั้นเรียนจะมีแต่ความน่าสนใจ น่าสนุก อยากรู้ อยากเห็น และกระตือรือร้น เพราะนักเรียนมีโอกาสดูแลสนใจได้ มีโอกาสได้ใช้ความคิดเห็นของตนเอง และมีโอกาสที่จะแสดงความสามารถของเราอย่างเต็มที่ นักเรียนเองก็มองครูอย่างเป็นมิตร เกิด

ความเป็นกันเอง ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเอง ก็มีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนด้วย

4. การที่ครูรู้จักใช้แรงเสริมที่เหมาะสมกับนักเรียน จะก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนด้วย การใช้แรงเสริมที่ทำอย่างจริงจัง เหมาะสมกับสภาพการณ์ ไม่จำเป็นต้องใช้แรงเสริมเฉพาะพฤติกรรมที่ดีที่สุดเท่านั้น แต่ควรใช้แรงเสริมกับพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอ่อน หรือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา เป็นต้น

4. บทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

การศึกษาของไทยในปัจจุบันเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษามากขึ้น ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษา

2. บทบาทในการสนับสนุนภารกิจหลักของโรงเรียน เช่น

2.1 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน

2.2 การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่สถานศึกษา

3. บทบาทในการร่วมคิดและศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน รวมทั้งการต้องการของชุมชน

4. บทบาทในการร่วมวางแผนโครงการ /กิจกรรม และร่วมปฏิบัติดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ของชุมชน

5. บทบาทในการร่วมติดตามประเมินผลและปรับปรุงโครงการ/กิจกรรม

6. บทบาทในการให้บริการด้านทรัพยากรบุคคล เงิน วัสดุ และอื่นๆ แก่โรงเรียน

นอกจากนี้บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาและรูปแบบที่สำคัญมีดังนี้

1. บทบาทผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ชุมชนเข้าไปมีบทบาทในด้านนี้ผ่านทางผู้นำและผู้รู้หรือผู้ทรงภูมิปัญญา ตลอดจนประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ที่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ และระบบคุณค่าที่ชุมชนมีอยู่ไปสู่ผู้เรียน การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์โดยผู้นำและผู้รู้ของชุมชนในระบบการศึกษาของสถานศึกษามักทำอย่างเป็นทางการ คนเหล่านี้จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูชาวบ้าน หรือวิทยากรภายนอกหรือผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้รับการมอบหมายจากสถานศึกษาให้ทำหน้าที่สอนหรือถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ที่มีอยู่ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งส่วนใหญ่จัดขึ้นภายใต้ระบบการเรียนการสอนของสถานศึกษา อาจมีบ้างที่สอนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากวิถีชีวิตหรือบริบทของการเรียนการสอนของครูชาวบ้านเอง นอกจากนี้ ชุมชนยังได้ใช้ประเพณีและพิธีกรรมที่จัดขึ้นตามวิถีชีวิตของแต่ละชุมชนมาเป็นเครื่องมือดึงนักเรียนให้เข้าไปเรียนรู้ซึ่งนับเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. บทบาทของการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียน บทบาทด้านนี้ของชุมชนจะได้รับ การยอมรับอย่างเป็นทางการจากสถานศึกษา โดยอาศัยระเบียบคำสั่งของทางราชการเข้ามารองรับ ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารและจัดการศึกษา ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และสถานศึกษาดังคณะกรรมการหรือคณะทำงานอื่นๆ ได้อีก ตามความจำเป็น อย่างไรก็ตามบทบาทการบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชนส่วนใหญ่ยังมีไม่มากและเด่นชัดนัก บทบาทนี้ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเข้ามาประกอบจึงจะทำให้ อัตราการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและชุมชนเกิดขึ้นสูง เช่นภาวะผู้นำของครูและผู้นำชุมชน กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541: 30-51)

จากข้อมูลข้างต้นเห็นว่าการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นการสร้างบรรยากาศโดยครูผู้ สอนและผู้บริหารให้การสนับสนุน เป็นการส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เนื่อง จากทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 สารสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

กาญจนา ภาสุรพันธ์ (2531 : 109) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ สภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาอาชีว ศึกษามีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมวิทยาลัย อยู่ในระดับปานกลาง มีความพึงพอใจอาจารย์ผู้ สอนและความสัมพันธ์กลุ่มเพื่อนในระดับมาก นักศึกษาอาชีวศึกษาต่างคณะกัน มีความพึงพอใจต่อ สภาพแวดล้อม วิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยภาพรวมแต่ละองค์ประกอบต่างกัน แต่พบว่าการศึกษา คณะศิลปศาสตร์จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย มากกว่านักศึกษาทุกคณะวิชาและวิทยาลัยอื่นๆ

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ผลการศึกษาสรุปได้ว่าโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จมีปัจจัยหลักที่ ส่งผลต่อความสำเร็จคล้ายคลึงกันอยู่ 5 ปัจจัยคือการที่มีบุคลากรที่มีคุณภาพ ซึ่งเริ่มจากการคัดเลือก การพัฒนาและรักษาครูอย่างเป็นระบบ มีระบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ มีคำตอบแทนและส วัสดิการที่ดีเป็นที่พึงพอใจของบุคลากรมีหลักสูตรที่เน้นทั้งวิชาการและภาคปฏิบัติตลอดจนมี กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเช่นภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์และความมีระเบียบวินัย ผู้เรียนที่จบออกไปมีความสามารถและคุณสมบัติตรงตาม ความต้องการของตลาด มีทำเลที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวกและมีอาคารสถานที่ที่เพียงพอและสะอาดเรียบร้อย ตลอดจนมีอุปกรณ์และสื่อการสอนที่พร้อมและทันสมัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชวนชม คำหอมกุล (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารวิชาการระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารงานด้านหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล การเรียนการสอน โรงเรียนปฏิบัติมากและมีปัญหาน้อย ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรทางการสอน โรงเรียนปฏิบัติมีน้อยและมีปัญหาน้อย

ชญญา อภิपालกุล (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการศึกษาในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. การดำเนินงานตามโครงการปฏิรูปการศึกษา อยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา และด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่นๆ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการศึกษากับคุณลักษณะของนักเรียน มีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัจจัยทางด้านการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาและด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่มีผลต่อการทำนายคุณภาพของการศึกษาร้อยละ 53.20

ชวนชม คำหอมกุล (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานทางวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ผลของการวิจัยพบว่า การบริหารวิชาการด้านหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร การวัดผลประเมินผล การเรียนการสอน โรงเรียนมีการปฏิบัติมาก และมีปัญหาน้อย ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศ และการพัฒนาบุคลากร การสอนในโรงเรียน ปฏิบัติมีน้อยและมีปัญหามาก ข้อเสนอแนะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ควรหาทางช่วยเหลือโรงเรียนด้านการนิเทศ และการพัฒนาบุคลากรทางการสอนให้มากขึ้น เพื่อปรับปรุงคุณภาพครู เพื่อนำมาจัดสภาพการเรียนการสอน

ดวงอัฐ ดุมอญ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดสื่อการเรียนการสอนของวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษามีจำนวนจำกัด ขาดเจ้าหน้าที่แนะนำ แก้ปัญหาในงานสื่อด้านการซ่อมบำรุง ขาดอุปกรณ์ในการซ่อมแซมสื่อ ด้านการจัดระบบการจัดเก็บและบำรุงรักษา การตรวจสอบดูแลการเก็บและขาดงบประมาณในการเก็บรักษา ผู้ใช้บริการขาดความรู้ในการเก็บและสื่อที่กระจายไปตามแผนกวิชาขาดการบำรุงรักษาเป็นจำนวนมาก

พิทักษ์ สิทธิเสรี (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2532 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ทำให้รู้จักการทำงานและเป็นผู้นำที่ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน นักศึกษาให้ความสำคัญในเรื่องของความมีอิสระในการเรียน การคบเพื่อนนักเรียน และการทำงานเป็นกลุ่มหรือทีม นักศึกษาต้องการคบเพื่อนที่ฉลาด ช่างคิด สุขุม คอยช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

3. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหารและบริการ ลักษณะที่พึงประสงค์ของด้านนี้ที่เด่นที่สุดคือ วิทยาลัยให้สิทธิการแสดงออกด้านเสรีภาพ ได้แก่ การแสดงออกด้านการแต่งกาย การจัดหาหนังสือในห้องสมุด การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิทยาลัย การจัดให้คำปรึกษาในการเลือกวิชาเรียน และการลงทะเบียนเรียน

4. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านนี้ ได้แก่ สภาพของสถานศึกษา มีอาคารโรงเรียน ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างพอเพียง เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

5. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงงาน ลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านนี้คือในการฝึกงาน เครื่องมือ อุปกรณ์มีความปลอดภัย มีความเหมาะสมของพื้นที่เรียนและฝึกงาน ในโรงเรียนฝึกงานหรืออาคารเรียนฝึกงานมีอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยอย่างเพียงพอ

ละม้าย ทิทธิพงษ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการสอนของครูสายวิชาบริหารธุรกิจ โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมของครูสอนบริหารธุรกิจโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 6 ทั้ง 3 ด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมก่อนการสอน ด้านพฤติกรรมระหว่างสอน และด้านพฤติกรรมหลังการสอนอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้านและเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกเป็นสาขาวิชาและสถานศึกษาทั้งในภาพรวมและแต่ละด้านแตกต่างกัน

สงวนพงศ์ ชวนชม (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้บริหารและครูผู้สอนประสบปัญหาด้านวิชาการ ดังนี้ โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรบ่อย ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน หนังสืออ่านประกอบและหนังสือค้นคว้ามีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและครู ครูไม่มีโอกาสเข้ารับการอบรมทางวิชาการ ขาดผู้แนะนำช่วยเหลืองานด้านวิชาการ ขาดการวางแผนงานนิเทศอย่างเป็นระบบ ศึกษานิเทศก์หรือเจ้าหน้าที่ จากสำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเข้ามาช่วยเหลือครูและโรงเรียนน้อยมาก และไม่มีกรวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อนำมาปรับปรุงเป็นคลังข้อสอบ

ตำรวช มหาพรหมณ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการสอนที่ดีตามความคาดหวังของนักศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค) มีความคาดหวังพฤติกรรมการสอนด้านความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสมกับอาชีพ และพฤติกรรมด้านเทคนิควิธีการสอนอยู่ในเกณฑ์สูงทุกข้อ พฤติกรรมด้านการสอน ความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสมกับอาชีพ นักศึกษาคาดหวังสูงสุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คือ มีพฤติกรรมส่วนตัวดี สังคมยอมรับ มีความเหมาะสมกับความเป็นครู พฤติกรรมด้านเทคนิควิธีสอน นักศึกษาคาดหวังสูงสุด คือ เป็นกันเอง ให้โอกาสนักศึกษาได้พบที่ปรึกษาได้โดยสะดวก

จากการศึกษาผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าในการบริหารงานการเรียนการสอน ในด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ-อุปกรณ์ การวัดและประเมินผล และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพียงใด การศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการนำมาปรับปรุงและพัฒนา ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สายวิชาการบริหารธุรกิจ กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2545 แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จำนวน 63 โรงเรียน จำนวน 3,154 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร สายวิชาการบริหารธุรกิจ โดยจำแนกตามประเภทของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2545 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจำนวนโรงเรียนและจำนวนครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร สายวิชาการบริหารธุรกิจ

2. จัดกลุ่มประเภทคุณภาพโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จำนวน 32 โรงเรียน จำนวนครู 2,198 คน และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จำนวน 31 โรงเรียน จำนวนครู 956 คน รวมจำนวนครูทั้งหมด 3,154 คน

3. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด. 2543 :39-40)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของครูแต่ละประเภทโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 346 คน
 ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนครูที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทโรงเรียน

ประเภทโรงเรียน	จำนวนครู (คน)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา	2,198	241
2. โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา	956	105
รวม	3,154	346

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบ (Check List) มีจำนวน 5 ข้อ โดยถามเกี่ยวกับ ประเภทโรงเรียน เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และวิชาที่สอน

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับสถานภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 53 ข้อ คือ

1. การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้	จำนวน 10 ข้อ
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวน 14 ข้อ
3. การจัดสื่อการเรียนรู้	จำนวน 10 ข้อ
4. การวัดและประเมินผล	จำนวน 12 ข้อ
5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้	จำนวน 7 ข้อ

ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ

ดังนี้

5 หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
4 หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
3 หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
2 หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด หรือไม่เคยปฏิบัติ

3.2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้

2. สร้างแบบสอบถาม โดยให้มีข้อมูลเนื้อหาครอบคลุมตามจุดประสงค์การวิจัยและนิยามเชิงปฏิบัติการ

3. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและคำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถาม

4. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยาม
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
 N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีรายชื่อ ดังนี้

1. ดร. ปราศรัย ประวิตรุ่งเรือง	ผู้อำนวยการโรงเรียนสยามบริหารธุรกิจ
2. ดร.คมสร วงษ์รักษา	ศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา
3. อาจารย์สิริลักษณ์ รัชชุสานติ	ศึกษานิเทศก์ ระดับ 8 หัวหน้าฝ่ายงาน
วิจัยการศึกษาและส่งเสริมสิ่งแวดล้อม
ศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีว
ศึกษา
4. อาจารย์ธีรพร สัตยานนท์	หัวหน้างานการประเมินคุณภาพการ
ศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาเอกชน
5. อาจารย์เบญจรัตน์ อติชาตนาพันธ์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน

5. คัดเลือกข้อคำถามข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบสอบถาม ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 นำไปแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผลการวิเคราะห์ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงจากผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ความเห็นชอบและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับ ครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970:161) โดยใช้สูตร

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถาม
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ
	S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งหมด

ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ตามรายละเอียด ดังนี้

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 0.97 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.82 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88 ด้านสื่อการเรียนรู้มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85 ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.82 และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85

8. จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จัดทำหนังสือเพื่อขออนุญาตเลขานุการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของโรงเรียนสังกัดเอกชนอาชีวศึกษากลุ่มกรุงเทพมหานคร

2. เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้ครูผู้สอนที่สอนในโรงเรียนสายวิชาการธุรกิจ ทำแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 2 – 31 มกราคม 2546 เป็นระยะเวลา 1 เดือน ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบทุกชุด

4. นำแบบสอบถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแล้วมาตรวจความถูกต้องและความสมบูรณ์ แล้วนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลที่เป็นสถานภาพทั่วไป

1.1 คำนวณค่าร้อยละ ดังสูตร

$$P = \frac{n}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ
n แทน จำนวนคนที่ต้องการหาค่าร้อยละ
N แทน จำนวนคนทั้งหมด

2. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นรายชื่อ รายด้านและภาพรวม ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.50-5.00	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.50-3.49	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.50-2.49	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.49	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) ดังสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนน
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังสูตร

$$S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน เป็นรายด้าน และภาพรวม โดยใช้ การทดสอบค่าที (t – test for Independent Samples) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.1 ทดสอบความแปรปรวน โดยใช้ F-test

$$F = \frac{S_2^2}{S_1^2}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติในการหาความแตกต่างของความแปรปรวน
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร t -test ชนิด Separate Variance เนื่องจากมีค่าความแปรปรวนไม่เท่ากัน ดังสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ	t แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา
	\bar{X}_1 แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มของตัวอย่างที่ 1
	\bar{X}_2 แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มของตัวอย่างที่ 2
	S_1^2 แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2 แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	N_1 แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	N_2 แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	df แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามไว้ดังนี้คือประเภทของโรงเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติการสอน เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ประสบการณ์และวิชาที่ปฏิบัติการสอน โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาความถี่และร้อยละ ซึ่งมีรายละเอียดตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทของโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอนและวิชาที่ปฏิบัติการสอน

ข้อมูล	รร. ที่ผ่านการ รับรอง (241 คน)		รร. ไม่ได้รับรอง (105 คน)		รวม (346 คน)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ประเภทโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน						
1.1 โรงเรียนที่ผ่านการรับรอง มาตรฐานคุณภาพการศึกษา	241	69.65	-	-	241	69.65
1.2 โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับ รองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา	-	-	105	30.35	105	30.35
2. เพศ						
2.1 ชาย	68	19.65	31	8.96	99	28.61
2.2 หญิง	173	50.00	74	21.39	247	71.39
3. วุฒิการศึกษา						
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	1	0.29	1	0.29
3.2 ปริญญาตรี	221	63.87	103	29.77	324	93.64
3.3 ปริญญาโท	20	5.78	1	0.29	21	6.07
4. ประสบการณ์สอน						
4.1 ต่ำกว่า 5 ปี	58	16.76	31	8.96	89	25.72
4.2 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	183	52.89	74	21.39	257	74.28
5. วิชาที่สอน						
5.1 วิชาชีพ	151	43.64	53	15.32	204	58.96
5.2 วิชาสามัญ	90	26.01	52	15.03	142	41.04

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.1 พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างมีครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 69.65 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 30.35 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 28.61 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.39 วุฒิการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.29 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 93.64 วุฒิการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 6.07 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.72 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 74.28 ครูผู้สอนที่สอนในสาขาวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 58.96 ครูผู้สอนที่สอนในสาขาวิชาสามัญ คิดเป็นร้อยละ 41.04

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.2-4.7

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมทุกด้าน

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ร.ร.ที่ผ่านการรับรอง(241คน)			ร.ร.ที่ไม่ได้รับรอง (105 คน)			รวม (346 คน)		
	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ
1.ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้	3.80	0.52	มาก	3.86	0.80	มาก	3.83	0.65	มาก
2.ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.68	0.60	มาก	3.82	0.79	มาก	3.74	0.69	มาก
3.ด้านสื่อการเรียนรู้	3.52	0.59	มาก	3.44	0.85	ปานกลาง	3.48	0.71	ปานกลาง
4.ด้านการวัดและประเมินผล	3.75	0.62	มาก	3.76	0.77	มาก	3.75	0.69	มาก
5.ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้	3.51	0.68	มาก	3.64	0.80	มาก	3.57	0.73	มาก
รวม	3.67	0.53	มาก	3.72	0.73	มาก	3.69	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่าครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามิต่ำเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.48 – 3.83 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 รายการและมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 1 รายการ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.83$) รองลงมาคือด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 3.75$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.48$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา พบว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจักรกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51 – 3.80 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ($\bar{x}=3.80$) รองลงมาคือด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x}=3.75$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้($\bar{x}=3.51$)

โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา พบว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจักรกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.44–3.86 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 รายการและมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 1 รายการ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้($\bar{x}=3.86$) รองลงมาคือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x}=3.82$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสื่อการเรียนรู้($\bar{x}=3.44$)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับสภาพการจักรกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้

การจักรกระบวนการเรียนรู้	ร.ร.ที่ผ่านการรับรอง(241 คน)			ร.ร.ที่ไม่ได้รับรอง (105 คน)			รวม (346 คน)		
	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ
1.ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้									
1.1 จัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.06	0.68	มาก	4.13	0.92	มาก	4.09	0.79	มาก
1.2 จัดได้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	3.75	0.73	มาก	3.79	0.92	มาก	3.77	0.82	มาก
1.3 จัดได้สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน	3.65	0.79	มาก	3.79	1.04	มาก	3.71	0.91	มาก
1.4 จัดได้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	3.33	0.76	ปานกลาง	3.43	1.10	ปานกลาง	3.37	0.92	ปานกลาง
1.5 จัดให้มีความใหม่และทันสมัย	3.88	0.81	มาก	4.12	0.89	มาก	3.98	0.85	มาก
1.6 จัดเนื้อหาสาระนอกเหนือจากบทเรียน	3.59	0.71	มาก	3.77	0.99	มาก	3.67	0.85	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ร.ร.ที่ผ่านการ รับรอง (241 คน)			ร.ร.ที่ไม่ได้รับรอง (105 คน)			รวม (346 คน)		
	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ
1.7 จัดเนื้อหาสาระสามารถ ยึดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม	3.76	0.74	มาก	3.93	1.19	มาก	3.84	0.96	มาก
1.8 จัดเนื้อหาสาระเน้นให้เห็น ความสำคัญของวิชาชีพที่ เรียน	4.06	0.68	มาก	4.00	1.18	มาก	4.03	0.93	มาก
1.9 จัดเนื้อหาสาระให้ สามารถบูรณาการกับรายวิชา เพื่อประยุกต์ใช้ได้	3.81	0.73	มาก	3.32	1.27	ปานกลาง	3.60	1.03	มาก
1.10 จัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบ อาชีพได้	4.15	0.71	มาก	4.28	0.99	มาก	4.20	0.84	มาก
รวม	3.80	0.52	มาก	3.86	0.80	มาก	3.83	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.37 – 4.20 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 9 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 1 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ($\bar{x} = 4.20$) รองลงมาคือจัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.09$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือจัดได้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.37$)

โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา พบว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ในภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.33 – 4.15 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 9 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 1 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมาคือจัดได้สอดคล้อง

คล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และจัดเนื้อหาสาระเน้นให้เห็นความสำคัญของวิชาชีพที่เรียน ($\bar{x} = 4.06$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือจัดได้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.33$)

โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา พบว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.32 – 4.28 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 8 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ($\bar{x} = 4.28$) รองลงมาคือจัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.13$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือจัดเนื้อหาสาระให้สามารถบูรณาการกับรายวิชาเพื่อประยุกต์ใช้ได้ ($\bar{x} = 3.32$)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ร.ร.ที่ผ่านการรับรอง (241 คน)			ร.ร.ที่ไม่ได้รับรอง (105คน)			รวม (346 คน)		
	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้									
2.1 จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.79	0.70	มาก	3.90	0.88	มาก	3.84	0.78	มาก
2.2 จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.68	0.76	มาก	3.84	0.91	มาก	3.75	0.83	มาก
2.3 จัดโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน	3.46	0.78	ปานกลาง	3.49	1.00	ปานกลาง	3.47	0.88	ปานกลาง
2.4 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด	3.84	0.79	มาก	3.93	0.96	มาก	3.88	0.87	มาก
2.5 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการแก้ปัญหา	3.67	0.78	มาก	3.93	0.92	มาก	3.79	0.85	มาก
2.6 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการจัดการ	3.59	0.85	มาก	3.81	1.05	มาก	3.68	0.94	มาก
2.7 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้จริง	3.89	0.81	มาก	4.08	1.00	มาก	3.97	0.90	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ร.ร.ที่ผ่านการ รับรอง (241 คน)			ร.ร.ที่ไม่ได้รับรอง (105 คน)			รวม (346 คน)		
	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ
2.8 จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง ได้ลงมือ ปฏิบัติจริง	3.94	0.88	มาก	4.11	1.00	มาก	4.01	0.94	มาก
2.9 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.81	0.77	มาก	3.93	0.89	มาก	3.86	0.83	มาก
2.10 จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหา ได้	3.81	0.78	มาก	4.11	0.85	มาก	3.94	0.82	มาก
2.11 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมี นิสัยรักการอ่าน	3.38	0.85	ปานกลาง	3.58	1.02	มาก	3.47	0.93	ปานกลาง
2.12 จัดกิจกรรมโดยปลูกฝัง คุณธรรมให้กับผู้เรียน	3.75	0.87	มาก	3.68	0.88	มาก	3.72	0.88	มาก
2.13 จัดกิจกรรมบูรณาการ ระหว่างวิชาเรียน	3.71	0.77	มาก	3.69	0.83	มาก	3.70	0.80	มาก
2.14 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมา ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.16	0.79	ปานกลาง	3.44	1.03	ปานกลาง	3.28	0.91	ปานกลาง
รวม	3.68	0.60	มาก	3.82	0.79	มาก	3.74	0.69	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.28 – 4.01 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 11 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 3 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง ($\bar{x} = 4.01$) รองลงมาคือจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้จริง ($\bar{x} = 3.97$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.28$)

โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา พบว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.16 – 3.94 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 11 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่น การค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับปานกลาง 3 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง ($\bar{x} = 3.94$) รองลงมาคือจัดให้เรียนได้ฝึกทักษะในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้จริง ($\bar{x} = 3.89$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.16$)

โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา พบว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.44 – 4.11 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 12 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริงและจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ($\bar{x} = 4.11$) รองลงมาคือจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้จริง ($\bar{x} = 4.08$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.44$)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านสื่อการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ร.ร.ที่ผ่านการรับรอง (241 คน)			ร.ร.ที่ไม่ได้รับรอง (105 คน)			รวม (346 คน)		
	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ
3. ด้านสื่อการเรียนรู้									
3.1 สื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.75	0.82	มาก	3.70	0.93	มาก	3.73	0.87	มาก
3.2 ใช้สื่อการสอนในการจัดกิจกรรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม	3.66	0.83	มาก	3.64	0.89	มาก	3.65	0.85	มาก
3.3 ใช้สื่อที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	3.59	0.72	มาก	3.58	1.03	มาก	3.59	0.86	มาก
3.4 ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง	3.58	0.72	มาก	3.50	1.02	มาก	3.55	0.86	มาก
3.5 ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย	3.66	0.86	มาก	3.37	1.10	ปานกลาง	3.54	0.98	มาก
3.6 ใช้สื่อที่ผลิตจากวัสดุท้องถิ่น	3.19	0.85	ปานกลาง	3.03	1.19	ปานกลาง	3.12	1.01	ปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ร.ร.ที่ผ่านการ รับรอง (241 คน)			ร.ร.ที่ไม่ได้รับรอง (105 คน)			รวม (346 คน)		
	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ
3.7 นำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็น สื่อการสอน	3.12	0.85	ปานกลาง	2.97	1.08	ปานกลาง	3.05	0.95	ปานกลาง
3.8 ใช้สื่อการสอนอย่างถูกต้อง และคุ้มค่า	3.51	0.88	มาก	3.47	0.88	ปานกลาง	3.49	0.88	ปานกลาง
3.9 ใช้สื่อการสอนเหมาะสมกับ บทเรียน ผู้เรียน และสภาพห้อง เรียน	3.66	0.79	มาก	3.63	0.93	มาก	3.65	0.85	มาก
3.10 พัฒนาและปรับปรุงประ สิทธิภาพสื่อ	3.45	0.84	ปานกลาง	3.51	1.05	มาก	3.47	0.93	ปานกลาง
รวม	3.52	0.59	มาก	3.44	0.85	ปานกลาง	3.48	0.71	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านสื่อการเรียนรู้ ในภาพรวมทั้งหมด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.05-3.73 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 6 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 4 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x}=3.73$) รองลงมาคือใช้สื่อการสอนในการจัดกิจกรรมภาคทฤษฎีและปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x}=3.65$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นสื่อการสอน ($\bar{x}=3.05$)

โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านสื่อการเรียนรู้ ในภาพรวม ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.12 – 3.75 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 7 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 3 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x}=3.75$) รองลงมาคือใช้สื่อการสอนในการจัดกิจกรรมภาคทฤษฎีและภาคทฤษฎีได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x}=3.66$) , ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ($\bar{x}=3.66$) และใช้สื่อการสอนเหมาะสมกับบทเรียน ผู้เรียนและสภาพห้องเรียน ($\bar{x}=3.66$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นสื่อการสอน ($\bar{x}=3.12$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจักรกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านสื่อการเรียนรู้ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.97-3.70 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 5 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 5 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x}=3.70$) รองลงมาคือใช้สื่อการสอนในการจัดกิจกรรมภาคทฤษฎีและปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x}=3.64$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นสื่อการสอน ($\bar{x} = 2.97$)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพการจักรกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการวัดและประเมินผล

การจักรกระบวนการเรียนรู้	ร.ร. ที่ผ่านการรับรอง (241 คน)			ร.ร. ที่ไม่ได้รับรอง (105 คน)			รวม (346 คน)		
	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับการปฏิบัติ
4. ด้านการวัดและประเมินผล									
4.1 มีการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับหลักสูตร	3.88	0.79	มาก	3.93	0.85	มาก	3.90	0.82	มาก
4.2 ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	3.91	0.82	มาก	4.02	0.87	มาก	3.96	0.85	มาก
4.3 การวัดผลครอบคลุมเนื้อหาที่ทำการสอน	3.84	0.78	มาก	3.77	0.78	มาก	3.81	0.78	มาก
4.4 มีเกณฑ์และแนวการประเมินชัดเจน ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย	3.87	0.77	มาก	3.95	1.08	มาก	3.91	0.92	มาก
4.5 ใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย	3.74	0.81	มาก	3.36	0.95	ปานกลาง	3.58	0.89	มาก
4.6 ใช้วิธีการวัดและประเมินที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน	3.85	0.75	มาก	3.69	0.91	มาก	3.78	0.83	มาก
4.7 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง	3.43	0.93	ปานกลาง	3.54	1.06	มาก	3.48	0.99	ปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ร.ร.ที่ผ่านการ รับรอง (241 คน)			ร.ร.ที่ไม่ได้รับรอง (105 คน)			รวม (346 คน)		
	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ
4.8 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และประเมินผลการเรียนรู้	3.28	0.94	ปานกลาง	3.41	0.69	ปานกลาง	3.33	0.95	ปานกลาง
4.9 มีการวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ	3.88	0.75	มาก	3.61	0.86	มาก	3.77	0.81	มาก
4.10 มีการนำผลจากการวัดและประเมินผลไปพัฒนาผู้เรียน	3.81	0.78	มาก	4.00	0.93	มาก	3.90	0.85	มาก
4.11 มีการนำผลจากการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการสอนของครู	3.90	0.74	มาก	3.99	0.94	มาก	3.94	0.84	มาก
4.12 ใช้เครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ	3.55	0.81	มาก	3.82	0.92	มาก	3.67	0.87	มาก
รวม	3.75	0.62	มาก	3.76	0.77	มาก	3.75	0.69	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่าครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการวัดและประเมินผลในภาพรวมทั้งหมดมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.33-3.96 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 10 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ($\bar{x} = 3.96$) รองลงมาคือมีการนำผลจากการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการสอนของครู ($\bar{x} = 3.94$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.33$)

โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการวัดและประเมินผลในภาพรวม ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.28-3.91 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 10 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ($\bar{x} = 3.91$) รองลงมาคือมีการนำผลจากการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการสอนของครู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

($\bar{x} = 3.90$) ส่วนราชการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ และประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.28$)

โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการ จัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการวัดและประเมิน ผล ในภาพรวม ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ามีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 3.36-4.02 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 10 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหา วิชา ($\bar{x} = 4.02$) รองลงมาคือมีการนำผลจากการวัดและประเมินผลไปพัฒนาผู้เรียน ($\bar{x} = 4.00$) ส่วน รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย ($\bar{x} = 3.36$)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ร.ร.ที่ผ่านการ รับรอง (241 คน)			ร.ร.ที่ไม่ได้รับรอง (105 คน)			รวม (346 คน)		
	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ
5. ด้านการจัดบรรยากาศ การเรียนรู้									
5.1 ผู้บริหารส่งเสริมและ สนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภายใน โรงเรียน	3.57	0.86	มาก	3.84	0.91	มาก	3.69	0.89	มาก
5.2 การจัดสภาพห้องเรียน การเรียนรู้	3.61	0.76	มาก	3.71	0.90	มาก	3.66	0.83	มาก
5.3 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด กระบวนการเรียนรู้	3.26	0.87	ปานกลาง	3.44	1.11	ปานกลาง	3.34	0.98	ปานกลาง
5.4 การจัดสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียน	3.56	0.87	มาก	3.70	0.98	มาก	3.62	0.92	มาก
5.5 จัดแหล่งวิชาการ เช่น ห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้	3.48	0.84	ปานกลาง	3.45	0.88	ปานกลาง	3.47	0.86	ปานกลาง
5.6 จัดสภาพแวดล้อมในห้อง เรียนทฤษฎีให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียน	3.53	0.79	มาก	3.63	0.83	มาก	3.57	0.81	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ร.ร.ที่ผ่านการ รับรอง (241 คน)			ร.ร.ที่ไม่ได้รับรอง (105 คน)			รวม (346 คน)		
	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{x}	S	ระดับ การปฏิบัติ
5.7 จัดสภาพแวดล้อมในห้อง เรียนปฏิบัติให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และฝึกทักษะแก่ผู้เรียน	3.56	0.79	มาก	3.68	0.89	มาก	3.62	0.84	มาก
รวม	3.51	0.68	มาก	3.64	0.80	มาก	3.57	0.73	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ในภาพรวมทั้งหมดยังมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.34-3.69 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 5 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ สำหรับรายการที่มีความเฉลี่ยสูงสุดคือผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.69$) รองลงมาคือการจัดสภาพห้องเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.66$) ส่วนรายการที่มีความเฉลี่ยต่ำสุดคือเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.34$)

โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ในภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.26-3.61 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 5 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ สำหรับรายการที่มีความเฉลี่ยสูงสุดคือการจัดสภาพห้องเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.61$) รองลงมาคือผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ($\bar{x}=3.57$) ส่วนรายการที่มีความเฉลี่ยต่ำสุดคือเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.26$)

โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.44-3.84 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 5 รายการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ สำหรับข้อที่มีความเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.84$) รองลงมาคือการจัดสภาพห้องเรียนรู้ ($\bar{x}= 3.71$) ส่วนรายการที่มีความเฉลี่ยต่ำสุดคือเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.44$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนอาชีว
ศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร
จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ได้ทำการวิเคราะห์หาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและ
ภาพรวม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ดังตาราง 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่ม
กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกตามประเภทโรงเรียน ในภาพรวมทุกด้าน

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ร.ร.ที่ผ่านการ รับรอง(241 คน)		ร.ร.ที่ไม่ได้รับรอง (105 คน)		t	Prob.
	\bar{x}	S	\bar{x}	S		
1. ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้	3.80	0.52	3.86	0.80	-0.85	0.40
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.68	0.60	3.82	0.79	-2.32*	0.02
3. ด้านสื่อการเรียนรู้	3.52	0.59	3.44	0.85	1.20	0.23
4. ด้านการวัดและประเมินผล	3.75	0.62	3.76	0.77	-0.18	0.86
5. ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้	3.51	0.68	3.64	0.80	-1.88	0.06
รวม	3.67	0.53	3.72	0.73	-0.92	0.36

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษา
เอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกตามประเภทโรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน
คุณภาพการศึกษาและโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในภาพรวมมีการ
ปฏิบัติไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน คือด้านการจัดเนื้อหาสาระ
การเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้และด้านสื่อการเรียนรู้ มี

การปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และมี 1 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการปฏิบัติแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร" ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

5.1.2 สมมติฐานการวิจัย

ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร ที่ทำการสอนในประเภทโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน

5.1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สาขาวิชาบริหารธุรกิจ กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2545 แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จำนวน 63 โรงเรียน จำนวน 3,154 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สาขาวิชาบริหารธุรกิจ กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2545 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 คน แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ โรงเรียนที่ผ่านการรับ

รองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จำนวน 241 คน และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จำนวน 105 คน

5.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบ (Check List) มีจำนวน 5 ข้อ โดยถามเกี่ยวกับ ประเภทโรงเรียน เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และวิชาที่สอน

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับสถานภาพการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 53 ข้อ โดยมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ดังนี้

1. การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้	จำนวน 10 ข้อ	มีค่าความเที่ยง	0.82
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวน 14 ข้อ	มีค่าความเที่ยง	0.88
3. การจัดสื่อการเรียนรู้	จำนวน 10 ข้อ	มีค่าความเที่ยง	0.85
4. การวัดและประเมินผล	จำนวน 12 ข้อ	มีค่าความเที่ยง	0.82
5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้	จำนวน 7 ข้อ	มีค่าความเที่ยง	0.85
	รวมทั้งฉบับ	มีค่าความเที่ยง	0.97

5.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จัดทำหนังสือเพื่อขออนุญาตเลขานุการสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของโรงเรียนสังกัดเอกชนอาชีวศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร

2. เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตผู้บริหาร โรงเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้ครูผู้สอนที่สอนในโรงเรียนสายวิชาบริหารธุรกิจ ทำแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 2-31 มกราคม 2546 เป็นระยะเวลา 1 เดือน ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบทุกชุด

4. นำแบบสอบถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแล้วมาตรวจความถูกต้องและความสมบูรณ์ แล้วนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลที่เป็นสถานภาพทั่วไป
2. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นรายข้อ รายด้านและภาพรวม
3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน เป็นรายด้านและภาพรวม โดยใช้ การทดสอบค่าที (t – test for Independent Samples)

5.1.7 ผลการวิจัย

1. ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามี 4 ด้าน ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ตามลำดับคือด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และพบว่ามี 1 ด้าน ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือด้านสื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ รองลงมาคือจัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือจัดได้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง รองลงมาคือจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้จริง ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ รองลงมาคือใช้สื่อการสอนในการจัดกิจกรรมภาคทฤษฎีและปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นสื่อการสอน

ด้านการวัดและประเมินผล ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา รองลงมาคือมีการนำผลจากการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการสอนของครู ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และประเมินผลการเรียนรู้

ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียนรองลงมาคือการจัดสภาพห้องเรียนการเรียนรู้ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้

1.1 ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากตามลำดับคือด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ รองลงมาคือจัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และจัดเนื้อหาสาระเน้นให้เห็นความสำคัญของวิชาชีพที่เรียนส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือจัดได้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง รองลง

มาคือจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้จริง ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ รองลงมาคือใช้สื่อการสอนในการจัดกิจกรรมภาคทฤษฎีและปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นสื่อการสอน

ด้านการวัดและประเมิน ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา รองลงมาคือมีการนำผลจากการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการสอนของครู ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และประเมินผลการเรียนรู้

ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการจัดสภาพห้องเรียนการเรียนรู้ รองลงมาคือผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้

1.2 ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 4 ด้าน ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากตามลำดับคือด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลและด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และพบว่ามี 1 ด้าน ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางคือด้านสื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ รองลงมาคือจัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือจัดเนื้อหาสาระให้สามารถบูรณาการกับรายวิชาอื่นเพื่อประยุกต์ใช้ได้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง รองลงมาคือจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้จริง ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ รองลงมาคือใช้สื่อการสอนในการจัดกิจกรรมภาคทฤษฎีและปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นสื่อการสอน

ด้านการวัดและประเมินผล ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา รองลงมาคือมีการนำผลจากการวัดและประเมินผลมาไปพัฒนาผู้เรียน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย

ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน รองลงมาคือการจัดสภาพห้องเรียนการเรียนรู้ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้

2. ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน คือด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้และด้านสื่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และพบว่ามี 1 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผล

1. ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทุกโรงเรียนมีการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนเพื่อเตรียม ความพร้อมให้ครู โดยการจัดอบรม สัมมนาการจัดหลักสูตร มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในทุกด้าน ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง คนมีความสุข และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนอา ชิวศึกษาเอกชนทุกโรงเรียนทั้งโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและโรงเรียนที่ ไม่ได้ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการจัดเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการ สอน จัดเนื้อหาสาระในการเรียนการสอน ให้ถูกต้องตามหลักสูตร เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า การจัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ มี คะแนนเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งจะสอดคล้องกับผลวิจัยของวรรณวิไล อินทรประดิษฐ์ (2536 : บทคัดย่อ) ที่ พบว่าเนื้อหาวิชาของหลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติงานได้ และรายการที่มีคะแนนต่ำสุดคือการจัด ได้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนยังไม่ได้พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง กับท้องถิ่นอย่างจริงจังและไม่ได้เชิญชุมชนมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามที่ พ.ร.บ การศึกษา กำหนดเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิเทศสุขกิจ ทัพชัย (2541 : 67) พบว่าความคิด เห็นของอาจารย์ในการพัฒนาหลักสูตรวิชาพลศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับต่ำสุด

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่ม กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนให้ ความสนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความสนใจที่จะเรียน ผู้เรียนเกิดการพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการ วิจัยของบุญมี ประสมทรัพย์(2539 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อ ระดับการปฏิบัติในการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉลี่ยรวมทุกข้อและ รายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเป็นประเภทอาชีว ศึกษา จะเน้นการเรียนการสอนให้ได้ฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวความคิดของ บรรจง

อภิรติคุณ(2533 : 28-29) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนวิชาชีพเน้นหนักการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะ ความชำนาญที่จะออกไปประกอบวิชาชีพ กิจกรรมการเรียนการสอนจึงเน้นการเรียนด้านปฏิบัติให้ มาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการ ปฏิบัติในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาลี สิ้นเสื่อ (2544 : 76) พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชูจิตร รินทะวงศ์(2541:108) นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่าการพานักศึกษาไปศึกษาดูงานนอกสถานที่และเชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายมีความเหมาะสมน้อยทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจึงมุ่งเน้นเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในห้องเรียนแต่ไม่ได้นำภูมิปัญญาจากท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร

ด้านสื่อการเรียนรู้อ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่ม กรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากครูขาดการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ ครูขาดเทคนิควิธีการผลิตสื่อโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อนำเสนอใจรวมทั้งขาดการนำสื่อวัสดุจากท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 245-247) กล่าวถึงบทบาทของอาจารย์ผู้สอนด้านการจัดสื่อการเรียนการสอนว่าควรเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการใช้สื่อเป็นอุปกรณ์การสอนและจำเป็นต้องใช้เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีการเขียนแผนการสอนเอง จึงมีโอกาสเลือกใช้สื่อได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์รายวิชานั้น ๆ ได้ดี สื่อจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นสื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรสา คงชัยเจริญ (2539 : 49) พบว่ากระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ พุทธศักราช 2524 มีความจำเป็นต้องนำแหล่งความรู้จากชุมชนมาประกอบการเรียนการสอน

ด้านการวัดและประเมินผล ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่ม กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวัดและประเมินผลเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประเมินค่าและตัดสินใจ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการวัดการเรียนรู้ของผู้เรียนว่ามีประสิทธิภาพการเรียนรู้มากเพียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใด โรงเรียนจึงให้ความสำคัญของการวัดและประเมินผลทุกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอาภากร บุญสม(2536 : 75) พบว่านักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาวิชาเลขานุการของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีความเห็นว่าการประเมินผลการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชวนชม คำหอมกุล (2527:บทคัดย่อ) พบว่าการบริหารงานทางวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ในด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน โรงเรียนมีการปฏิบัติมากและมีปัญหาน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการใช้วิธีวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา รายการที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญเรือง สมประจบ (2541:บทคัดย่อ) ที่พบว่าการประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาวิชามีการนำผลการวัดและประเมินผลการเรียนไปปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้สอนมีความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน จึงทำให้อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นต่อกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก แต่การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ทักษะนอกเหนือในชั้นเรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางหลักเกณฑ์ประเมินผลมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ซึ่งขัดแย้งกับสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524 : 56) ได้กล่าวว่าควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนและบอกเกณฑ์การประเมินผลพร้อมกับแนวปฏิบัติที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์สูงสุดให้ผู้เรียนทราบแต่ต้น

ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุเทพ เมฆ(2531:บทคัดย่อ)ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจในบรรยากาศการเรียนการสอนของนักเรียนและครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรมในเขต 12 พบว่านักเรียนมีความพอใจในระดับมากต่อการวัดและประเมินผล วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า การจัดบรรยากาศภายในโรงเรียน ห้องเรียน เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน สำหรับรายการที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของวิลาวัณย์ ดันวิฒนะพงษ์ (2525:บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการปฏิบัติงานน้อยในด้านการใช้แหล่งความรู้ในท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1 ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ในทุกด้านตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง คนมีความสุข และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน จัดเนื้อหาสาระในการเรียนการสอน ให้ถูกต้องตามหลักสูตร เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือการจัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเป็นประเภทอาชีวศึกษาซึ่งสอนด้านวิชาชีพ เน้นการสอนด้านการปฏิบัติและทักษะในการทำงานจริง และรายการที่มีคะแนนต่ำสุดคือการจัดได้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนยังไม่ได้พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นอย่างจริงจังและไม่ได้เชิญชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามที่ พ.ร.บ การศึกษากำหนดเท่าที่ควร

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน ผู้เรียนเกิดการพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเป็นประเภทอาชีวศึกษา จะเน้นการเรียนการสอนให้ได้ฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวความคิดของ บรรจง อภิศติกุล(2533 : 28-29) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนวิชาชีพเน้นหนักการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญที่จะออกไปประกอบวิชาชีพ กิจกรรมการเรียนการสอนจึงเน้นการเรียนด้านปฏิบัติให้มาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจึงมุ่งเน้นเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในห้องเรียน

ด้านสื่อการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูใช้สื่อที่มีความทันสมัยและได้รับการสนับสนุน กระตุ้นให้มีการจัดทำสื่อเพื่อใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตลอดเวลาและเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในคุณค่าของสื่อ เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีการเขียนแผนการสอนเอง จึงมีโอกาเลือกใช้สื่อได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์รายวิชานั้น ๆ ได้ดี สื่อจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้งิจกรรมการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนาฏมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นสื่อการสอน อาจเนื่องจากครูยังขาดการพัฒนาด้านการจัดทำสื่อที่ผลิตโดยวัสดุท้องถิ่นหรือนำแหล่งความรู้จากชุมชนมาประกอบการเรียนการสอน

ด้านการวัดและประเมินผล ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนให้ความสำคัญของการวัดและประเมินผลจึงมีการอบรม สัมมนาในด้านนี้บ่อยครั้งและครูมีวิธีการวัดผลที่หลากหลายและประเมินผู้เรียนตลอดเวลา รวมทั้งบางโรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อสอบและนำข้อสอบจากคลังข้อสอบมาใช้จึงทำให้การวัดและประเมินผลมีมาตรฐานขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการใช้วิธีวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เนื่องจากครูมีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแบบวัดผลตามตารางวิเคราะห์จึงทำให้การวัดผลมีความครอบคลุมและสอดคล้องเนื้อหา รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524:56) ได้กล่าวว่าควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนและบอกเกณฑ์การประเมินผลพร้อมกับแนวปฏิบัติที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์สูงสุดให้ผู้เรียนทราบแต่ต้น

ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนมีการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อจัดบรรยากาศภายในโรงเรียน ห้องเรียนรวมถึงห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการจัดสภาพห้องเรียนการเรียนรู้เนื่องจากครูให้ความสำคัญในการจัดบรรยากาศห้องเรียนให้น่าเรียนเพราะจะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพขึ้น สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โอกาสที่ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามาจัดการเรียนรู้ค่อนข้างน้อยเพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่ของตนเอง

1.2 ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ในทุกด้านตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง คนมีความสุข เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมในจัดเนื้อหาสาระให้ถูกต้องตามหลักสูตร เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า การจัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาการจัดการเรียนรู้จึงเน้นด้านวิชาชีพให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง และรายการที่มีคะแนนต่ำสุดคือการจัดเนื้อหาสาระให้สามารถบูรณาการกับรายวิชาเพื่อประยุกต์ใช้ได้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูยังไม่ได้นำความรู้ด้านบูรณาการมาใช้อย่างจริงจังหรือไม่มีโอกาสในการประชุมร่วมกันเพื่อจัดหลักสูตร แผนการเรียนให้สอดคล้องกันในแต่ละภาคเรียนเพื่อนำเนื้อหาสาระรายวิชาที่เกี่ยวข้องเนื่องกันมาจัดกิจกรรมร่วมกัน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน ผู้เรียนเกิดการพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเป็นประเภทอาชีวศึกษาจะเน้นการเรียนการสอนให้ได้ฝึกปฏิบัติจริง ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง เนื่องจากครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจึงมุ่งเน้นเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพที่เรียนเป็นส่วนใหญ่

ด้านสื่อการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากครูขาดการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ ครูจะขาดเทคนิควิธีการผลิตสื่อโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและสื่อที่ผลิตโดยวัสดุท้องถิ่น ขาดการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพของสื่อเพื่อนำมาใช้ให้ถูกต้องและคุ้มค่า เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีการเขียนแผนการสอนเอง จึงมีโอกาสเลือกใช้สื่อได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์รายวิชานั้น ๆ ได้ดี ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนำ

ภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นสื่อการสอน อาจเนื่องจากครูยังขาดการพัฒนาด้านการจัดทำสื่อที่ผลิตโดยวัสดุท้องถิ่นหรือนำแหล่งความรู้จากชุมชนมาประกอบการเรียนการสอน

ด้านการวัดและประเมินผล ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนจึงให้ความสำคัญของการวัดและประเมินผลซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการวัดการเรียนรู้ของผู้เรียนว่ามีประสิทธิภาพการเรียนรู้มากเท่าใด โรงเรียนจึงให้ความสำคัญของการวัดและประเมินผล เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการใช้วิธีวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เนื่องจากครูมีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแบบวัดผลตามตารางวิเคราะห์จึงทำให้การวัดผลมีความครอบคลุมและสอดคล้องเนื้อหา รายการที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย ทั้งนี้เนื่องจากครูอาจใช้เครื่องมือในการวัดผลน้อย ยังเน้นวิธีการสอบโดยใช้แบบทดสอบเป็นส่วนใหญ่และนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการวัดผล

ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนเห็นว่าการจัดบรรยากาศภายในโรงเรียน ห้องเรียนจะเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเนื่องจากผู้บริหารเห็นความสำคัญว่าในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ให้นักเรียนดีขึ้น สำหรับรายการที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากครูมีโอกาสด้านการใช้แหล่งความรู้ในท้องถิ่นและผู้ปกครองค่อนข้างน้อยเนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่ในการทำงาน

2. ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีจำนวน 4 ด้านคือ ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้และด้านสื่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และมีจำนวน 1 ด้านคือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีการปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากครูในโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมและได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือทางวิชาการจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเท่าเทียมกัน และเมื่อพิจารณารายการมี 4 ด้านที่ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาซึ่งอาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะต้องมีการกระตุ้นและเตรียมความพร้อมตนเองในทุกด้านเพื่อขึ้นขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาต่อไป เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษากับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทั้ง 2 ประเภทมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูมีการศึกษาหลักสูตรเป็นอย่างดีและทุกโรงเรียนได้จัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้ทุกโรงเรียนเห็นความสำคัญของการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่จะต้องไปจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพ โดยโรงเรียนเน้นการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524 : 74-77) ที่พบว่าเนื้อหาวิชาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณวิไล อินทรประดิษฐ์ (2536 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าเนื้อหาวิชาของหลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติงานได้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษากับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทั้ง 2 ประเภทมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษามีระดับการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาอาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จะต้องมีความตื่นตัว มีการดำเนินงานด้านคุณภาพของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการนิเทศการสอนอย่างจริงจังเพื่อเตรียมพร้อมสู่การขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ในขณะที่โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะถือปฏิบัติเป็นปกติแต่คงคุณภาพไว้ให้ได้ซึ่งมาตรฐานเช่นเดิม ทั้งนี้จากผลการวิจัยเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนจึงให้ความสำคัญในระดับมากโดยเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ครูทุกคนปฏิบัติและแต่ละคนมีการพัฒนาด้านเทคนิควิธีการได้หลากหลายต่างกันรวมทั้งได้รับการส่งเสริม กระตุ้นจากผู้บริหารในแต่ละโรงเรียนเพื่อให้ครูสร้างกิจกรรมการสอนให้มีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และให้ผู้เรียนเกิดการ

เรียนรู้จริง ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวความคิดของ บรรจง อภิรติกุล(2533 : 28-29) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนวิชาชีพเน้นหนักการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญที่จะออกไปประกอบวิชาชีพ

ด้านสื่อการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษา มีสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แต่ทั้งนี้แล้วทุกโรงเรียนมีการสนับสนุนการผลิตสื่อการสอน เน้นสื่อการสอนที่นำมาสอนต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และทุกโรงเรียนมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอยู่เสมอ แต่ขึ้นอยู่กับว่าจะนำมาปฏิบัติและพัฒนาขึ้นมาอีกเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 245-247) กล่าวถึงบทบาทของอาจารย์ผู้สอนด้านการจัดสื่อการเรียนการสอนว่าควรเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการใช้สื่อเป็นอุปกรณ์การสอนและจำเป็นต้องใช้เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการวัดและประเมินผล ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษากับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทั้ง 2 ประเภทมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชวนชม คำหอมกุล (2527:บทคัดย่อ) พบว่าการบริหารงานทางวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ในด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน โรงเรียนมีการปฏิบัติมากและมีปัญหาน้อย ทั้งนี้อาจเพราะโรงเรียนทุกโรงเรียนให้ความสำคัญกับการวัดผลและประเมินผลซึ่งใช้วิธีการวัดผลตามสภาพจริงมีการวัดผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีเกณฑ์และแนวทางประเมินผลที่ชัดเจนทุกโรงเรียน

ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษา มีสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทั้ง 2 ประเภทมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนทุกโรงเรียนเห็นความสำคัญของการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการส่งเสริมให้จัดห้องเรียนและแหล่งความรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุเทพ เมฆ (2531:บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจในบรรยากาศการเรียนการสอนของนักเรียนและครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรม ในเขต 12 พบว่านักเรียนมีความพอใจในระดับมากต่อการวัดและประเมินผล วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัย สภาพการจัดกระบวนกรเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ยกเว้นด้านสื่อการเรียนรู้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนกรเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับปานกลาง ดังนั้นโรงเรียนควรมีการจัดอบรมหรือสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้สื่อ-อุปกรณ์ให้ครูในโรงเรียนมากขึ้น

2. ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ครูจึงควรปรับแผนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจของแต่ละสภาพท้องถิ่น รวมทั้งให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา

3. ควรส่งเสริมให้ครูนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการเรียนการสอน และควรให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนกรเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การบรรยายพิเศษ การจัดกิจกรรมสัปดาห์วันวิชาการ กิจกรรมชมรม เป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาสภาพการจัดกระบวนกรเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนของเขตการศึกษาต่าง ๆ

2. ควรศึกษาและเปรียบเทียบการจัดกระบวนกรเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน

3. ควรศึกษาสภาพการจัดกระบวนกรเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

4. ควรศึกษาสภาพการจัดกระบวนกรเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เฉพาะด้านใดด้านหนึ่งแบบเจาะจง เพื่อที่จะหาแนวทางปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพและถูกต้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กาญจนา कुमारักษ์. 2527. หลักสูตรและการพัฒนา. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กิดานันท์ มลิทอง. 2536. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิติมา ปริศิฉิลก. 2529. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กาญจนา ภาสุรพันธ์. 2531. "ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8." ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2538. นโยบายและทิศทางการศึกษาเอกชน(การศึกษาระดับปริญญาตรี). กรุงเทพฯ : กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2521. แนวการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อัมรินทร์การพิมพ์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. ศักยภาพของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. ทิศทางของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. การปฏิรูปการเรียนรู้มิติใหม่เพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- จิตรา วสุวานิช. 2531. คู่มือปฏิบัติการจิตวิทยาการเรียนรู้อ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จินตนา ไบกาซูยี. 2539. การเขียนสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. 2536. "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา." สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำรัส นองมาก. 2541. ร่วมวงบริหาร. กรุงเทพฯ : หจก.เพิ่มเสริมกิจ.

ชูจิตร รินทะวงศ์. 2541. "การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์(ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) พุทธศักราช 2534 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล." ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ชวนชม คำหอมกุล. 2527. "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร." ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

ชญญา อภิบาลกุล. 2542. "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการศึกษาในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษากาดคะวันออกเฉียงเหนือ." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2528. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.

ณรงค์ รมณีขกุล. 2542. รายงานการดำเนินโครงการนิเทศการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6. ลพบุรี : หน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6.

ทัศนีย์ สุขเมธี. 2531. หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูธนบุรี.

ทัศนีย์ สุขเมธี. 2533. หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูธนบุรี.

ธารี วารีสัจด์. 2537. "การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทเกษตรกรรม พ.ศ.2521 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี." ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ธำรง บัวศรี. 2532. ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ : เอราวัฒนาการพิมพ์.

นิเทศสุข ทัพชัย. 2541. "การประเมินการใช้หลักสูตร ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2536 สาขาวิชาการศึกษา โปรแกรมวิชาพลศึกษา ระดับปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา) ในกลุ่มราชภัฏอีสานเหนือ." ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2529. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

บรรจง อภินิติกุล. 2533. วิธีสอนวิชาการบัญชี. กรุงเทพฯ : พิทักษ์อักษร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- บุญชม ศรีสะอาด. 2537. การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. ม.ป.ป. การวัดและประเมินผลการศึกษา ทฤษฎีและการประยุกต์.
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526. หลักการวิจัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2535. คู่มืออาจารย์ : การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน.
กรุงเทพฯ : B&B Public.
- บุญมี ประสมทรัพย์. 2539. "ความคิดเห็นที่มีต่อการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขา
วิชาการบัญชีของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล."
ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญเรือง สมประจบ. 2541. "การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกหลักสูตร สาขา
เพาะเครื่องไม้ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชา
เอกอุตสาหกรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประเวศ วะสี. 2543. การปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : กองพัฒนาเทคนิคศึกษา.
- ประเวศ วะสี. 2543. ปฏิรูปการศึกษา:แนวคิดและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ประดิษฐ์ เอกทัศน์. 2537. จิตวิทยาการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยสารคาม : คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม สถาบันราชภัฏสารคาม.
- ประดินันท์ อุปรมัย. 2523. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : สารมวลชน จำกัด.
- ประพันธ์ สุดโต. 2534. "การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด
สุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรรณี ลีกิจวัฒน์. 2539. "เอกสารประกอบการสอนวิชาสถิติเพื่อการวิจัย เรื่อง การทดสอบความ
แตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูลไม่เกิน 2 ชุด." กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. เอกสารอัดสำเนา.
- ภิญโญ สาทร. 2526. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- มาลินี อุฑะรพ. 2537. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์.
- มาลี สีนเสื่อ. 2544. "การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ครุ
ศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย ,สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ละม้าย สิทธิพงษ์. 2543. “พฤติกรรมการสอนของครูสายวิชาการธุรกิจ โรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา เขตการศึกษา 6.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วรรณวิไล อินทรประดิษฐ์. 2536. "การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ที่เน้นชุมชนศึกษาเฉพาะกรณี วิทยาลัยพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ สังกัดกองวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วารี ธีระจิตร. 2530. การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาวัณย์ ต้นวัฒนพงษ์. 2522. "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลพร คุโณทัย. 2530. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียน โสตร์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. 2538. “คำเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ บางครั้งก็พลาดได้.” วารสารข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 18(3) ; กุมภาพันธ์-มีนาคม.
- วีระ พลอยคชบุรี. 2543. ปฏิรูปการศึกษา:แนวคิดและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2542. แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : แอล ที เพรส จำกัด.
- ศุชาติ ศิริสุขไพบุลย์. 2527. เทคนิคและวิธีสอนวิชาชีพ. นนทบุรี : ภาควิชาเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุเทพ เมฆ. 2531. "ความพึงพอใจในบรรยากาศการเรียนการสอนของนักเรียนและครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรม ในเขตการศึกษา 12." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุพิชญา วีระกุล และคนอื่นๆ. 2524. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. ม.ป.ท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมิตร คุณานุกร. 2518. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- สุมิตร คุณานุกร. 2520. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

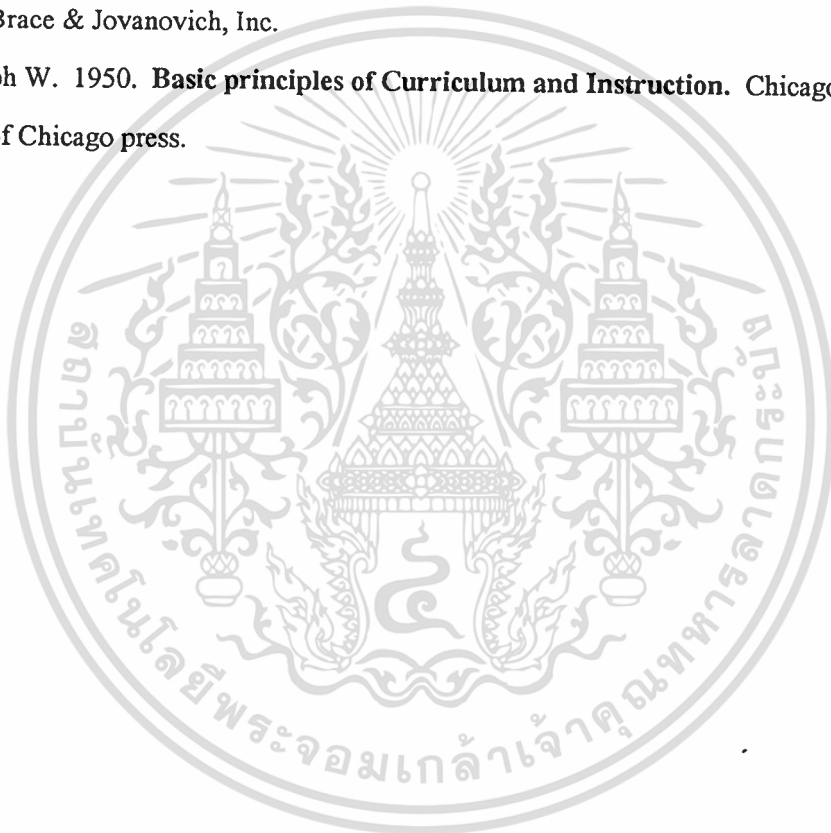
- สังกัด อุทรานันท์. 2527. ทฤษฎีหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สังกัด อุทรานันท์. 2532. ทฤษฎีหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สมทรง สีดลาขันธ์. 2532. การสอนคหกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มังกรการพิมพ์และโฆษณา.
- สมบูรณ์ สงวนญาติ. 2534. เทคโนโลยีการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2524. การประเมินหลักสูตรคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย. 2542. “การประเมินคุณภาพการศึกษา.” วารสารวิชาการ ฉบับที่ 4 ปีที่ 1 เมษายน.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช,มหาวิทยาลัย. การวางแผนการพัฒนาโรงเรียน หน้าที่ 1-7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำรวย มหาพราหมณ์. 2543. “พฤติกรรมการสอนที่ดีตามความคาดหวังของนักศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค).” ฝ่ายวิชาการ, โรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542. สถาบันแห่งการเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. พัฒนาสมองกับการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. ครูและห้องเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ. 2543. ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2538. สถิติการศึกษาเอกชนปีการศึกษา 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2540. แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544. กรุงเทพฯ : กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ. 2540. 24 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน : บนเส้นทางปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2541. การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไอเดีย สแควร์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2541. ก้าวต่อไปของการศึกษาเอกชน : การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : กองนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2541. จากระเบียบสู่การปฏิบัติแนวทางการดำเนินกิจการโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. 1 ปีการปฏิรูปการศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- อภากร บุญสม. 2526. "การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการเลขานุการ ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2530." ปรินญา นินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อารณ์ ใจเที่ยง. 2537. หลักการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อุทุมพร จามรมาน. 2528. "โมเดลประเมินทางการศึกษา." ข่าวสารวิจัยการศึกษา 8(4) : 12-16 เมษายน-พฤษภาคม.
- อุษณีย์ โทธิสุข. 2543. แผนสู่การพัฒนาอัจฉริยภาพเด็ก. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- โอวาท พุทธิศรี. 2541. การผลิตสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : งานตำราและเอกสารการพิมพ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อำนวยการ วราหะ. 2542. "ความต้องการการพัฒนาระบบวิชาชีพของครูพลศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา." ปรินญา นินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อบรม สันภิบาล และกุลชลิ องค์กรศิริพร. 2524. ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ 1(คู่มือฝึกสอน). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อรสา คงชัยเจริญ. 2539. "การศึกษาความคิดเห็นของครูสอนวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์การกายภาพชีวภาพ พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)." ปรินญา นินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Beaucamp, George A. 1975. Curriculum Theory. Illinois : The KAGG PRESS.
- Beaucamp, George A. 1981. Curriculum Theory. Illinois : The KAGG PRESS.
- Bloom, Benjamin . 1976. Human Characteristics and School Learning. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Good, Carter V. 1959. Dictionary of Education. New York : McGraw – Hill Book Company.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- Hilghard, Ernest R. and Bower, Gordon H. 1956. **Theories of Learning**. New York : Appleton-Century-Croffts, Inc.
- Neagley, Rossl and Evan N. Dean. 1967. **Hand book for Effective Curriculum Development**. Engle Wood Cliffs, New Jersey : Printice – Hall, Ince.
- Saylor, J.G. & Alexander, W.M. 1973. **Planning Curriculum for Schools**. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Taba, Hilda. 1962. **Curriculum Development : Theory and practice**. New York : Harcourt, Brace & World, Inc.
- Taba, Hilda. 1967. **Curriculum Development Theory and practice**. New York : Harcourt, Brace & Jovanovich, Inc.
- Tyler, Ralph W. 1950. **Basic principles of Curriculum and Instruction**. Chicago : University of Chicago press.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือเกี่ยวกับการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์ อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ ดังนี้

ได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2544

นางสาวยุพิน ทองส่งโสม รหัสประจำตัว 42064732 ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพการจัด กระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร (INSTRUCTIONAL PROCESS SITUATION UPON THE NATIONAL EDUCATION ACT B.E.2542 OF PRIVATE VOCATIONAL SCHOOL TEACHERS IN BANGKOK)” โดยมี ดร.ผดุงชัย กุพัฒน์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.อรสา จรุงธรรม เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ทั้งนี้ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ให้เสร็จสิ้นก่อนมีเวลาที่จะเปิดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2544

(รศ.ดร.บุญวัฒน์ อัคร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงชื่อของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำสั่งคณะกรรมการคุรุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ที่ 18 /2544

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อ
และเค้าโครงวิทยานิพนธ์ของ นางสาวยุพิน ทองสงไสม

เพื่อให้การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ของ นางสาวยุพิน ทองสงไสม เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
และมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมและพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์
ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.ผดุงชัย	ภูพัฒน์	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ผศ.ดร.อรสา	จรรยาธรรม	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม
2. คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.สมพร	ไชยะ	ประธานกรรมการ
ผศ.ดร.เลิศลักษณ์	กลินหอม	กรรมการ
ผศ.ดร.อำนาจ	ตั้งเจริญชัย	กรรมการ
ดร.ผดุงชัย	ภูพัฒน์	กรรมการ
ผศ.ดร.อรสา	จรรยาธรรม	กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2544

(รองศาสตราจารย์ รวีวรรณ ชินะตระกูล)

คณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504 / 2724

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

22 กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้รับใบอนุญาต/ครูใหญ่

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
 2. แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย จำนวน . ชุด

ด้วย นางสาวยุพิน ทองส่งโสม นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร” และได้รับ
อนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้อง
เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมจึงขอความอนุเคราะห์
จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ
โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดี ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 737-3000 ต่อ 3692 วนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

โทรสาร. 3264325 ลีน อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 1207/ ๑๔๖๘

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ 10300

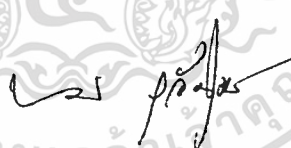
๓๐ กันยายน 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย
เรียน ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่

ด้วย นางสาวยุพิน ทองสงไสม นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอนอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังดำเนินการวิจัย
เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง "สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร" มีความประสงค์ขอเก็บข้อมูล
โดยใช้แบบสอบถามกับครูในโรงเรียนของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการ
รวบรวมข้อมูล เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางพรณงาม สุวัฒน์เมสินทร์)

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

กองนโยบายและแผน
โทร. 0-2281-7112
โทรสาร 0-2282-8654

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเพื่อการทำวิจัย

เรื่อง

สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร

2. แบบสอบถามมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร

โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและครบทุกข้อ เพื่อประโยชน์ในการนำผลการวิเคราะห์มาใช้เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบหรือสร้างความเสียหายต่อตัวท่านและหน่วยงานของท่านแต่ประการใด และผลการตอบแบบสอบถามของท่านผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือ
 นิสิตปริญญาโทคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
 ยุพิน ทองส่งโสม
 ผู้วิจัย

ตอนที่ 1

แบบสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงกลม หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพแวดล้อมความเป็นจริงของท่าน

1. ประเภทโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติการสอน

- โรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา (สช.)
 โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา (สช.)

2. เพศ

- ชาย
 หญิง

3. วุฒิการศึกษาของท่าน

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี
 ปริญญาโท
 อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. ประสบการณ์การสอนของท่าน(เฉพาะระดับอาชีวศึกษา สายวิชาบริหารธุรกิจ)

- ต่ำกว่า 5 ปี
 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

5. วิชาที่ท่านปฏิบัติการสอน

- วิชาชีพ(โปรดระบุ)
- วิชาสามัญ(โปรดระบุ)

ตอนที่ 2

สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. ข้อความต่อไปนี้สอบถามความคิดเห็น ที่มีต่อสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร 5 ด้าน คือ การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การจัดบรรยากาศการเรียนรู้
2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ ให้ตรงกับระดับการปฏิบัติงานของท่าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้
 - 5 หมายถึงปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 4 หมายถึงปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 - 3 หมายถึงปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 - 2 หมายถึงปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 - 1 หมายถึงปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด หรือไม่เคยปฏิบัติ

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. ด้านการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้					
1.1 จัดได้สอดคล้องจุดประสงค์การเรียนรู้
1.2 จัดได้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน
1.3 จัดได้สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน
1.4 จัดได้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
1.5 จัดให้มีความใหม่และทันสมัย
1.6 จัดเนื้อหาสาระนอกเหนือจากบทเรียน
1.7 จัดเนื้อหาสาระสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1.8 จัดเนื้อหาสาระเน้นให้เห็นความสำคัญของวิชาชีพที่เรียน
1.9 จัดเนื้อหาสาระให้สามารถบูรณาการกับรายวิชาเพื่อประยุกต์ใช้ได้
1.10 จัดให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบวิชาชีพได้
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
2.1 จัดให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน
2.2 จัดให้สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน
2.3 จัดโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน
2.4 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด
2.5 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการแก้ปัญหา
2.6 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการจัดการ
2.7 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้จริง
2.8 จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง
2.9 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง
2.10 จัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้
2.11 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน
2.12 จัดกิจกรรมโดยปลูกฝังคุณธรรมให้กับผู้เรียน
2.13 จัดกิจกรรมบูรณาการระหว่างวิชาเรียน
2.14 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านสื่อการเรียนรู้					
3.1 สื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
3.2 ใช้สื่อการสอนในการจัดกิจกรรมภาคทฤษฎีและปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม
3.3 ใช้สื่อที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
3.4 ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง
3.5 ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย
3.6 ใช้สื่อที่ผลิตจากวัสดุท้องถิ่น
3.7 นำภูมิปัญญาชาวบ้าน มาเป็นสื่อการสอน
3.8 ใช้สื่อการสอนอย่างถูกต้องและคุ้มค่า
3.9 ใช้สื่อการสอนเหมาะสมกับบทเรียน ผู้เรียน และสภาพห้องเรียน
3.10 พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพสื่อ
4. ด้านการวัดและประเมินผล					
4.1 มีการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับหลักสูตร
4.2 ใช้การวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา
4.3 การวัดผลครอบคลุมเนื้อหาที่ทำการสอน
4.4 มีเกณฑ์และแนวการประเมินชัดเจน ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย
4.5 ใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย
4.6 ใช้วิธีการวัดและประเมินที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน
4.7 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง
4.8 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และประเมินผลการเรียนรู้
4.9 มีการวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ
4.10 มีการนำผลจากการวัดและการประเมินผลไปพัฒนาผู้เรียน
4.11 มีการนำผลจากการวัดและการประเมินผลมาปรับปรุงการสอนของครู
4.12 ใช้เครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
5. ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้					
5.1 ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน
5.2 การจัดสภาพห้องเรียนการเรียนรู้
5.3 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้
5.4 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
5.5 จัดแหล่งวิชาการ เช่น ห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้
5.6 จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนทฤษฎีให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
5.7 จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนปฏิบัติให้เอื้อต่อการเรียนรู้และฝึกทักษะของผู้เรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นางสาวยุพิน ทองสง โสม
วัน เดือน ปี เกิด	8 มกราคม 2512
สถานที่เกิด	อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 6/614 ถนนพหลโยธิน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสยามบริหารธุรกิจ (SBAC)
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2533 สำเร็จการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป วิทยาลัยครุศรีธรรมราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้